

T.C.

Ardahan Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Rus Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı

Rus Dili ve Edebiyatı Bilim Dalı

TÜRK VE RUS DİLLERİNDE KOLORATİFLER

Umutcan TEMİZ

Doç. Dr. Olena KARPENKO

Yüksek Lisans Tezi

Ardahan, 2023

TÜRK VE RUS DİLLERİNDE KOLORATİFLER

Umutcan TEMİZ

Doç. Dr. Olena KARPENKO

Ardahan Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Rus Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı

Rus Dili ve Edebiyatı Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Ardahan, 2023

KABUL VE ONAY

Umutcan Temiz tarafından hazırlanan “Türk ve Rus dillerinde Koloratifler” başlıklı bu çalışma, 07.08.2023 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Dr. Öğr. Üyesi Emre KIRLI (Başkan)

Doç. Dr. Olena KARPENKO (Danışman)

Doç. Dr. Badegül Can EMİR

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. Mustafa ŞENEL

Enstitü Müdürü

YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI

Enstitü tarafından onaylanan lisansüstü tezimin tamamını veya herhangi bir kısmını, basılı (kağıt) ve elektronik formatta arşivleme ve aşağıda verilen koşullarla kullanıma açma iznini Ardahan Üniversitesine verdiğimi bildiririm. Bu izinle Üniversiteye verilen kullanım hakları dışındaki tüm fikri mülkiyet haklarım bende kalacak, tezimin tamamının ya da bir bölümünün gelecekteki çalışmalarda (makale, kitap, lisans ve patent vb.) kullanım hakları bana ait olacaktır.

Tezin kendi orijinal çalışmam olduğunu, başkalarının haklarını ihlal etmediğimi ve tezimin tek yetkili sahibi olduğumu beyan ve taahhüt ederim. Tezimde yer alan telif hakkı bulunan ve sahiplerinden yazılı izin alınarak kullanılması zorunlu metinleri yazılı izin alınarak kullandığımı ve istenildiğinde suretlerini Üniversiteye teslim etmeyi taahhüt ederim.

Yükseköğretim Kurulu tarafından yayınlanan **“Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge”** kapsamında tezim aşağıda belirtilen koşullar haricince YÖK Ulusal Tez Merkezi / Ardahan Üniversitesi Açık Erişim Sisteminde erişime açılır.

- Enstitü / Fakülte yönetim kurulu kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren 2 yıl ertelenmiştir. ⁽¹⁾
- Enstitü / Fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren ay ertelenmiştir. ⁽²⁾
- Tezimle ilgili gizlilik kararı verilmiştir. ⁽³⁾

07/08/2023

Umutcan TEMİZ

“Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge”

(1) Madde 6. 1. Lisansüstü tezle ilgili patent başvurusu yapılması veya patent alma sürecinin devam etmesi durumunda, tez **danışmanının** önerisi ve **enstitü anabilim dalının** uygun görüşü üzerine **enstitü** veya **fakülte yönetim kurulu** iki yıl süre ile tezin erişime açılmasının ertelenmesine karar verebilir.

(2) Madde 6. 2. Yeni teknik, materyal ve metotların kullanıldığı, henüz makaleye dönüşmemiş veya patent gibi yöntemlerle korunmamış ve internetten paylaşılması durumunda 3. şahıslara veya kurumlara haksız kazanç imkanı oluşturabilecek bilgi ve bulguları içeren tezler hakkında tez **danışmanının** önerisi ve **enstitü anabilim dalının** uygun görüşü üzerine **enstitü** veya **fakülte yönetim kurulunun** gerekçeli kararı ile altı ayı aşmamak üzere tezin erişime açılması engellenebilir.

(3) Madde 7. 1. Ulusal çıkarları veya güvenliği ilgilendiren, emniyet, istihbarat, savunma ve güvenlik, sağlık vb. konulara ilişkin lisansüstü tezlerle ilgili gizlilik kararı, **tezin yapıldığı kurum** tarafından verilir *. Kurum ve kuruluşlarla yapılan işbirliği protokolü çerçevesinde hazırlanan lisansüstü tezlere ilişkin gizlilik kararı ise, **ilgili kurum ve kuruluşun önerisi** ile **enstitü** veya **fakültenin** uygun görüşü üzerine **üniversite yönetim kurulu** tarafından verilir. Gizlilik kararı verilen tezler Yükseköğretim Kuruluna bildirilir.

Madde 7.2. Gizlilik kararı verilen tezler gizlilik süresince **enstitü** veya **fakülte** tarafından gizlilik kuralları çerçevesinde muhafaza edilir; gizlilik kararının kaldırılması halinde Tez Otomasyon Sistemine yüklenir.

* Tez **danışmanının** önerisi ve **enstitü anabilim dalının** uygun görüşü üzerine **enstitü** veya **fakülte yönetim kurulu** tarafından karar verilir.

ETİK BEYAN

Bu çalışmadaki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, kullandığım verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, yararlandığım kaynaklara bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu, tezimin kaynak gösterilen durumlar dışında zgn olduğunu, Tez Danışmanının **Doç. Dr. Olena KARPENKO** danışmanlığında tarafımdan retilildiğini ve Ardahan Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Tez Yazım Yönergesine göre yazıldığını beyan ederim.

Umutcan TEMİZ

ÖNSÖZ

“Türk ve Rus Dillerinde Koloratifler” adlı araştırmanın yapılmasındaki temel amaç, yapısal, kültürel olarak birbirinden farklı olan iki dilde renklerin kullanım şekillerinin incelenmesi. Aynı zamanda Türk ve Rus dillerinde kullanılan deyimlere renklerin nasıl geçtiği bu deyimlerin kullanım amaçlarında ki benzerlik ve farklılıklarının belirlenmesidir.

Renk isimlendirmelerinin ve renklendiricilerin kullanımının ana dili konuşanların kültürüne ve dinine nasıl bağlı olduğunu göstermek, Rusçadan Türkçeye yapılan edebi çeviriler üzerinde çalışırken faydalı olabilecek, Türkçedeki karşılıklarını gösteren kısa bir Rusça renk adlandırmaları sözlüğü oluşturmak.

Dünya edebiyatına yön veren birçok Türk ve Rus yazar eserlerini oluştururken birden fazla renk kullanımına başvurmuşlardır. Çalışmamızda iki dilde kullanılan renklerin kullanım şekilleri ve bu kullanım şekillerinde bulunan benzerlik ve farklılıklar çalışmamız sonrasında yapılacak olan iki dildeki çalışmalara kaynak niteliktedir. Çalışmamız aynı zamanda sadece renklerin kullanıldıkları anlamlar dışında o kültür ve dillerde yüklenen sembolik anlamları da açıklamaktadır.

Umutcan Temiz

Ardahan - 2023

ÖZET

TEMİZ, Umutcan *Türk ve Rus dillerinde koloratifler*, Yüksek Lisans Tezi, Ardahan, 2023.

Kültür geçmişten günümüze nesiller arası aktarılan bir toplumun yaşam biçimi, inanış, düşünce yapısı edebiyat sanat gibi etkinliklerin aktarılması sonucunda var olmuştur. Toplamlar yaşadıkları coğrafi bölge, kullandıkları dil ve yaşam biçimleri doğrultusunda kendi kültür yapılarını ortaya çıkarmış ve bu durum sonucunda farklı kültürler meydana gelmiştir. Bir dilin kültürel bir olgu olarak zenginliği, içindeki deyimlerin ve sabit ifadelerin varlığıyla belirlenir. Bir dili incelemek ve bilmek, onun deyim sistemini anlamak ve kullanmak demektir.

Bu çalışmanın amacı, Rus ve Türk dillerinde kültürel bir olgu olarak renk adlarını sembolik anlamları ve iki farklı kültürün deyimlerindeki kullanımları açısından karşılaştırmaktır. Renk adları ve renk tonlarının adları, halkların dünya görüşünün özelliklerini, dinlerini, coğrafi farklılıkları ve farklı kültürlerin temsilcilerinin özne dünyasındaki farklılıkları gösterir. Rus ve Türk kültüründeki renk adlarının işlevlerinin karşılaştırılması, Türk ve Rus dillerinin açıklayıcı ve deyimsel sözlüklerinin sürekli bir örnekleme ve betimsel yöntem kullanılarak yapılmıştır. Çalışma sonucunda, yukarıda bahsedilen iki dilde renk kelimelerinin kullanımı ve anlamlarının sembolleştirilmesindeki benzerlikler ve farklılıklar tespit edilmiştir.

Anahtar Sözcükler:

Kültür, Renk, Renklendirici, Betimleme Yöntemi, Bilimsel Sistem, Deyim.

ABSTRACT

TEMİZ, Umutcan *Coloratives Turkish and Russian Languages*, Master Thesis, Ardahan, 2022.

Culture has existed as a result of transferring the lifestyle, beliefs, and mindset of a society that has been transferred from the past to the present, through the transfer of activities such as literature and art. Societies have revealed their own cultural structures in line with the geographical region they live in, the language they use and their lifestyle, and different cultures have occurred as a result of this situation. The richness of language as a cultural phenomenon is determined by the presence in it of idioms and stable expressions. To study and know a language means to understand and use its phraseological system.

The aim of this study is to compare the names of color, as one of the cultural phenomena, in Russian and Turkish languages in the aspect of their symbolic meanings and use in idioms of two different cultures. The coloratives and names of color tones show the peculiarities of peoples' worldviews and religions, express geographical differences and differences in the subject world of representatives of different cultures. Comparison of the functions of coloratives in Russian and Turkish culture was carried out by sampling their explanatory and phraseological dictionaries of Turkish and Russian languages and by using the descriptive method. As a result of the study, similarities and differences in the use of color words and symbolization of their meanings in these two languages have been established.

Keywords:

Culture, Color, Colorative, Descriptive Method, Phraseological System, Idiom.

АННОТАЦИЯ

ТЕМИЗ, Умутджан. *Колоративы в Турецком и Русском языке*, магистерская диссертация, Ардахан, 2023.

Культура сформировалась в результате перенесения из прошлого в настоящее таких явлений, как образ жизни, вера, образ мышления, литература и искусство общества. Общества создали свои собственные культурные структуры в соответствии с географическим регионом, в котором они живут, языком, который они используют, и образом жизни, и в результате этого возникли различные культуры. Богатство языка как культурного явления определяется наличием в нем идиом и устойчивых выражений. Изучать и знать язык – значит понимать и использовать его фразеологическую систему.

Целью данного исследования является сопоставление наименований цвета, как одного из явлений культуры, в русском и турецком языках в аспекте их символических значений, использования в идиомах двух разных культур. В колоративах и наименованиях оттенков цвета проявляются особенности мировосприятия народов, их религий, выражаются географические различия и различия в предметном мире представителей различных культур. Сопоставление функций колоративов в русской и турецкой культуре произведено методом сплошной выборки их толковых и фразеологических словарей турецкого и русского языков и с использованием описательного метода. В результате исследования установлены сходные черты и различия в использовании цветовых слов и символизации их значений в двух указанных языках.

Ключевые слова:

Культура, Цвет, Колоратив, Описательный метод, Фразеологическая система, Идиома.

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	i
YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI.....	ii
ETİK BEYAN	iv
ÖNSÖZ.....	v
ÖZET.....	vi
ABSTRACT	vii
АННОТАЦИЯ.....	viii
İÇİNDEKİLER	ix
GİRİŞ	1
1. BÖLÜM.....	4
RENK TEORİSİ TARİHİ	4
1.1. TÜRK DİLİNDE KULLANILAN TEMEL RENKLER	8
1.1.1. Ana Renkler.....	10
1.1.1.1. Kırmızı (Al) Renk	10
1.1.1.2. Mavi (Gök) Renk	12
1.1.1.3. Sarı Renk	13
1.1.2. Ara Renkler	15
1.1.2.1. Yeşil Renk.....	15
1.1.2.2. Mor Renk.....	16
1.1.2.3. Turuncu Renk	17
1.1.3. Akromatik renkler (Beyaz, siyah, gri).....	18
1.1.3.1. Siyah (Kara) Renk	18
1.1.3.2. Beyaz (Ak) Rengi.....	19
1.1.3.3. Gri (Boz, akçıl, kır) Renk.....	20
1.2. RUS DİLİNDE KULLANILAN RENKLER.....	21

1.2.1. Ana Renkler.....	22
1.2.1.1. Kırmızı Renk	22
1.2.1.2. Mavi Renk	23
1.2.1.3. Sarı Renk	23
1.2.2. Ara Renkler	23
1.2.2.1. Yeşil Renk.....	24
1.2.2.2. Mor Renk.....	24
1.2.2.3. Turuncu Renk	24
1.2.3. Akromatik renkler (Beyaz, siyah, gri).....	24
1.2.3.1. Siyah Renk	25
1.2.3.2. Beyaz Renk	25
1.2.3.3. Gri renk	26
2. BÖLÜM.....	27
TÜRK VE RUS DİLLERİNDE KULLANILAN RENK TONLARI	27
2.1. TÜRK DİLİNDEKİ RENKLER VE TONLARI.....	27
2.1.1. Mavi Rengin Tonları	28
2.1.2. Sarı Rengin Tonları	29
2.1.3. Kırmızı Rengin Tonları	31
2.1.4. Turuncu Rengin Tonları	32
2.1.5. Yeşil Rengin Tonları.....	32
2.1.6. Mor Rengin Tonları.....	33
2.1.7. Siyah RenginTonları	34
2.1.8. Beyaz Rengin Tonları.....	34
2.1.9. Gri Rengin Tonları	35
2.1.10. Kahverenginin Tonları	35
2.2. RUS DİLİNDE KULLANILAN RENK TONLARI.....	36
2.2.1. Голубой.....	36
2.2.2. Синий	37
2.2.3. Желтый	37
2.2.4. Красный	39

2.2.5. Оранжевый.....	41
2.2.6. Зеленый	41
2.2.7. Фиолетовый	42
2.2.8. Чёрный	42
2.2.9. Белый.....	42
2.2.10. Серый	43
2.2.11. Коричневый.....	44
2.3. TÜRK VE RUS DİLİNDE KULLANILAN RENK TONLARININ BENZERLİK VE FARKLILIKLARI.....	46
3. BÖLÜM.....	49
TÜRK VE RUS DİLLERİNDE KULLANILAN DEYİMLER	49
3.1. TÜRK DİLİNDE KULLANILAN DEYİMLER	50
3.1.1. Siyah (kara)	50
3.1.2. Ak (beyaz)	54
3.1.3. Al (kızıl/kırmızı)	56
3.1.4. Mavi	57
3.1.5. Pembe.....	58
3.1.6. Sarı	58
3.1.7. Yeşil.....	58
3.1.8. Turuncu	58
3.2. RUS DİLİNDE KULLANILAN DEYİMLER.....	58
3.2.1. Черный	59
3.2.2. Белый.....	70
3.2.3. Красный	83
3.2.4. Голубой - Синий	88
3.2.5. Фиолетовый	91
3.2.6. Розовый	91
3.2.7. Желтый	92
3.2.8. Зеленый	93
3.2.9. Оранжевый.....	97

3.2.10. Серый	97
3.3.TÜRK VE RUS DİLLERİNDE DEYİMLERİN BENZERLİK VE FARKLILIKLARI	99
SONUÇ	104
KAYNAKÇA.....	107
EK 1. RENKLER SÖZLÜĞÜ	110
EK 2. ORİJİNALLIK RAPORU FORMU	122
EK 3. ETİK KOMİSYON MUAFİYET FORMU.....	123
ÖZ GEÇMİŞ.....	124

GİRİŞ

Kültür en geniş tanımıyla bir toplumun gelenek, görenek, inanış biçimleri, sosyo-ekonomik durumları, düşünce ve bilim sanat etkinliklerin sonucunda ortaya çıkmış bir kavramdır. Örf ve adetler, hal ve hareketler, yemekler, giyim şekilleri, din, dil ve fikirler kültürü oluşturur. Kültür toplumlar arasında farklılık göstermektedir. Bu bakımdan kültür insanın yaşamı süresince edindiği deneğim ve aldığı eğitim sonucunda ortaya koymuş olduğu gerek yapıtsal gerek ise fikirsel ürünlere kadar uzanan derin bir yelpazeyi kapsamaktadır.

Kültür, insanlığın tarih boyunca kuşaklar arası aktardığı her şeyi kapsayan zengin bir yapıdır. Bu yapı, insanların hem bireysel hem de toplumsal olarak kendilerini ifade etmelerinin temel aracı haline gelmiştir. Bu durum gelecekteki kuşaklara bırakılacak bir mirastır. Kültür, yalnızca insanlar aracılığı ile bahsedilebildiğinden dolayı yaşanan topluma göre farklılık gösterip, değişebildiği için kültürler arasında da değişiklik ortaya çıkabilmektedir.

Kültür ile birlikte sanatın bir parçası olan renk kavramı da toplumların yaşadıkları coğrafi bölge, inanış biçimleri ve kültürel yapılarına göre farklılıklar gösterebilmektedir. Renkler geçmişte duvarlara resimler çizilerek kullanılan bir iletişim aracı olarak kullanılmıştır. Dokumacı'nın araştırmasına göre “*İlk örnekleri Lascaux ve Altamira’da ki taş devrinden kalma mağaralarda renkli hayvan figürlerine rastlanmıştır*” (Dokumacı, 2020, s. 122). Dönem insanları renkleri dışarıdan gelebilecek olan tehlikelere karşı korkutucu görünebilmek ve yaşadıkları alanları süslemek amaçlı kullanmışlardır. İlk defa bilime dair bilgiler ise Newton tarafında 1666 yılında ışığın fiziksel özelliklerini araştırmasıyla ortaya çıkmıştır. Daha sonra “*1802 yılında Trikomatisite (üç komponet) teorisi*” (Dokumacı, 2020, s. 122) Young tarafından araştırılmış ve bu teori 1860’lı yıllarda Helmholtz ve Maxwell tarafından desteklenmiştir. Teorinin içeriğine bakıldığında kırmızı yeşil, mavi renkleri ana renk ve bu ana renklerin karışımından sonra ise tüm renklerin elde edilebileceği kabul edilmektedir. Renkler günümüze kadar kültür ve sanatta bir ifade biçimi olmakta beraber insanların fikir ve düşüncelerini yansıtan bir simge olarak da kullanılmıştır.

Aynı zamanda renkler keyfi ve rastgele bir şekilde olmadan bir devleti ve o devlete bağlı toplumu temsil eden sembol unsuru olarak da görülmektedir. Oğuz Kağan Destanı incelendiğinde kök/gök kelimesi yüce, mavi, boz anlamına gelmektedir. Türk kültüründe gök rengi yani mavi renk kutsal görülen göğün ve suyun simgesidir. Sonsuzluğu, cesareti, huzuru ve türeyişi çağrıştırdığı gibi dostluk, bağlılık, sadakat gibi kavramları temsil etmektedir. Türkiye Cumhuriyeti ve bu topraklarda yaşayan insanları temsil eden bayrağın renkleri incelendiğinde renkler al, kan kırmızısı ve beyazdır. Kırmızı rengi şehitlerin kanını temsil ederken beyaz renk ise geceleyin kanların üzerine yansıyan ay ve yıldızı temsil etmektedir. Farklı bir kültür olan Rusya bayrağı ise Panslavizm¹ renkleri yani mavi, beyaz ve kırmızıdır. Mavi rengi bağlılık, vefa, namus, ahlak, kusursuzluk beyaz rengi asillik, soyluluk kırmızı rengi ise cesaret, mertlik, yiğitliği temsil etmektedir.

Böylece görmekteyiz ki her iki kültürde de bayraklar benzer renkleri içerse dahi farklı sembolik anlamlar taşımaktadır.

Renkler sembolik anlamlarının yanı sıra coğrafi yapıların isimlerinde de kullanılmıştır. Bu isimler o coğrafi yapının yeri, yönü ile de orantılı bir şekilde karşımıza çıkmaktadır. Şöyle ki Doğu yönü: Mavi, yeşil Batı yönü: Ak (beyaz), Kuzey yönü Kara (siyah), Güney yönü Al (kırmızı, kızıl) Yönlerin merkezi ise Sarı, altın rengiyle bağdaştırılmıştır. Bu yön ve renk ilişkisini ele aldığımız zaman dağlardan denizlere, ırmaktan, nehirlere kadar, çöllerde dâhil olmak üzere birçok coğrafi yapı bulunduğu bölge ile eşleşen renklerle anılmıştır. Kuzey yönünde bulunan Karadeniz, Güney yönünde bulunan Kızıldeniz bu duruma birer örnek niteliğindedir. Bu durum sadece yer ve yön kavramlarıyla sınırlı kalmamış, eski tarihte batı’da yaşamış olan Hun topluluğu “Ak Hunlar” olarak adlandırılırken Kuzey yönünde yaşayan topluluk ise “Kara Hunlar” ismini almıştır.

Hayatımızın her alanında varlığını gösteren renk kavramı tüm bunların yanı sıra insan toplumunun dini inanış biçiminde de etkili olmuştur. Orta çağdan günümüze kadar uzanan bu serüvende dini kitapları, din insanlarının yaşamlarını incelediğimizde birçok

¹Panslavizm, Rusya’nın, özellikle Çarlık döneminde uyguladığı, varsayımsal Slav ırkından olanları kendi hâkimiyeti altında bir devlet halinde toplama siyasetidir.

örneğiyle karşılaşmak mümkündür. Hristiyan sembolizmine incelendiğinde üç ana renk görülmektedir. Bu renkler kutsal üçlemenin (baba, oğul, kutsal ruh) renkleri kırmızı, mavi ve sarıdır. Hristiyan inanışında ki rütbeyi simgeleyen diğer renk ise mordur. Katolik kilisesinde din insanlarını rütbeleri arttıkça kullandıkları cübbelerde ki mor renk yoğunlaşır. Piskoposlar cübbelerinde eflatun rengi kullanırken kardinaller ise arguvan rengi cübbeler kullanmış ve mor renkli ametist taşlı yüzük takmışlardır. Şamanizm'den Müslümanlık inancına kadar geçen sürede ise renklere birçok anlam yüklenmiştir. Tataroğlu, Şamanizm'de renklerin ifade ettikleri anlamları şu şekilde belirtmiştir.

"Şamanizm'de beyaz büyüklüğü, gücü ve asaleti ifade eder. Eski Türklerde Şaman gökyüzüne yükselirken; yeşil, sarı, kırmızı renklerde kıyafetler giyilirdi. İslamiyet'le beraber yeşil çok önemli bir yer alır. Müslümanların kutsal kitabı Kuran-ı Kerim'de ağırlıklı olarak yeşil rengi vurgulanmaktadır. Kutsal kitapta yeşil cennet bahçelerini, sarı neşeyi, beyaz masumiyeti, siyah çürümüşlüğü simgeler" (Tataroğlu, 2012).

Yapılan araştırmalara dayanarak bizlerde çalışmamızda Rus ve Türk kültüründe renklerin ifade ettiği anlamları ve her iki kültürde deyimlerde kullanılan renkleri incelemeye çalışacağız.

1. BÖLÜM

RENK TEORİSİ TARİHİ

Sosyal ve kültürel değerlerle bütünleşen renk kavramı dilde en temel unsurlardan biri olarak sayılabilmektedir. Renk, ışığın öz yapısına ya da çıkış yerine göre nesneler üzerinde bıraktığı yansımaya verilen isimdir. Renk göz ile algılanan ve beyne iletilen bir unsurdur. Bu unsur, insan yaşamında, psikolojik durumlarda ve ruh hallerinde farklı etkiler yaratması sonucu duygusal tepkileşmeye dönüşmektedir. Renkler, günlük hayatımızın pek çok noktasında karşımıza çıkar. Detaylı bir inceleme yapıldığında, renkler ilgi çekici özelliklere sahip olup oldukça geniş bir kullanım yelpazesi sunarlar. Gözümüzle gördüğümüz her şeyin bir rengi bulunmaktadır. Bu nedenle tüm renkler belirli kalıplara girmişlerdir. Dünyanın varoluşundan bu güne kadar renkler nesneleri tanımlamada da yardımcı olmuştur. Nesnelere verilen bu anlamları kar ile beyaz, kan ile kırmızı, kömür ile siyah renkleri ile örneklendirebiliriz. İnsanlık ilk yerleştiği dönemden itibaren çeşitli doğa olaylarına ilgi duymuş, doğadaki renkler, çiçekler ve diğer etkileyici unsurlar ilgi merkezlerini oluşturmuştur. Bu öğeler, sembolik anlamlarının yanı sıra manevi ve ulusal değerler de kazanmış olsa da, her toplumda bu anlamlar ve duygular farklılık gösterebilmektedir. Renkler geçmişte duvarlara resimler çizilerek kullanılan bir iletişim aracı olarak kullanılmıştır. Lascaux ve Alta mira'daki taş devri mağaralarında renkli hayvan figürleri bulunması, dekoratif amaçlı kullanılan renklerin insanlık tarihindeki en eski örneklerinden biridir. Dönem insanları renkleri dışarıdan gelebilecek olan tehlikelere karşı korkutucu görünebilmek ve yaşadıkları alanları süslemek amaçlı kullanmışlardır. Bu kavram ile ilgili ilk araştırmalar bulunduğumuz dünyayı anlamak ve renkleri nasıl gördüğümüzü tanımlamak için Yunan, Arap fizyolog ve psikologlar tarafından gerçekleştirilmiştir. Benzer araştırmalar ve bu teoriyle alakalı bilgiler Hinduizm'in dini kitaplarında da mevcut olmasına rağmen dönem araştırmacıları Aristoteles'in çalışma ve araştırmalarına daha çok ilgi duymuş ve bilim insanının fikirleri Orta çağ ve reformasyon tarihleri arasında olan Rönesans dönemi boyunca gözlemlenmişlerdir.

Aristoteles'in çalışmalarına göre, renklerin bütün çeşitlemeleri ışığın ve karanlığın birbirine girme sonucunda ortaya çıkmaktadır. Örneğin kırmızı, zifiri karanlığın ateş ışığı ya da güneş ışığı ile birleşmesiyle ortaya çıkmıştır. Aristoteles'in renk kavramı ile ilgili teorileri yüzyıllar sonrasında dahi kendisinden sonra ki çalışmalara ışık tutmuş ve bu teori onun fikirlerine göre açıklanmıştır. Aristoteles'in yanı sıra, rengin doğası üzerine düşünen düşünürler arasında Pythagoras, Platon ve Plinius da bulunmaktadır. Bu düşünürler, temel renklerin toprak, ateş, hava, su gibi temel öğelerin biçimleri olduğunu öne sürmüşlerdir. Özellikle Platon ve Aristoteles'in teorileri, geniş kapsamlı etkileri ve sonuçlarıyla bilinmektedir.

1452-1519 yılları arasında Hezarfen Leonardo da Vinci renk teorisi hakkında birçok düşünür gibi yeşil rengin suya, mavi rengin havaya, kırmızı rengin ateşe ve siyah rengin ise karanlığa ait olduğu görüşünü desteklemiştir. Fakat kendinden önceki araştırmacıların teorilerinden farklı olarak siyah ve beyaza da esas renkler arasında yer vermiştir. Leonardo da Vinci bunun yanı sıra birbirinden farklı renklerin yan yana geldiğinde gerçek renklerin değişmediği ama onları değişmiş olarak gördüğümüz rengin tonunu ve bu tonu nasıl algıladığımızı açıklayan eşzamanlı renk teorisini de incelemiştir.

Peter Paul Rubens (1577- 1640), mitolojik resimleriyle bilinir ve renk üzerine görüşlerini bir seri defterler halinde kaleme almıştır. Ayrıca, Rubens 1636 yılında "Işık ve Renk Üzerine" (De Lumine et Colore) başlıklı bilimsel bir inceleme yazmıştır. Ancak her iki çalışması da günümüze ulaşmamıştır (Kuehni, 1997). Rubens'in renklerin karıştırılmasıyla elde edilen imkânlarının sistematik bir biçimde araştırılıp tartışmaya açılması, Barok sanatındaki renk teorisinin bilimsel bir kimliğe bürünmesine yardımcı olmuştur.

1618-1622 yılları arasında Renk perspektifi hakkında dört ciltlik bir araştırma yapan İtalyan ressam, yazar olan Matteo Zaccoli'nin çalışması renk teorisi için önem taşımaktadır. *"De Colori, Prospettiva del Colore, Prospettiva lineale ve Della Descrittione dell'Ombre prodotte da corpi opachi rettilinei başlıklarını taşıyan bu çalışmaların tek örneği bugün Floransa'daki Laurentian Kütüphanesi'nde bulunmaktadır"* (Bell, 1993, s. 91).

1666 yıllarında Newton'un ortaya koymuş olduğu deneysel renk teorisi önemli bir yere sahiptir. Newton karanlık bir odada küçük bir delik bırakarak ışığın içeri girmesini ve bu ışığın üçgen bir cam prizmadan geçirerek yedi rengi beyaz bir perdeye yansıtmış ve bu yansıyan renkler "güneş tayfı" ismini almıştır. Newton incelediği bu renkleri (gökkuşağı renkleri) karıştırarak beyaz ışığı elde etmiş bu çalışmasının üzerine rengin tamamlayıcı ve zıt renklerini de inceleyip dâhil ederek ilk renk diyagramını ortaya koymuştur. Bu teorilerini doğrulayan ve karşı çıkan insanlar tarafından yüzyıllar boyunca tartışılmıştır.

Newton'un renk teorileri hakkında ki çalışmalarından sonra 1620-1684 yıllarında renk teorisine önemli destek Edne Mariotte tarafından ortaya çıkan uygun bir birleşim için üç rengin yeterli olabileceği iddiası ortaya çıkmıştır. Daha sonrasında ise Kırmızı, sarı ve mavi renklerin temel renk olduğu ve diğer renk tonlarını karışımı sonucunda tüm renk tonlamalarını elde edileceği teorisini 1667-1741 yılları arasında J.C.Le Blon ortaya atmıştır. Le Blon'un yapmış olduğu teoriyi genişleterek İngiliz Gravür sanatçısı olan Moses Harris 1766 yılında Renklerin doğal sistemi (The Natural System of Colour) adlı çalışmasını yayınlamıştır. Yayımlanan bu çalışmada renk çemberi ayrıntılı bir şekilde işlenmiştir. Bu renk çemberinde Le Blonun temel renkler olarak adlandırdığı renkler bu renklerin karışından ise elde edilen diğer ikincil renkler yeşil, turuncu ve mor renkleri ortaya çıkmaktadır.

Antik dönemden kendi dönemine kadar olan süreçte tüm teorilerin tarihi araştırarak 1810 yılında bitirmiş olduğu "Renk teorisi" başlıklı kitabında Ünlü Alman edebiyatçı Johann Wolfgang von Goethe kendi renk teorisi ve Newton renk teorisini tartışmaktadır. Goethe, renk konusunu fizyolojik, estetik ve psikolojik açılardan incelerken, aynı zamanda renklerin fiziksel ve kimyasal bileşenlerini de incelemiştir. Ona göre renk, estetik ve psikolojik materyalleri barındıran bir araçtır. Bu noktada Newton ile fikir ayrılıkları yaşayan Goethe, renkleri teorik olarak ele alarak, fiziksel renk anlayışının izleyiciler tarafından nasıl öznel olarak algılandığını araştırmıştır.

Newton ve Goethe, renk teorilerini birbirlerine karşı kullanarak fikirlerini çürütmeye çalışmışlardır. Bu mücadele, renk adına yapılan bilimsel çalışmaların temelini

oluşturmuş ve renk konusunda daha derinlemesine araştırmalar yapan yeni bilim dallarının ortaya çıkmasına yol açmıştır.

"İsviçreli Dışavurumcu Johannes Itten (1888–1967), Bauhaus bünyesinde çalışan teorisyen, resim ve grafik öğretmeni olarak geniş kapsamlı bir renk teorisi geliştirmiş ve bugün birçok sanat okulunda bu "Renk Çemberi" olarak ifade edilen şekil kullanılmış ve halen kullanılmaya devam etmektedir" (Bláha ve Štěrba, 2014, s. 204).

1839 yılında Renklerin Armoni ve Kontrastlık İlkeleri adlı eserini çıkaran Fransız kimyager Michel- Eugene Chevreul renkleri ortaya çıkaran tamamlayıcı renklerin yanında daha belirgin bir halde olduğunu gözlemlemiştir. Chevrul savunduğu teorisini "eşzamanlı kontrast kanunu" olarak tanımlamıştır. İngiliz Doktor Thomas Young 1802 yılında kırmızı, sarı ve mavi rengi temel renk olarak aldığı Trikomatisite (üç komponent) teorisini açıklamıştır. Newton'ın yaptığı ışığı prizmadan geçirerek renkleri elde etmesinin aksine Young ışığı yeniden oluşturmuştur. Young'un üzerinde çalıştığı bu teori 1860'lı yıllarda Helmholtz ve Maxwell tarafından desteklenmiştir. Alman fizikçi Hermann von Hermholtz, Young'un yapmış olduğu araştırmaları ele alarak, yeniden bir çalışma yapmış ve teorilerini Young'un çalışmasına yeni ayrıntılar ekleyerek çalışmasını tamamlamıştır. Young ve Helmholtz'un çalışmaları birleştirildiğinde Young-Helmholtz teorileri ismin almıştır. Teorinin içeriğine bakıldığında her renk üç ana rengin etkisinde kaldığı savunulmuştur. Helmholtz'un çalışmasını gerçekleştirdiği sürede İskoçyalı fizikçi ve matematikçi olan James Clerk Maxwell renkler üzerinde bir çalışma yapmaya başlamıştır. Fakat yapmış olduğu deneysel çalışma başarılı bulunmamıştır. Daha sonrasında sarı, kırmızı, mavi renklerinden ibaret üç temel ışık renginin olduğunu ve bu renklerin karışımından diğer tüm ışık renklerini elde edileceğini aynı zamanda elde edilemeyen renklerin ise ana renkler olduğunu İskoçyalı Mucit ve yazar olan Sir Devid Brewster çalışmasında savunmuştur. Alman fizyolog Karl Ewald Konstatntin Hering Helmholtz'un teorisine karşı çıkararak renkleri görme şekillerinin karşıt renkler sistemiyle bağlantılı olduğunu savunmuştur. Alman fizyologun ortaya çıkarmış olduğu teori Rakip süreç teorisi ismini almıştır. Edwin H. Land "Retineks teorisi" üzerinde çalışmaya başladığı zaman Alman Fizyolog Hering'in teorisi tekrardan önem kazanmaya başlamıştır. 1988'de Maxwell'in yapmış olduğu deneyini tekrarlayan

Frederick E. Ives bu çalışmada modern renk fotoğrafının ilerlemesini sağlayacak temel ilkeler oluşturmuştur. Arthur P. König ise 1890 yılında kendinde önce yapılan araştırmalardan esinlenerek gözde üç ana renk olarak mavi, yeşil ve kırmızı renklerini olduğunu savunmuştur.

Manfred Richter 20.yüzyılda renklerin üç karakteristik özelliği olduğunu ve renklerin bu temel özelliklere göre ayırt edilebileceğini savunmuştur. Richter'e göre:

a)Tonluluğu: Kırmızı, mavi, yeşil, vb.

b)Seçkinliği: Sarı bir renk, genellikle bir kırmızı renkten ve bir mor renkten her zaman daha açıktır.

c)Doygunluğu: Biri herhangi bir renkte diğeri gri renkte olan boyalar, farklı oranlarda karıştırıldığında aynı seçkinlikte, ancak farklı doygunlukta ürünler elde edilebilecektir. Doymunluk arttıkça grinin oranı zayıflayacaktır (Genç Larousse, 1993, s. 3426).

1939 yılı öncesinde Renk sistemleri çalışmaları arasında Amerikan renk uzmanı ve sanatçı Albert Munsell ve Alman fizikçi Nobel ödülü Wilhelm Ostwald'ın sistemleri oldukça yaygındır.1916 yılında Ostwald çalışmasını "Renk Sözlüğü" adı altında yayınlamıştır. Ostwald'ın sistemi çift renk konisinin grafik modeline siyah renk ve beyaz rengin eklendiği ve 24 adet renk tonundan oluşan renk dairesine, çemberine dayanmaktadır.

Munsell Renk Sistemi 1898 yılında renkleri anlamlandırmak ve renklerin arasında ki bağlantıyı mantık çerçevesinde açıklayabilme amacıyla Munsell tarafından geliştirilmiştir. Daha sonrasında fizikçiler, ressamalar ve psikologlarla Baltimore'da 1929 yılında bir araya gelerek kapsamlı bir renk sistemi oluşturmuştur. Ardından Amerika Birleşik Devletlerinde Ulusal Renk Cemiyeti kurulmuştur. Munsell'in sistemi ABD'de renklerin tanımlanmasında diğeri bütün sistemlere göre daha yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. Aynı zamanda Munsell'in renk sistemi tüm dünyada kabul görmüş bir renk sistemidir.

1.1. TÜRK DİLİNDE KULLANILAN TEMEL RENKLER

Renk kelimesi Türk diline Farsçadan geçmiştir. Renk kelimesinin anlam bakımından karşılığı eski Türkçede ki bodumak fiilinin son eki olan +Ig ile türemiş olan boyag kelimesidir. Bu kelime dilimizde günümüze boya olarak gelmiştir. *“Boya kelimesi bugün de varlığını “boya” fiil şekli, renklendirmek için kullanılan malzeme anlamında isim şekli, renkli veya rengârenk anlamına gelen “boyalı”, renksiz anlamında “boyasız”, bir meslek erbabı “boyacı” gibi sıfat şekilleri ile sürdürür”* (Kuyumcu, 2020, s. 516). Boya kelimesi dilimizde fazlasıyla kullanıldığında dolayı, birçok deyim ve atasözlerinde kullanılmıştır. Bu durumun örneklerini çalışmamızın ilerleyen kısımlarında değinilecektir.

Türklerin göçebe hayatı benimsedikleri tarihle birlikte renkler önem ve anlam kazanmış ve o tarihten itibaren Türk kültüründe ve mitolojisinde sembolik anlamlarıyla birlikte yaşamlarının bir parçası haline gelmiştir. Eski çağlarda Türk kültürün de beş ana renk olarak kabul edilen sarı, yeşil, siyah, kırmızı ve beyaz rengi dönem insanların yaşamında etkili bir rol oynamıştır. İnsanlar bu renklere yüklemiş oldukları manevi anlamlara göre kullanımlarını şekillendirmişlerdir. Dönem insanları siyah diğer adıyla kara rengi kötülük ve felaket ile anmış bu durum insanları ve kara haber, kara ölüm, ya da yaşadıkları kötü günlere kara gün olarak betimlemesiyle sonuçlanmıştır. Beyaz rengin ise adalet ve gücü aynı zamanda temizlik ve saflığı simgelemesi bu durumu kanıtlar niteliktedir.

Türk tarihinin ilk evresinden itibaren çeşitli renklerin sembolik anlamlarının yanı sıra manevi ve milli anlamlar kazandığını görülmektedir. İslam'ın Müslümanlar tarafından benimsenmesinden önceki yüzyıllarda dahi bazı renkler hayatlarında manevi ve milli temalar içermektedir. Bazı renklere dini anlamlar yüklenerek, din adamları tarafından da kullanılmaya başlanmıştır. Bu nedenle renklerin İslamiyet öncesi sembolik anlamlarını unutarak onları sadece dini renkler olarak kabul etmişlerdir.

Günümüzde ise geçmiş dönemde yaşamış ve yaptıkları araştırma ve deneyler sonucu renk kavramını açıklamış bilim insanlarının tezlerine dayanarak elde edilen sonuçta renkler bir sınırlama da kalmayıp birçok tonlamaya sahip olmuştur. Hayatımızı her alanında varlığını gösteren renkler mimaride, sanatta, giyimde, süslemelik eşyalarda, dekorda yani gözün temas ettiği her yerde aktif bir şekilde kullanılmış, teknolojinin ve

araştırmaların gelişmesiyle çeşitliliği artmıştır. Sadece bunlarla sınırlı kalmayıp renk kavramı insan psikolojisinde de önemli bir rol oynamaktadır. Günlük rutinlerimizde kullanmış olduğumuz renkler rastgele olmayıp bir sebep ve sonuca hizmet etmektedir. Renkler her kültür ve toplulukta farklı maneviyat ve sembolik anlam taşıyor olsada psikolojik açıdan hemen hemen tüm topluluklarda olduğu gibi renkler Türk kültüründe de aynı doğrultuda ilerlemektedir. Aynı zamanda kültürlerde farklı renklerde olan çiçeklere yüklenen anlamlar insan yaşamında oldukça etkilidir. şöyle ki Türk topluluğunda kırmızı renkte bir iek aşkı simgelerken, beyaz renk saflığı, barışı simgelemektedir. Kendini affettirmek ve özür dilemek amacıyla da kullanılan çiçekleri ise mor renkli olanlar temsil etmektedir.

Zaman içinde, renkler Türk kültüründe yalnızca manevi ve milli sembollerle sınırlı kalmamış, aynı zamanda konum ve yn belirlemede, belli Başlı hastalıkların tedavisinde de kullanılmıştır. Bunun yanı sıra, tarihsel olarak var olmuş toplulukların isimlendirmesinde de rol oynamıştır. Bu durumun rneklendirmelerini renkleri kategorize bir şekilde açıklarken detaylı bir şekilde değinilecektir. Bizler çalışmamızın bu kısmında doğanın kendi renkleri yani ana renkler kırmızı, mavi ve sarı bu ara renklerin karışmasıyla elde edilen ara renkler olan turuncu, yeşil ve mor renklerini açıklayacağız.

1.1.1. Ana Renkler

1.1.1.1. Kırmızı (Al) Renk

Türkler tarafından al ve kızıl olarak da bilinen kırmızı, ortak kültürümüzün coşkusunun, gücünün ve bilgisinin simgesi haline gelmiştir. Yüzyıllardır cesaretin, hayatta kalmanın ve yaşamın bir parçası olan kırmızı kan, tehlikenin simgesidir. Ulusal renk olarak kabul edilmiş, Türk duygularını yansıtan ulusal bir sembol olarak kabul edilmiştir. Kanın etkisiyle oluşan kırmızı renk, eski çağlarda hayat yenileyici olarak kabul edildiğinden, Cilalı Taş Devri'nde mezarlarda bulunan kemikler kırmızıya boyanmıştır. Hazreti İbrahim ve Meryem Ana'nın ikonları, Ana Tanrıça Kibele gibi kırmızıdır.

Eski dönemlerde hakanlığın sembolü olarak hanlar kırmızı bir kaftan giymektedirler. Bu sembol zamanla anlamını değiştirmiş ve damadın düğünde kırmızı kaftan, gelin için kırmızı duvak takması geleneğini ortaya çıkarmıştır. Kırmızı bir palto giyme geleneği, eski kırmızı kaftanın kalıntısı olarak kabul edilmiştir.

Kırmızı, şafakta ve alacakaranlıkta ortaya çıkan bir renk olduğundan, Türkler onu kutsal bir renk olarak kabul etmiştir. Eski Türk inanışlarında ateş tanrısı koruyucu bir tanrı olarak kabul edilmiştir. Eski çağlardan beri Türk hanlarının kırmızı bayrağı, ateşe ve koruyucuya tapınma inancına dayanmaktadır. Ruslara ait “İgor” destanında Kıpçak Türklerin kırmızı bayrağından bahsederek, Türklerin savaşlarda kırmızı bayrak kullandığına dair bilgileri kanıtlar niteliktedir.

Türk kadınlarının halı dokumacılığında kırmızı rengini hakim olarak kullanmaları bu rengin Türk halkının yaşamında önemli bir yere sahip olduğunu göstermektedir. Söz konusu rengin yapılan deneylerce kan basıncını yükselttiği ortaya konulmuş ve bu renk astım, felç, bronşit, zatüre, kabızlık, tüberküloz gibi hastaların tedavisinde kullanıldığı saptanmıştır. Bunların yanı sıra Kırmızı rengi tercih eden kişilerin sosyal ve toplum yaşamında aktif olduğu da bilinmektedir. Bu kültürde Kırmızı renginin kutsallığına inanıldığından dolayı doğum sonrası bir kadının kafası kırmızı bir kurdele ile bağlanmaktadır. Eski örf ve adetlerde damada al kaftan giydirilip, geline al duvak takılmaktadır. Günümüze gelindiğinde ise geline bekâret, bereket anlamı yüklenen al kuşak kullanılmaktadır. Kırmızı rengi, Türklüğü ve Türk ruhunu tanımlayan sembol anlamı kazandığından dolayı.”*Türkün gözü aldadır*“ (Ögel, 1991, s. 406) sözü Kırmızının Türk kültüründe önemli bir yerinin olduğunu göstergesidir.

Kırmızının psikolojik açıdan aşk, samimiyet duygularının yanı sıra kızgınlık uyandırdığı da bilinmektedir. Bu rengin sadece insan psikolojisinde kızgınlığı tetiklemediğini İspanyol kültüründe geleneksel boğa güreşlerinde de bu durum mevcuttur. Kırmızı rengin kan basıncının hızlanmasında etkili rol oynaması, bu renge fazla maruz kalan insanlarda çeşitli fizyolojik tepki vermelerini sağlarken aynı zamanda mental açıdan durağın olmalarını engellediği bilinmektedir. Bu sebeple birçok farklı kültürde aynı olarak yüzün kızarması, sinirlenmiş ya da kızmış bir insanın verdiği tepkileşme anlamına gelmektedir.

Eski Türk kültüründen günümüze kadar taşınan birçok gelenek ve görenek dışında batıl inanışlarda kırmızı rengin etkin rol oynadığı görülmektedir. Şöyle ki doğum yapmış loğusa bir bireyin doğumdan sonra hormonların ve duygusallığını fazlasıyla yaşamaları herkes tarafından bilinmektedir. İçinde bulundukları davranış ve duygu durum bozuklukları gibi içinde bulundukları tüm bu durumların etkisi sebebiyle kendilerinin ruh hallerinin normal dışı olmadığını kanıtlamak için çeşitlik görünmez varlıkların olduğundan bahsederek, davranışlarını al karısı gibi kötü ruhların sorumluluğundan kaynaklandığı bahsedilir. Bu durum kendisini daha rahatlamış hissetmesini sağlamaktadır. Aynı zamanda daha önceden de belirtmiş olduğumuz doğum yapmış bir kadının kırmızı kurdele ya da kırmızı bir yazma kullanması kendisini al karısı dedikleri varlıklardan korumak istemesinin bir göstergesidir. Vermiş olduğumuz tüm bu bilgilere dayanarak Türklerin en eski dönemden beri kırmızı rengi anlamlandırmışlardır. Bu durum günümüzde de rengin taşıdığı anlamlarının kullanılmasına sebebiyet vermektedir.

1.1.1.2. Mavi (Gök) Renk

En derin renk olan ve Türk kültüründe sıklıkla anılan bu renk, insanlık tarihinde kutsal kabul edilen gökyüzünün ve suyun simgesidir. Arapça kökenli suyun rengi anlamına gelen mavi, bilincin, gerçeğin, uyumun, sakinliğin ve umudun rengidir. Konfor ve rahatlığı tanımlayan bir renktir. Herkes tarafından çok sevilen bu renk, evrensel sempatiyi temsil etmekle birlikte, kararlılığı, yaratıcılığı ve kendini ifade etmeyi sembolize ederek dostluk, sadakat, aydınlanma ve saflığın sembolü olarak da kabul edilmektedir. Turkuaz rengi yabancılar tarafından Türk rengi olarak adlandırılmaktadır. Mavi, gerçeğin hayale dönüştüğü uçsuz bucaksız yolu simgelemektedir. Bu sebepten dolayı bazı insanlar sevdikleriyle uyuduklarında mavi rüyalar görürler. Mavinin tonlarının sakinleştirici özelliğine inanıldığından suçlular ve akıl hastalarının yattığı odalarda bu renk kullanılmaktadır. Barışı, sessizliği ve sadeliği seven, sadık ve dürüst insanlar da mavi rengini kullanmaktadırlar.

Eski Türklerde mavi rengi gök rengi olarak kullanılmaktadır ve bu renk Türk kültürü için oldukça önemlidir. Şöyle ki Türk inanışlarında gökten gelir ve tekrardan göğe

dönülür. Eski Türk yaşamında gök tanrı inancı benimsenmiştir. Bu sebeptendir ki inanç biçimlerinde Türkler Tanrıdan bir dilekte bulunacakları zaman ellerini göğe kaldırır. Çünkü inanışa göre Tanrı göktedir. Güzellikler, felaketler gibi birçok şey gökten gelmektedir. İlk olarak Orhun yazıtlarında Gök Tanrı ve Gök Rengi arasında ki bağlantı gözlenmektedir “*Üze kök tengri asra yağız yir kılundukda, ikin ara kişioğlu kılınmış*” (Engin, 2019, s. 8). Yıldırım, bu cümleyi Türk Kültüründe renkler ve ifade ettikleri anlamlar adlı tez çalışmasında “*(Üstte mavi (gök), altta yağız yer kılındıkta, ikisi arasında insanoğlu kılınmış) cümleleri bizlere evrenin ve insanlığın yaratıcısının Gök Tanrı olduğunu ifade etmektedir*” şeklinde açıklamıştır (2012, s. 135). Danimarkalı dilbilimci ve Türkolojist olan Vilhelm Ludwig Peter Thomsen Orhun yazıtlarında geçen *Tengri teg Tengri* ifadesini Göğe benzer ya da benzeyen tanrı olarak açıklamıştır. Göğün maviliği ve sonsuzluğu tanrının görünmezliğiyle bağdaştırılabilirdi. İslamiyet’in Türkler tarafından benimsenmeden önce hem siyasi hem de Türk isminin geçti Gök Türkler/ Kök Türkler Mavi Türkler olarakta anılmaktaydılar. Yaşadıkları bölgelerin güvensizliği ve gök, mavi rengine yükledikleri güven anlamıyla birlikte gök tanrı inancıyla Mavi renk Türklerin birinci rengidir. Bu bilgilere bakıldığı zaman bilinen en eski Türk tarihinden günümüze kadar süreçte mavi rengi Türkler için gerek sembolik gerek ise dini anlamda birçok farklı anlam taşıdığı görülmektedir.

1.1.1.3. Sarı Renk

Sarı rengi Eski Türkçede sarıg olarak bilinmektedir. Göktürk yazıtlarında bu renk altını tasvir etmek için kullanılmıştır. Altın madeni ve güneşin rengi sarı yani sarıg rengine olması renge farklı bir anlam getirmiştir. Türk kültürü açısından dünyanın merkezini simgelemektedir. Bu sebeple olumlu bir anlam daha kazanmıştır. Her ne kadar olumlu anlam taşıyor olsada Çin’in ve Budizm inancının kutsal renginin sarı olması dönemin Türk kültüründe hastalık ve kötülüğü sembolize eden bir boyut kazanmıştır. Bu yönüyle hastalık isimleriyle de mevcuttur. Rus kültüründe tasvir edilirken yeşillenmek kullanılırken bu durum Türk kültüründe sararmak olarak geçmektedir. Eski dönemlerden günümüze kadar hala var olan sarılık hastalığı için insanlar bu hastalığa yakalanmış olan bebeklerin iyileşmelerini hızlandırmak için

bebeklere sarı renkte kıyafetler, yelekler, patikler giydirerek hastalığa iyi geleceği düşünülmektedir. Bu durum Eski Türklerde de sarı rengin batıl olan inançlarda kullanıldığı bir örneğidir. Ayrıca bilgelik, anlayış ve yüksek derecede sezgisel anlayış göstermektedir. Türk mitolojisinde bu renk doğrudan Ülgen ile ilgilidir: Bir zamanlar kapıları altından yapılmış bir saray varmış ve Ülgen tahtta oturuyormuş. Hem günümüzde kullanılan sarı hem de Osmanlı döneminde altın olarak adlandırılan sarı, her zaman altın sarısı olmuştur.

B. Önal'ın çalışmasında sarı rengi şu sözlerle ifade edilmiştir:

“Kanaatimizce, Ülgen'in altın tahtının sembolü olarak dünyanın merkezinin işareti diye kabul edilmiş olan sarı renk, bu sembol anlamını Türklerin çizmelerinin (edik) rengi olarak da uzun yıllar sürdürmüştür. Zira, bilindiği gibi Türkmenler yüzyıllarca, sarı edik ile kızıl keçeden külah giymişlerdir. Halkımız arasında bugün de çok yaygın olarak kullanılan ‘Sarı Çizmeli Mehmet Ağa’ deyiminin de kaynağı bu tarih ve kültür geleneğimizdir... Türklerde sarı rengin hükümdarlık rengi olarak kullanılmasıyla ilgili tarihi bilgilere baktığımız zaman ise: Mesela Uygur Türk yazılı belgelerinde “sarıgurunggu” yani sarı bayrak, bir burcun adı olarak geçmektedir” (B. Önal, 1976, s. 423).

Çin uygarlığında sarı rengin kutsallığı simgelemesinden dolayı, imparatorlar sarı renkte giysiler tercih etmişlerdir. Türk destanlarında sarı her zaman bir düşmanlık ve savaş unsuru olmuştur. Bu renk Türkler arasında kin, öfke ve hastalık durumu barındırmaktadır. Türk masallarında altın ejder, hastalıkların simgesi olduğu kadar güvensizlik ve kötü duygulara da neden olmuştur. Ancak sarı, ateşin, zulmün ve hastalığın rengi olduğu için toprak elementidir ve iki çeşit olduğuna inanılmaktadır.

Cengiz Han ile birlikte sarı, devletin sembolü haline gelmiştir. Sarının birçok tonu içinde altın sarısı Türk sarısı olarak bilinir. Bilinildiği gibi altın, gücün, egemenliğin ve zenginliğin sembolüdür. Bu anlamda da tarihteki bütün güçlü hükümdarlar altın kullanmışlardır. Sarı rengin birçok hastalığa iyi geldiği söylenmektedir. Bunlara böbrek hastalığı, hazımsızlık, felç, zayıflama, egzama ve bazı sindirim bozuklukları dâhildir. Türk destanlarında sarı, kötülük ve felaket sembolü olarak kabul edilmektedir. Türk

masallarında sarı ejderha kötülüğün sembolü olarak bilinmektedir. Edebiyatta sıkça karşımıza çıkan sarı rengine dair pek çok şiir kaleme alınmıştır.

“Kıpkızıl entari, yemyeşil gömlek

Sapsarı topuklar, bembeyaz gömlek” (Rayman, 1995, s. 220).

1.1.2. Ara Renkler

1.1.2.1. Yeşil Renk

Sarının sıcaklığını, mavinin sakinliğini ve dinginliğini içinde barındıran bu renk, doğanın bir parçası olan ağaç ve bitkilerin rengidir. Türk dilinin en eski sözlüğü olan Divan-ı Lügati't Türk'te de taze bitkilerin rengini tasvir ederken kullanıldığı yazmaktadır. Eski dönemlerde gök rengi maviyi temsil ederken günümüzde ifade ettiğimiz yeşil rengi de ifade etmek için kullanılmıştır. Günümüzde ki yeşil rengi eski Türkçede yaşıl olarak kullanılmıştır. *“Göğermek fiilinin yeşillenmek anlamına gelirken mavi anlamındaki gök kelimesinden türemesi ilgi çekici bir noktadır”* (Kuyumcu, 2020, s. 513). Psikoloji de yeşil rengin yatıştırıcı bir etkiye sahip olduğuna inanıldığından, hastane odalarında insanların öfke kontrolünü sağlamak ve duygusal bir yeniliğine gitmelerini tetiklemek için yeşil renk kullanılmaktadır. *“Türk tarihinde bu renge benzer bir bakış açısı ile bakıldığını anlamak için yeşil sözcüğünün kökeninin “yaş ve taze” anlamına geldiğini bilmek önemlidir. “Ağaç yaş iken eğilir” atasözünde de bu tazelik ve değişim vurgulanmaktadır. Daha sonraki zamanlarda da, bilhassa Osmanlı döneminde psikolojik rahatsızlıkların giderilmesinde su sesinin yanında yemyeşil bahçelerin de kullanılması dikkate değerdir”* (Kuyumcu, 2020, s. 532).

Yeşil temasına bakarsak, Türk mitolojisinde koruyucu sayılan hayırsever tanrı Ülgen'in yedi oğlundan birinin adının Yasil olduğunu görebiliriz. Türklerin "yumurtga yaş" terimine sahip olduğunu ve bu tabirin ıspanak gibi yapraklarında damar bulunmayan basit sebzeleri ifade etmek için kullanıldığını iddia edilmektedir. Bu kelime sebzelerin renginden yani yeşilden gelmektedir. Genellikle gelişmeyi ve büyümeyi düzenlediğine inanılmaktadır. Ayrıca Mehmet Yardımcının çalışmasına dayanarak yeşil ile inanç

arasındaki bağlantıyı gösteren mitolojik inanışlara göre yeşilin Ülgen'in inançlarıyla ilişkili olduğunu söyleyebiliriz.

“Türk mitolojisine göre hayır ilahı Ülgen'in, koruyucu ruh olarak kabul edilen yedi oğlundan birinin adı Yaşıl (yeşil) Kaan idi ve umumiyetle bitkilerin yetişip-büyümesini düzenlediğine inanılırdı. Ayrıca, yeşilliklerin Ülgen inanışı ile bağıını gösteren mitolojik inanmaya göre Ülgen, insan vücudunu yarattıktan sonra Kудay'ın huzuruna kuzgun denilen kuşu göndererek yarattığı insan için can ister. Kuzgun semaya uçar. Canı alıp dönerken yerde bir leş görür. Dayanamayarak leşi yemek için ağzını açar. Gagasındaki can çam ormanına düşerek dağılır. Bundan dolayıdır ki çam, ardıç gibi ağaçlar yaz kış canlı kalıp yeşilliklerini muhafaza ederler” (Yardımcı, 2019, s. 9).

1.1.2.2. Mor Renk

Mor renk Türk kültürü tarihinde zenginlik ve zafer ile bağdaştırılmıştır. 18.yüzyıla kadar geçen sürede bu rengi elde etmek oldukça zahmetli ve pahalıdır. Fenikeliler tarafından ilk kez elde edilen bu renk deniz salyangozundan elde edilmektedir. Bu rengin dayanıklılığı, güneşle temasından sonra elde ettiği parlaklığı ve işlenmiş olduğu kumaştan uzun süre çıkmaması sebebiyle insanlar tarafından fazla ilgi görmüştür. Bu renkten bir gram elde edebilmek için onbinlerden fazla salyangoz gözden çıkarılmıştır. Bu rengi kullanabilmek için fazlasıyla altın ödemek gerekmektedir. Bu durum sonucunda mor renk her zaman zenginliği simgeleyen bir unsur haline gelmiştir.

Mor rengi erguvan rengi olarakta bilinmektedir. Bu renk tarihte birçok imparatorluk simgesi haline gelmiştir. Şöyle ki mor Doğu Romanın kutsal rengidir. İmparatorlar mor renkte kıyafetler giyer, ayakkabılar kullanır ve mor renkte bir tahtta oturlardı. Günlük yaşamlarından yoğun bir şekilde kullanılan bu renk imparatoriçelerin doğum yaptıkları odalarında rengidir. Hatta şöyle ki imparator Jüstinyen bir ayaklanma sırasında kaçmak isterken eşi tarafından ‘Kraliyet moru en güzel kefendir diyerek’ durdurulmaya çalışılmıştır (Gülyaprak, 2019, s. 4). Ülkemiz sınırları içerisinde olup ve birçok kültüre ev sahipliği yapmış olan İstanbul’u Bizanslıların elinden aldığımız zamanında erguvan

çiçeklerinin açmasını dönemine denk gelmesi mor renkte olan çiçeklerin İstanbul'un simgesi haline getirmiştir. Fakat Bizanslıların yükledikleri anlamların tam tersi olarak dönem Türk kültüründe alçakgönüllülükle bağdaştırılmıştır.

Eski Türk Kültüründe mor renk ihanetin eve aldatılmanın rengi olmuştur. Evlenecek yaşta olan kızların çeyizlerinde renkli bir cepken konulmaktadır. Bu mor renkli cepken ihanete ve aldatılmaya maruz kalan kadınlar tarafından giyilip toplumda herkesin görebileceği bir yere oturulup eşi tarafından ihanete maruz kaldığını simgelerdi. Bu durum sonucunda bu duruma maruz kalan kadının kocası toplumdan dışlanır ve insanların içine çıkamayacak hale gelirdi. Aynı zamanda kendisine saygı duyan, özgürlüğüne düşkün, eşitlik içinde yaşayan kadınların simgesidir. Günümüzde de hala yaşayan yaşlı Yörük insanları bu geleneği bilmektedir. Ayrıca Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı ismini bu kültürden almaktadır.

2000'li yılların başında evlilikte edinilen malların eşit dağılımı ile alakalı çıkan kanunun yasalaşması için kadınların mor renkte kurdeleler takıp eylemler yaptıkları bilinmektedir. Bu eylemle kadınlar Mor renge başkaldırı ve güçlülük anlamı katmaktadırlar. Günümüzde de varlığını maalesef ki sürdüren ve dönemimizin utanç sebeplerinden bir tanesi olan kadına şiddet gibi davranış bozukluğu olan kişilerin yaptığı eylemleri kınamak, tepki göstermek içinde mor renk aktif bir şekilde rol oynamaktadır.

Ülkemiz çiçek yetiştirme, ithalat ve ihracatta önde gelen ülkelerden biridir. Her şeye bir anlam yüklendiği gibi çiçekler de bulundukları renklere göre anlamlandırılmıştır. Mor renkli çiçekler aşkın ve sevginin sonsuzluğunu temsil etmektedir.

1.1.2.3. Turuncu Renk

Geçmişten günümüze kadar birçok renge birden fazla sembolik anlam yükleyen Türk kültüründe turuncu renk herhangi bir sembolik anlam almamıştır. Fakat günümüzde kullanmış olduğumuz birçok obje ve gündelik kıyafetlerimizde turuncu renk hayatımıza fazlasıyla hâkimdir. Kullanmış olduğumuz bu renk psikolojik açıdan birçok duyguyu hayatımıza yansıtmış ve varlığını sürdürmüştür. Turuncu renk sosyalleşmeyi temsil etmekle kalmayıp mutluluğu, cesareti ve güven gibi duygularında

öncüsü haline gelmiştir. Bu renk her ne kadar Türk toplumu tarafından sosyalleşmeyi, mutluluğu temsil ediyor olsa da aynı durum diğer toplumlar için farklı durumdadır. Şöyle ki Turuncu renk Mısır kültüründe madeni temsil ederken Hollanda'da ise Kraliyet Mensuplarını temsil eden geleneksel bir renk konumundadır. Batı toplumunda eğlencenin, heyecanın rengi olmasıyla da Türk toplumuna benzer nitelik taşımaktadır. Turuncu rengin sıcaklığı ve tonlamasıyla bu renk Hint kültüründe ateşi sembolize ederken Ukrayna, Japon ve Çin kültürlerin de ise gücün, mutluluğun, cesaretin rengidir.

1.1.3. Akromatik renkler (Beyaz, siyah, gri)

Akromatik renkler tonlamaya sahip olmayan renklerin bütününe verilen isimdir. Bu akromatik renkler grubunda Silah, beyaz ve gri renkleri bulunmaktadır. Bu renk grubunda en parlak beyaz, en koyu akromatik renk ise siyahtır. Gri renk ise siyah ve beyazın arasında kaldığından dolayı bu renk grubuna girmektedir.

1.1.3.1. Siyah (Kara) Renk

Siyah rengi sessizliği, korkuyu ve hayatın yokluğunu sembolize etmektedir. Türk kültüründe ve sosyal hayatında kuzeyin simgesi haline gelmiş bir kelimedir. Kara rüzgâr denilince kuzeyden esen rüzgâr, Karadeniz denilince de Kuzey Denizi anlamı ifade edilmektedir.

Siyah kelimesi Türkçede çok farklı anlamlara gelmektedir. Siyah kelimesi bir yandan denizin dışındaki kara parçalarını ifade ederken, diğer yandan ışık ve karanlık anlamını içermemektedir. Siyah kelimesinin aynı zamanda kötü şans anlamına geldiği bilinmekte, kara bir gün, mutsuz geçen gün anlamında kullanılmaktadır. Kara Türk dilinde Siyah rengin karşılığıdır. Kararmak – Siyahlaşmak bu duruma örnek niteliğindedir.

Eski Türk kültüründe ise siyah rengi kötüyü, bütün felâketleri, kıtlıkları, hastalıkları temsil ettiği için insanlar bu rengin uğursuzluk getirdiğine inanmaktadırlar. Bu inanış Türk diline kara haber, kara ölüm ifadeleriyle günümüze kadar aktarılarak Türk kültürüne has deyişler haline gelmiştir. Siyah rengi Türk toplumuyla beraber diğer toplumlarda da matem alameti olarak kullanılmaktadır. Dede Korkut hikâyelerine

bakıldığı zaman siyah yas ve acının karşılığıdır. Aynı örneklendirme Orhun hitabelerinde karşımıza çıkmaktadır.

“Bu yüzden facialar ve ölümler sonrasında karalar giymek, ağıt yakmak gibi yas âdetleri bütün Türk coğrafyalarının geleneksel kültüründe yaşar. Dede Korkut'ta da yas evinden söz edilirken, “Karalı göklüotag” (karalı yeşilli çadır veya ev) deniliyordu” (Dokumacı, 2017).

Türk kültüründe siyah matem rengi olmuştur. İnsanlar sevdikleri birilerini kaybettikleri zaman karalara bürünme tabiriyle simsiyah kıyafetler giyerek acılarını göstermeye çalışmıştır. Aynı zamanda Anadolu da yaşayan insanlar mezar kelimesinin kasvetli hissettirmesi sebebiyle olsa gerek sevdikleri insanları gömdükleri yere mezarlık değil de kara toprak olarak nitelendirmişlerdir.

1.1.3.2. Beyaz (Ak) Rengi

Bütün renklerin sentezini temsil eden ve çiçeklerin anası olarak adlandırılan beyazın, Türklerin hüküm sürdüğü dönemlere kadar uzanan güç, büyüklük ve adalet kavramlarını içinde barındırdığı görülmektedir. Beyaz, popüler ve dini inançlarda büyüklüğü, adaleti, gücü simgelediği gibi, İslam öncesi gökyüzü tanrısı inançlarında da iffet, mutluluk, eşitlik ve saflığı temsil ettiğine inanılmaktadır.

“Tufandan sonra Ülgen, insan yaratmağa girişti. Kardeşi Erlik de (Yer altı ilahı, kötü ruhların ilahı) onun adam yarattığı çiçeğin bir parçasını alarak bir insan yarattı. Ülgen kardeşine darıldı ve onu tel'in ederek, “Senin yarattığın kavim Kara Kavim olsun, Benim yarattığım Ak Kavimşarka, senin yarattığın Kara Kavim garba gider diye ilave etti” (İnan, 198, s. 419).

Bu renk saflığın, masumiyetin, parlaklığın ve yaşın vücut bulmuş hali bilinir. Türkiye'nin en eski devleti olarak kabul edilen Hunlar için beyaz rengi adalet ve gücün simgesidir. Beyaz, Türk kültüründe meşrutiyet sembolü olarak önemli bir yere sahiptir. Devlet, hükümdarın hukuken hak ettiği değere atfedilen Akhun unvanı benimsemiştir. Askerlerin beyaz üniforma tercih ettiği, Cengiz Han'ın beyaz renkte kıyafetler kullandığını ve beyaz bir ata bindiği bilgilerine ulaşılabilmektedir.

Önceki zamanlarda Türk kültüründe genç kadınlar evlenmeden önce kırmızı başörtüsü takmakta, düğünlerinde ise beyaz bir elbise giyip ve beyaz bir yazma kullanmaktaydılar. Günümüzde bu elbise gelinlik adını almıştır. Kültürümüzde beyaz, bir kızın gelin olacağının tanımlayıcı bir özelliğidir. O dönemlerde bir kadının güzellik göstergesi olarak ak gerdanlı, ak tenli gibi ifadeler kullanılır beyaz ten rengine sahip kadınlar göze daha çok hitap ederdi.

“O dönem yazılan fabllarda güzel kadınlar “Tombul, beyaz ve yumuşak tenli” olarak anlatılıyor” (Uslum, 2016).

1.1.3.3. Gri (Boz, akçıl, kır) Renk

12. Yüzyıllarda Fransızca gris kelimesiyle dilimizde gri şeklini almıştır. Öz Türkçede akçıl olarak kullanılmış olan gri beyaza benzer, beyaza yakın anlamını taşımaktadır. Osmanlı döneminde sık sık kullanılan sincabi gri renkle eşdeğer niteliktedir.

Türk dilinde gri rengi Avrupa dillerinde ki boz rengiyle aynıdır. Bu sebeple Türkler gri renkte ki kurtları Bozkurt olarak adlandırmışlardır. Böylelikle boz rengin kullanıldığı ya da kır rengin kullanıldığı zaman insanların bahsetmek istedikleri renk gri rengidir. Oğuz Kaan destanında geçen kök böri gri boz kurt olarak nitelendirildiği bilinmektedir.

1.2. RUS DİLİNDE KULLANILAN RENKLER

Hayatımızda her şeyin bir anlamı olduğu gibi renklerinde insan yaşamında psikolojik olarak anlamı ve etkileri büyüktür. Renklerin anlamları, kullanım şekilleri ve psikolojik etkileri kültürle göre değişiklik gösterebilmektedir. Günümüzde Rus bayrak renklerinin her ne kadar sembolik anlamları belirtilmese de Eski Rusya Tarihinde kullanılan bu renklerin manevi anlamları mevcuttur. Beyaz özgürlüğü, Mavi bekâreti simgelerken kırmızı rengi ise devleti simgelemektedir. Aynı zamanda o dönemde beyaz rengi dini bir anlam kazanarak Ortodoks inancının bir sembolü haline gelmiştir. Günlük yaşamlarından güzelliği temsil eden kırmızıyı kullanan Rus halkı, bu rengin uzun ömürlü ve sağlıklı bir yaşam getireceğine inandıklarından dolayı sıklıkla kullanmışlardır. Bu durum dönem yazarlarının bu rengi eserlerinde tasvir etmesine sebep olmuştur. Örnek verecek olursak İvan Sergeyeviç Turgenyev'in Babalar ve Oğullar adlı eserinde nesnelerde kırmızı rengi kullandığını gösterebiliriz.

“Çeyrek saat sonra her iki araba da griye boyanmış, çatısı kırmızı saca kaplanmış yeni, ahşap bir evin önünde durdu” (Turgenyev, 2010, s. 23).

“Birtakım önyargılara sahip olmadığımı sana söylemiştim, diye mırıldandı Vasiliyİvanoviç (ceketindeki kırmızı kurdeleyi sökmelerini daha bir gece önce emretmişti oysa) ve veba olayını anlatmaya koyuldu” (Turgenyev, 2010, s. 232).

Görmenin kendisi değiştirilemediğinden, eskilerin hatalı bir dili nedeniyle renk tanımlarında bir karışıklık mevcuttur. Özellikle eski kavimler üzerinde yapılan araştırmalarda kavimlerin bizim yaptığımız gibi başka bir renk kavramı tanımlamaları gerekmediği, çünkü bu kavimlerin belirli renklerden başka bir renk tanımadıkları tespit edilmiştir. 19. yüzyılda Rus antropolog Yuri Magnoevich Gladanov tarafından yürütülen bir çalışmada, yerel halkın açık mavi ve koyu maviyi tanımlayacak olan Rusça kelime bilmediklerini fark eder ve yerel sakinlerle birkaç ay geçirdikten sonra Gladanov onlara koyu mavi (mavi) ve açık mavi, soluk (mavi) renklerini vermiştir. Yerliler bu renk farklılığını fark ederler, ancak ikisi de sadece mavi derler, çünkü kendi dillerinde, örneğin Rusçada bunu ifade edecek ayrı bir kelime yoktur. Yani anlaşılacağı üzere Rus kültüründe de toplumun bakış açısı ve bulundukları coğrafi bölgenin özellikleriyle renk

algısı oluşmuştur. Çalışmamızın bu bölümünde Rus kültüründe renklere yüklenen sembolik anlamları ve bu renklerin kullanım amaçlarını açıklayacağız.

1.2.1. Ana Renkler

1.2.1.1. Kırmızı Renk

Rus tarihi kültüründe kırmızı önemli bir renktir. Eski Rusçada kırmızı (красный) kelimesi güzel, iyi olan onurlu bir şeyi açıklamak için kullanılırken günümüzde (красный) kırmızı bir renkte bir şeyi tanımlarken, güzeli temsil eden (красивый) şeklini almıştır. Bu durum eski halkın güzel meydan olarak adlandırdığı «красная площадь» kırmızı (kızıl meydan) günümüzde yeni anlamıyla bağdaştırılmaktadır. Eski Rus kültüründe kırmızı renginin yaşam ve sağlığın sembolü olarak kabul edildiğinden dolayı yeni doğan bebeklerin göbek kordonu kırmızı bir iplik ya da kurdele ile bağlanmaktadır. Aynı zamanda kırmızı rengin koruyucu özellikte olduğuna inanıldığı için halk gösterilerinde kırmızı keten kumaş kullanılmaktadır. Günümüzde hala Rus halkının giyim kuşamında da bu rengin sıklıkla kullanıldığı bilinmektedir. Ulusal Rus takviminde kırmızı günler paskalya, (*Красная горка*)² Krasnaya Gorka haftasına denk gelir. Aynı zaman da kırmızı renk Rus halkının simgesi olan bayrakta da kullanılmıştır. Kırmızı renk ülke toprakları için dökülen kanları, dönem askerlerinin savaşta harcadığı enerjiyi, gücü, cesareti ve sevgiyi sembolize etmektedir. Aynı zamanda Rusya devleti kurulmadan önce ki hükümette de kırmızı renkli bayrak kullanılmıştır. Şöyle ki hala günümüzde o topraklar da dönem hükümetinin benimsemiş olduğu siyasi görüşü yani kominizim ve sosyalizmi destekleyen insanların simgesi olan bayrakta da kırmızı renk yoğunluk göstermektedir. Bu bayrakta ki renge sosyalizm ve kominizim için verilen mücadele anlamları yüklenmiştir.

²Krasnaya Gorka-Paskalya'dan sonraki ilk Pazar gününün popüler adıdır

1.2.1.2. Mavi Renk

Rus kültüründe mavi rengini ifade etmek için açık голубой ve koyu синий mavi olarak ayrılır. Голубой saflığı temizliği ifade ederken genellikle olumlu anlamlar taşır. Düşleri, hayalleri, umutları ifade etmek için ise pembe yerine farklı olarak mavi renk kullanılır. Rusların inanışına göre soylu kişilerin damarlarında açık mavi renk kanın aktığı düşüncesi hâkimdir. Синий ise daha koyuyu ifade etmek için kullanılır. Kötü bir havayı ve bu havada denizin aldığı rengi betimler. Morarmak sözcüğünü ifade etmek için Ruslar синийкөкүнүн kullanır onlara göre morarmak değil mavileşmektir. Bu renk Rus bayrağında da kullanılmıştır.

1.2.1.3. Sarı Renk

Rus kültüründe güneşin rengi olan sarı aynı zamanda kutsallığın sembolüdür. 17. Yüzyıldan sonra yaygınlaşan sarı rengi kullanımı bu dönemde yaşanan ölümcül hastalıkları желтый светлица (bazı organların ciddi hasar gördüğü anlamına gelir) ifade etmek için kullanılmıştır. Sarılık, halk kültüründe ağırlıklı olarak olumsuz bir değerlendirme ile donatılmış bir işarettir. Sarı renk genellikle ölümün sembolü olarak yorumlanır; Slav inançlarında, eldeki sarı bir noktanın ortaya çıkması ölümü temsil eder. Paskalya, Semytsky ve Trinity ayinlerinde anma amaçlı yumurtalar sarıya boyanmaktadır. Paskalya'da mezarlıklardaki ölüleri anarak yanlarında kırmızı ve sarı yumurtalar taşıyarak; Semik'te kızlar çelengi öperken birbirlerine sarı bir yumurta verirler. “Guguk kuşu vaftizi” ayininde, mezarlıktaki adam kayırma ritüeline katılanlar sarı yumurtaları değiş tokuş edilip, kırılarak mezarlara bırakılır. Cumartesi günü, Trinity arifesinde, "kendi ölümleriyle değil" ölenleri ve vaftiz edilmemiş çocukları anarken, yumurtaları kırmızıya değil sarıya boyanıp çocuklara dağıtırlar. (sarı güneş, kırmızı sağlık)

1.2.2. Ara Renkler

1.2.2.1. Yeşil Renk

Rusçada bu renk doğayı, tabiatı, sebzeleri ifade etmek için kullanılmasıyla birlikte olgunlaşmamış olan her şey için gerçek ve mecazi anlamlarda kullanılır. Ot (Зеленый) kelimesi bu renk kökünden türemiştir. Şeytanın yeşil olduğunu düşünmektedirler ve bu sebeple kötülüğün rengi olduğuna da inanılmıştır. Etimolojik olarak (зелёный>зел>зл>злато>золото>жёлтый) yeşil> yeşil> kötülük> altın> altın> sarı şeklindedir. Değişkenliğin rengi olarakta kabul edilir. Doğu Slavlar yeşil rengi ölen bir insanı anma amacıyla kullanmaktadırlar. Eğer bir evde ölen bir kişi varsa Paskalya'da yumurtalar yeşil renge boyanmaktadır. İnanışa göre bu durum sonrasında ev halkının hayatlarını yenilemek, temizlemek, onları cansız varlıklardan korumak için tasarlanmıştır.

1.2.2.2. Mor Renk

Mor renk gerçeğin bilgisinin, filozofların ve şairlerin rengidir. Rus kültüründe gerçeğin rengi olan mor renk saflık ve insanların entelektüel yetenekleriyle ilişkilidir. Mistik bir renk olarak kabul edilir. Bu renk hayallerin rengidir.

1.2.2.3. Turuncu Renk

Turuncu, güneşin rengi olarak kabul edilir ve başarı ile iyi şansını sembolize eden bir renktir. Eski çağlarda, pastoralistler ve çiftçilerin hayatı öncelikle doğanın ana güçleri, özellikle Güneş'e dayanıyordu. Turuncu, yaratıcılığı teşvik ederken, aynı zamanda kırmızının enerjisini ve canlılığını sarıdaki mutluluk hissiyle birleştirir. Kırmızı ve sarının bir araya gelmesiyle oluşan turuncu, uyarıcı bir özelliğe sahip olup samimiyet ve açıklık izlenimi yaratır.

1.2.3. Akromatik renkler (Beyaz, siyah, gri)

1.2.3.1. Siyah Renk

Rus kültüründe siyah kelimesi Türk kültürüne benzer bir şekilde genel olarak olumsuz anlamlar taşır. Ruslarda siyah renk matemi ifade eder ve geçmişten günümüze cenazelerde bu renk tercih edilmektedir.

“Çar Aleksey Mihayloviç’in cenazesinde oğlu Fyodor Alekseyeviç siyah bir şapka takmış ve elinde siyah bir asa taşımıştır. I. Pyotr’ın ölümünden sonra eşi I.Yekaterina, ölü gömülene kadar herkesin siyah giymesini; yüksek mevki sahiplerine ise evlerindeki iki odayı siyahla kaplamalarını emretmiştir. Cenaze arabası, üzerlerine siyah örtü örtülmüş sekiz at tarafından çekilmiştir. I.Pyotr’ın kızı Yelizaveta Petrovna, cenaze töreni ve matem konusunda annesi ile aynı fikirde olmamış, soylu ve bürokratlara yakınları ölmesi durumunda cenaze arabası ve evlerini siyahla kaplamayı yasak etmiştir. Ancak, Alman geleneklerine bağlı yeğeni III. Pyotr, imparator olduktan sonra siyah rengin matem sırasında maksimum düzeyde kullanılmasını emretmiştir” (Özcan, 2018, s. 277).

Siyah renk, 14. ve 17. yüzyıllar arasında Rus devletinde yaşayan черносошный olarak adlandırılan çiftçiler için kullanılmaktadır. Bu köylüler, ortak toprağa sahip, kamu hizmeti görevini yerine getiren ve feodal devlete bağımlı özgür köylülerdi. Ruslarda bu renkle ilgili bir diğer inanış ise siyah gözlü insanların nazarının degeceğine inanılmasıdır. Rusya'daki çoğu insanın renkli gözlü olması, siyah gözlü insanların azınlık olması bu durma neden olarak görülür.

1.2.3.2. Beyaz Renk

Gök ile yer arasındaki sınırdır. Işık, saflık ve özgünlüğün sembolüdür. Yapılan araştırmalar sonucunda, Kuzey insanları bu renk ile ilk kez kar yağışı sırasında karşılaşmıştır. Белякостъ (beyaz kemik) soylu aileleri ifade etmek için kullanılmıştır. Beyaz renginin, Rus dilindeki bir başka anlamı da özgürlüğü ifade etmesidir. Ruslar bu rengi savaş sonrası özgürlüklerini ifade etmek için kullanmışlardır. Beyaz Rusya’nın savaş sonrası aldığı isim bu düşünceye örnek niteliğindedir. Beyaz aynı zamanda hayallerin rengidir. Bu duruma örnek olarak Ünlü Rus Yazar Fyodor Dostoyevski’nin

1848 yılında yayınlamış olduğu Beyaz Geceler adlı eserinde karakterin kurduğu hayalleri beyaz rengiyle betimler. "*Dün üçüncü buluşmamız, üçüncü beyaz gecemizdi*" (Dostoyevski, 2017, s. 51). Aynı zamanda beyaz geceler sadece mecazi anlamı dışında gerçek bir anlamı da vardır. Rusya'nın kuzey bölgesinde Haziran ve Temmuz ayları arasında geceler karanlık değil beyaz renktedir. Bu sebeple insanlar o zaman diliminde yaşadıkları gecelere beyaz geceler demektir.

1.2.3.3. Gri renk

Gri renk uzun zamandır düşük kaliteli ürünler anlamına geliyordu. Çarlık Rusyasında askerler gri bir elbise giiyorlardı, bu nedenle "gri sığır" ifadesi vardı. İnsanlarla ilgili olarak gri, az gelişmiş, eğitimsiz anlamına geliyordu. Bu değer şu anda korunur. Gray, yaratıcı olmayan, rutin ve vasat olan her şeyle eş anlamlı hale geldi. Gri renk antik dönemde ölenlerin ardından yas tutma anlamı taşımaktadır ki Doğu kısımlar da ölüm, yasın ve acının rengi olarak nitelendirilen gri renk kül rengi ile de bağdaştırılmıştır. Hristiyan dininde gri, külün rengidir ve bu nedenle yas ve pişmanlığın İncil'deki sembolü, çul ve kül olarak tanımlanır

2. BÖLÜM

TÜRK VE RUS DİLLERİNDE KULLANILAN RENK TONLARI

Geçmişte yaşamış birçok bilim insanının araştırma ve deneylerine dayanarak, renklerin sınırlı bir yelpazeyle sınırlı kalmadığı ve birden fazla tonlamaya sahip olduğu sonucuna varılmıştır. Renkler, günlük yaşamımızın her alanında belirgin şekilde varlık gösterirken, gözle temas ettiği her noktada etkin bir biçimde kullanılmıştır. Teknoloji ve araştırmaların ilerlemesiyle birlikte, renk çeşitliliği daha da artmıştır. Bir rengin beyaz ve siyah renklerle karışması ya da farklı bir renk ile farklı miktarlarda karıştırılması sonucunda yeni çıkan renge ton nedir. Bir renge eklenen siyah ve beyaz rengin miktarı o rengin ton derecesini belirler. Ton aynı zamanda bir rengin parlaklık derecesine de verilen addır. Renk tonları sınırsızdır. Sadece iki rengin farklı miktarlarda karıştırılmasıyla bile çok fazla sayıda renk tonu elde edilebilir. Fakat her ne kadar kullanılan miktarlar farklı ölçüde olsa da belli bir ölçüden sonra bizler bu renk tonlarını birbirine olan yakınlıklarından dolayı ayırt edemez duruma geliriz.

Aynı zamanda birçok renk tonu rastgele ya da birden bire ortaya çıkmayıp günlük yaşamda kullanmış olduğumuz doğal objeler, bitkiler ya da canlıların kendi doğal renklerinden esinlenerek ortaya çıkmıştır. Renk çeşitliliği bir kültürün ya da o kültürde yaşayan insanların günlük yaşamlarını kolaylaştıran eşyalarda ya da tasarımlarında ve birçok olanda ortamlarını güzelleştirmek adına da karşımıza çıkmaktadır. Bizler çalışmamızın bu bölümün de birbirinden coğrafik, kültürel, soysa-ekonomik, din ve dil gibi birçok alanda birbirinden farklı olan Rus ve Türk kültürlerinde yaşayan toplumun kullanmış oldukları renk tonlamalarını açıklamaktır.

2.1. TÜRK DİLİNDEKİ RENKLER VE TONLARI

Ana ve ara renklere ek olarak, tüm diller renk özelliklerini daha kesin bir şekilde tanımlamak için, isimleri tüm anadil konuşurları tarafından bilinen renk özelliklerine sahip belirli nesneler ve fenomenlerle benzerliklerden kaynaklanan ton renk

tanımlamalarını kullanır. Ana ve Ara renklerin tonlarını ifade eden Türkçe renklere bakalım.

2.1.1. Mavi Rengin Tonları

- **Mavimsi:** Rengi maviye çalan, belli bir dereceye kadar mavi olan. Maviyi andıran.
- **Açık mavi:** Mavi rengine bir miktar beyaz renk elde edilen bir ton olan açık mavi gökyüzünü temsil etmektedir.
- **Boncuk mavisi:** Mavinin birçok tonunu içinde barındıran boncuk mavisi genellikle ortada bir tondur. Geleneksel olarak, böyle bir boncuk olumsuz etkilere karşı bir koruma sembolü, kötü bir göz, neredeyse her zaman parlak mavi renkte yapılır.
- **Cam göbeği:** Yeşil ve mavinin karışımından elde edilen bu tondur. Bu renk mavi ladin iğnelerinin rengine karşılık gelir.
- **Çivit mavisi:** Mavinin koyu bir tonlarında olan bu renk mor ve mavi arasında bir renktir.
- **Çivit rengi:** Mavi renginin çivit bitkisi yapraklarıyla karıştırılması sonucunda ortaya çıkan bir renk tonudur.
- **Deniz mavisi:** İsmi denizin renginden olan bir mavi tonudur.
- **Gece mavisi:** Güneş battıktan sonra ay ışınlarının deniz üzerinde oluşturduğu bir renktir.
- **Gökçe:** Mavinin açık tonlamalarından bir tanesidir. Gök rengi anlamına da gelmektedir.
- **Gökçül:** Mora yakın olan mavinin bir tonu. Bu tonlama ismi ise maviye çalan renk olarakta bilinmektedir.
- **Gökyüzü mavisi:** İsmi gökyüzünden alan mavi tonu
- **Havai:** Bu renk bulutsuz gökyüzü rengidir. Yeşil ile menekşe arasında mavinin bir tonudur.
- **Koyu mavi:** Mavi rengine eklenen siyah rengin sonucunda elde edilen bir tondur.

- **Lacivert:** Mavi ve biraz kırmızısının karışımında elde edilen bu tonlama eski Türklerde gök ile betimlenmiştir. Günümüzde bu durum gökyüzü mavisi olarak gelmiştir.
- **Limonküfü:** Yeşile çalan mavi sarı karışımı bu renk limonun çürümesiyle elde edilmiştir.
- **Maden mavisi:** Kül rengine benzeyen parlak mavi olarak adlandırılan ton
- **Okyanus mavisi:** Mavi ve yeşil renkleri arasında olan derin bir renktir.
- **Petrol mavisi:** İçinde laciverti, siyahı, maviyi içinde barındıran mavinin bir tonlamasıdır.
- **Safir mavisi:** İsmi mavi renginde olan safir taşından alan bu renk mavinin doymuş bir tonudur. Birçok rengi içinde barındırmasına rağmen safir mavi renkle bağdaştırılmıştır.
- **Süt mavisi:** Mavinin çok açık bir tonlaması olan bu renk bulutsuz açık gökyüzü ile bağdaştırılmıştır.
- **Tirşe:** Yeşil ile mavi arasında kalmış bir mavi tonudur.
- **Türkuaz mavisi:** Mavi ve yeşilin karışımında mavi rengin fazla olması türkuaz tonunu ortaya çıkarır.
- **Buz mavisi:** Suyun donması sonucunda içinde oluşturduğu kristal şekillerinin aldığı renk tonu
- **Peygamber çiçeği mavisi:** İsmi bir bitkinin yapraklarından alan renk tonu.

2.1.2. Sarı Rengin Tonları

- **Açık saman rengi:** Soluk sarı renk anlamına gelen bir tonlamadır
- **Açık sarı:** Sarı renginin daha açılmış bir tonudur.
- **Altın sarısı:** İsmi altın madeninden alan, sarının bir tonudur.
- **Bal rengi:** Kahverengi ve sarı karışıyla oluşan ismi balıdan alan sarının bir tonudur.
- **Civciv sarısı:** Sarı rengin parlak tonlamalarından olan bu renk tonu ismi sarı renkte olan civcivlerden almıştır.

- **Ela:** Sarının yeşil renge kaçan açık bir tonlamasıdır.
- **Fıstık rengi:** Yeşilimsi olan bu renk sarının parlak tonlamalarındandır. Bu renk ismini fıstıktan almaktadır.
- **Hardal rengi:** Turpgillerden olan sarıçiçekler açan bu bitki rengi sarının tonlamalarından biridir. Bu renk ismini hardal sosundan almaktadır.
- **Kehribar rengi:** Turuncu ve altın rengi arasında olan bu renk tonu ismini saf bir kroma olan kehribardan almaktadır.
- **Hint sarısı:** Altın madenine yakın olan bu renk tonu Hintlilerin geleneksel kıyafetleriyle bütünleşmesi sonucu Hint sarısı olarak adlandırılmaktadır. Sarının bir tonudur.
- **Kavuniçi:** Kavun meyvesinin olgunlaştıktan turuncuya kaçan sarımtırak bir renk tonudur.
- **Kazboku:** Kaz hayvanının besinleri sindirdikten sonra boşaltımını gerçekleştirdiğinde ki dışkının rengidir. Yeşilimsi kirli sarı.
- **Kirli sarı:** Açık kahverengi tonlarını içinde barındıran sarı renktir.
- **Koyu sarı:** Sarı renginin kapalı bir tonudur.
- **Kumral:** Sarı ve kahverenginin arasında olan ve açık bir sarı tonudur. Bu renk tonu kumral ten rengiyle de bağlantılıdır. Bu renk tonu ismini bu durumdan almaktadır.
- **Limon rengi:** İsmi limon meyvesinden alan sarının bir tonudur.
- **Limon sarısı:** Limon renginin daha açık bir tonu olan sarının tonlamasıdır.
- **Nohut rengi:** İsmi baklagillerden olan nohuttan alan bu renk tonu sarının donuk tonlamalarından biridir.
- **Kanarya sarısı:** Kanatlıgillerden olan kanaryanın canlı sarı tonlamalarındandır.
- **Saman rengi:** Açık kahverengi ve kanarya sarısı renkleri arasında olan bu renk ekinlerin kuruduktan sonra ki aldığı renk tonudur.
- **Saz rengi:** Soluk bir sarı tonu olan bir renk. Bu renk ismini çalgı olan sazdan almaktadır.
- **Tahin rengi:** Susamadan elde edilen bu çeşni sarının hafif kirli bir tonlamasıdır.

- **Yumurta sarısı:** Turuncuya yakın koyu renkte olan sarı tonudur.

2.1.3. Kırmızı Rengin Tonları

- **Açık kırmızı:** Açık renkte olan kırmızı renktir.
- **Al:** Koyu renkte olan kırmızı tonudur. Al rengi türk rengidir.
- **Alev rengi:** İçinde açık sarı ve beyaz rengi barındıran kırmızının tonudur. Bu renk tonu ateş yandığında oluşan renk cümbüşünü temsil eden alevin rengidir. İsmi alevden almıştır.
- **Firfiri:** Parlak kızıl renk. Önceki dönemlerde dikenli salyangoz ve iskerlet diye adlandırılan deniz yumuşakçasından elde edilmiş olan boya rengidir.
- **Güvez:** Koyu mora çalan kırmızının bir tonudur. Bu renk ismini vişne cürüğünden almaktadır.
- **Bordo:** Kırmızının koyu tonlamalarından olan bu renk tonu. Siyah ve kırmızının karışımı ile elde edilmektedir.
- **Kızıl:** Kırmızı rengin parlak tonlamalarından bir tanesidir.
- **Kardinal rengi:** İsmi kardinal kuşundan olan bu renk kırmızının canlı tonlarından bir tanesidir. Aynı zamanda Katolik kiliselerinde kardinaller bu renkte cübbe giymesiyle de renk ismiyle bağdaştırılmıştır.
- **Çin kırmızısı:** Zincifre adında bir mineralden üretilen bu renk parlak bir kırmızı tonudur.
- **Fuşya:** Kırmızı ve mavinin eşit oranda karıştırıldığında elde edilen bir kırmızı tonudur.
- **Koyu kırmızı:** Kırmızın kapalı tonudur.
- **Narçiçeği:** İsmi nar meyvesinin henüz olgunlaşmamış halinden alan bu renk turuncu ve pembe renkleri arasında kırmızının bir tonudur.
- **Pas rengi:** Herhangi bir metalin uzun süre kullanılmaması sonucu oluşan durumdan ismi alan pas rengi kırmızı kahverengi ve turuncu renklerinin karışımından elde edilen kırmızının bir tonudur.
- **Şarap rengi:** Kırmızının koyu tonlarından biri olan bu renk pembe ve ağırlık olarak kırmızı renkten elde edilir.

- **Tavşankanı:** İsmi kan renginden alan koyu kırmızı tonlamasıdır.
- **Kiraz rengi:** Kırmızının koyu bir tonudur. Mor renge yakın olan bu renk kirazla bağdaştırılmıştır.
- **Kırmızımsı:** Kırmızı rengi anımsatan. Belli bir dereceye kadar kırmızı.

2.1.4. Turuncu Rengin Tonları

- **Açık Turuncu:** Turuncunun açık renkli tonlamasıdır.
- **Koyu Turuncu:** Turuncu rengin kapalı bir tonlamasıdır.
- **Gurup rengi:** Bu renk ismini gün batımında gökyüzünün almış olduğu renkten almıştır. Turuncunun tonlamalarındandır.
- **Ördek gagası:** Turuncu ve kahverengi arasında olan bir turuncu tonlamasıdır.
- **Portakal rengi:** Bu renk ismini portakaldan alan turuncu tonlamalarından bir tanesidir.
- **Havuç rengi:** İsmi havuç meyvesinin renginden alan bir renk tonudur.
- **Kazayağı:** İsmi kazayağından alan turuncunun açık tonu.
- **Turuncumsu:** Turuncu rengi anımsatan, turuncu renge benzeyen renk tonu.

2.1.5. Yeşil Rengin Tonları

- **Açık yeşil:** Yeşil rengine beyaz karıştırılması sonucu elde edilen açık bir tondur.
- **Çağla yeşili:** İsmi çağla meyvesinden alan yeşilin tonudur.
- **Çam yeşili:** İsmi çam ağacından alan yeşilin koyu tonlarındandır.
- **Filiz rengi:** Bitkilerin tohumdan çıktıktan sonra ki süreçte ki ismini alan bu renk açık bir tonlamadır.
- **Güvelâ:** Sarı ve mavi renklerinin karışımından elde edilen bu renk tonu yaprakların rengidir.
- **Yeşilimsi:** Yeşile benzeyen , bir dereceye kadar yeşil olan.
- **Hâki:** Yeşile çalan kahverengimsi bir tonlamadır.

- **Kimyon rengi:** Kimyon bitkisinin rengi olan bu ton kahverengimsi yeşil bir renktir.
- **Koyu yeşil:** Yeşilin kapalı tonudur.
- **Küf yeşili:** Yelişin açık tonlamalarından olan bu renk küfün rengidir.
- **Mercan yeşili:** İsmi mercandan alan yeşil tonlamasıdır.
- **Nefti:** Yeşilin siyaha çalan koyu tonlarından bir tanesidir.
- **Orman yeşili:** Yeşilin koyu tonlarından biri olan renktir.
- **Ördekbaşı:** İsmi ördeğin tüylerinden alan yeşilin tonlamalarındandır.
- **Safra yeşili:** Siyahımsı yeşil bir koyu renktir.
- **Tavus yeşili:** Erkek Tavuzların kuyruğunda görülen renk.
- **Turkuaz yeşili:** Yeşil ve mavi renklerin karışımından elde edilen bu renk yeşilin tonlamalarındandır.
- **Zümrüt yeşili:** İsmi zümrüt madeninden alan yeşilin parlak tonlarındandır.
- **Petrol yeşili:** içinde kahverengi yeşil ve sarı renklerini barındıran petrol madeninin rengidir.

2.1.6. Mor Rengin Tonları

- **Açık mor:** Mor rengin beyaz karıştırılarak elde edilen tonu.
- **Koyu mor:** Morun kapalı bir tonlaması.
- **Morumsu:** Mora benzeye, bir dereceye kadar mor olan renk tonu.
- **Eflatun:** Bu renk tonu Mor rengin açık tonlarının genel adıdır.
- **Lila rengi:** Kırmızı, mavi ve beyaz renklerin kullanımından elde edilen mor rengin tonlamalarındandır.
- **Leylak rengi:** Leylak çiçeğinin genel rengini temsil eden morun soluk bir tonudur.
- **Menekşe rengi:** İsmi menekşe çiçeğinden alan bu ton maviye çalan mor olarakta bilinir.

- **Sıklemen rengi:** İsmi sıklamen çiçeğinden alan bu mor tonlaması kırmızımsı mor olarak adlandırılmaktadır.

2.1.7. Siyah Rengin Tonları

- **Esmer:** Siyah rengin çok açık tonlaması olan esmer genel olarak insanların ten rengini belirtirken kullanılır. Esmer kişinin ten renginin diğer insanlara oranla daha koyu olduğunu belirtmek için kullanılan bir tondur.
- **Kara:** Siyahın koyu tonlarından bir tanesidir.
- **Karaşın:** Rengi siyaha çalan esmer insanlar için kullanılan renk tonu.
- **Kuzguni:** İsmi bir kuşun renginden alan bu renk kara renktedir.
- **Zeytin rengi:** ismini zeytin meyvesinin olgunlaşmış halinden alan siyah.
- **Kömür rengi:** Siyahın kapalı tonlamalarından olan bu renk tonu ismini kömür madeninin renginden almıştır.
- **Siyahımsı:** Siyah rengi anımsatan, bir dereceye kadar siyah olan renk tonu.

2.1.8. Beyaz Rengin Tonları

- **Ak:** Beyazın diğer bir ismi.
- **Ekru:** Bu renk tonu bej rengine benzeyen hafif sarımsı beyazdır.
- **Fildişi:** İsmi fildişinden alan bu renk beyazın içine az miktarda sarı eklenmesiyle elde edilir.
- **Kar beyaz:** Bembeyaz olan parlak kar rengidir.
- **Kemik rengi:** Bu renk tonu tam anlamıyla beyaz ya da krem rengi olmayı aralarında bir ton olmasıyla beyaza yakındır.
- **Kır:** Beyaz rengin içine karıştırılan az siyahla elde edilen renk tonu.
- **Krem rengi:** Bu renk beyaz, sarı ve turuncu renklerinin karışımıyla elde edilen beyazın tonlarından bir tanesidir.
- **Süt beyaz:** Bu renk porselen beyazı rengindedir.
- **Porselen beyazı:** Beyaz rengin hafif grimsi halidir.

- **Ten rengi:** İnsanların açık bir renk tonuna sahip olduklarını belirtmek için kullanılan beyazın bir tonu
- **Rakı beyazı:** Anason bitkisinden elde edilen alkollü saydam renkte olan içeceğin su ile temasından sonra aldığı renk.

2.1.9. Gri Rengin Tonları

- **Açık gri:** Gri renge beyaz eklenmesi sonu elde edilen ton.
- **Barut rengi:** Barut madenden ismin alan bu renk siyahımsı gri olması sonucunda grinin tonlarından bir tanesidir.
- **Demir:** İsmi demir madeninden alan grinin tonlamalarındandır.
- **Duman rengi:** Siyah ve beyaz renklerin karışımıyla elde edilen bu renk tonu grinin beyaza çalan rengidir. Bu renk tonunun açıktan koyuya gidecek şekilde bir çok tonu vardır.
- **Füme:** Bu renk duman renginin koyu tonu olarakta bilinir.
- **Gümüş grisi:** Gümüş madeninin rengidir. Gri renge yakın olduğundan dolayı gri renk tonları arasına girmektedir.
- **Koyu gri:** Gri rengin daha koyulaştırılmış bir tonudur.
- **Kum grisi:** Kahverenginin açık grimsi olan tonudur. İsmi kum renginden almıştır.
- **Kurşun grisi:** Koyu kül rengi olan bu ton grinin tonlamalarındandır. İsmi kurşundan almıştır.
- **Kül rengi:** Odunun yanması sonucunda elde edilen kül renk bakımından siyah ve beyaz arasında gri renktedir.

2.1.10. Kahverenginin Tonları

- **Koyu kahverengi:** Kahverenginin kapalı tonudur.
- **Açık kahverengi:** Kahverenginin beyaz kullanarak elde edilen açık tonudur.
- **Yanık toprak rengi:** Morumsu kahverengi. İsmi işlenmiş topraktan alan renk tonu.

- **Kil rengi:** Kil maddesinin rengi. Kahverenginin tonudur.
- **Kestane rengi:** İsmi kestane meyvesinden alan o renkte olan .
- **Tarçın rengi:** İsmi tarçından alan kahverenginin tonlaması.
- **Bronz:** İsmi bronz madeninden alan bu renk tonu kahverenginin metalik, kırmızımsı tonlamalarındandır.
- **Tütün rengi:** Tütüne benzer renkte, yeşilimsi kahverengi.

2.2.RUS DİLİNDE KULLANILAN RENK TONLARI

Dil zenginliğiyle bilinen Rus kültüründe de birçok renk tonu denizin, gökyüzünün, canlının, ya da bir birinden farklı cansız varlıkların ismiyle özleşmiş ve renk çeşitliliğinin artmasına yardımcı olmuştur. Çalışmamızın bu bölümünde Rus dilinde kullanılan ana ve ara renklerden meydana gelen renk tonlamalarını açıklayacağız.

2.2.1. Голубой

■ Бирюзовый: Turkuaz

Имеющий цвет бирюзы (голубой, зеленовато-голубой). Turkuaz renkte olan (mavi, yeşilimsi mavi)

■ Голубоватый: Mavimsi

Имеющий голубой оттенок, близкий к голубому цвету. Mavi renge yakın mavi bir renk tonuna sahip.

■ Небесный: Göksel

Имеющий цвет неба, небес; светло-голубой. Gökyüzü rengine sahip olan. Gökyüzü rengi. Açık mavi.

■ Сизоватый: Mavimsi

В некоторой, в определённой степени сизый. Biraz, bir dereceye kadar, mavi.

■ Сизый: Güvercin Rengi

Тёмно-серый с густым синеватым отливом, природный цвет оперения голубя. Yoğun mavimsi bir renk tonuna sahip koyu gri, güvercin tüylerinin doğal rengi

2.2.2. Синий

■ **Светло-синий:** Açık mavi

В некоторой, в определённой степени синий. Bir dereceye kadar mavi.

■ **Васильковый:** Peygamber çiçeği mavisi

Ярко-синий, цвета василька. Parlak mavi, peygamber çiçeği renginde.

■ **Купоросный:** Vitriol³

Цвет медного купороса (сульфата меди), зеленовато-голубой. Bakır sülfatın rengi, yeşilimsi mavi.

■ **Лазоревый:** Gök mavisi

Имеющий цвет лазурный. Masmavi renkte olan.

■ **Лазурный:** Azure Rengi

Имеющий цвет лазури; светло-синий, голубой. Masmavi renkte; açık mavi, mavi

■ **Сапфирный:** Safir rengi

Связанный, соотносящийся по значению с существительным сапфир, цвет этого камня – глубокий темно-синий. Anlam olarak safir ismiyle ilişkili olan bu taşın rengi koyu laciverttir.

2.2.3. Желтый

■ **Гороховый:** Bezelye rengi

Имеющий цвет плодов гороха; серовато-жёлтый с зелёным оттенком. Bezelye meyvesinin rengi; yeşil tonlu grimsi sarı

■ **Желтоватый:** Sarımsı

В некоторой, в определённой степени жёлтый; слегка, немного жёлтый, не вполне жёлтый. Biraz, bir dereceye kadar sarı; hafif sarı, tam sarı değil.

■ **Золотистый:** Altınımsı

Цветом похожий на золото, блестяще-жёлтого отлива, оттенка. Altın benzeri renkte, parlak sarı tonlu.

■ **Золотой:** Altın rengi

Имеющий цвет золота, желтоватый и блестящий. Altın renkli, sarımsı ve parlak

³Herhangi bir hammaddenin içeriği, sülfatı anlamına gelen simya terimidir.

■ **Канареечный:** Kanarya rengi

Имеющий цвет оперения канарейки; ярко-жёлтый. Bir kanaryanın tüylerinin rengi; parlak sarı.

■ **Кремовый:** Krem rengi

Белый с оранжевым оттенком; бледно-жёлтый. Turuncu tonlu beyaz; soluk sarı renkte.

■ **Лимонный:** Limon rengi

Цвета лимона, светло-жёлтый. Limonun rengi, açık sarı renkli.

■ **Медный:** Bakır rengi

Красновато-жёлтый, по цвету похожий на медь. Kırmızımsı sarı, bakıra benzer renkte

■ **Персиковый:** Şeftali rengi.

Цвет персика.Şeftalinin rengi.

■ **Песочный:** Kum rengi

Цвета песка, коричневатого-жёлтый.Kumun rengi, kahverengimsi sarı.

■ **Пшеничный:** Buğday

Цвета колоса пшеницы, очень светлый с золотистым оттенком (о волосах, бровях, ресницах). Buğday başağının rengi, çok açık ve altın rengi (saçlar, kaşlar, kirpikler hakkında)

■ **Рыжий:** Solmuş sarı

Красновато-жёлтый естественный цвет или оттенок чего-либо. Bir şeyin kırmızımsı sarı doğal rengi veya tonu.

Красновато-жёлтый цвет или оттенок волос человека, шерсти животного и т. д. İnsan saçı, hayvan kılı vb.nin kırmızımsı sarı rengi veya tonu.

■ **Соломенный:** Saman rengi

Имеющий цвет соломы; светло-жёлтый. Samanın rengi. Açık sarı renkte olan.

■ **Шафранный, шафрановый:** Safran Rengi

Цвета порошка из высушенных рылец шафрана, ярко-желтый. Kurutulmuş safran filizi tozunun renkleri, parlak sarı.

■ **Янтарный:** Kehribar rengi

Прозрачно-жёлтый, цвета янтаря. Şeffaf sarı, kehribarın rengi.

2.2.4. Красный

■ **Аловатый:** Kırmızımsı

Слегка алый; имеющий алый оттенок. Hafif kırmızı; kırmızı renk tonuna sahip.

■ **Алый:** Kırkırmızı

Ярко-красный. Koyu kırmızı.

■ **Тёмно-красный:** Koyu kırmızı

Приглушенный оттенок красного цвета. Kırmızı rengin kapalı tonu.

■ **Багровый, багряный:** Kan rengi

Насыщенного красного цвета, цвета крови. Zengin bir kırmızı renk, kanın rengi.

■ **Бордовый:** Bordo

Имеющий цвет красного вина; тёмно-красный, бордо. Kırmızı şarap rengine sahip; koyu kırmızı, bordo.

■ **Брусничный:** Yaban mersini rengi

Имеющий цвет брусники. Yaban mersinin renginde olan.

■ **Вишнёвый:** Vişne rengi

Имеющий цвет вишни. Vişnenin renginde olan.

■ **Кирпичный:** Kremit rengi

Похожий по цвету на кирпич. Kremit rengine benzer olan.

■ **Кизилый:** Kızılçık rengi

Цвета ярода кизила. Kızılçık renginde olan.

■ **Коралловый:** Mercan rengi

Имеющий цвет красного коралла; ярко-красный. Kırmızı mercan renginde; parlak kırmızı.

■ **Красноватый:** Kırmızımsı

Слегка, немного красный. Biraz, hafif kırmızı.

■ **Кровавый:** Kan rengi

Ярко-красный, цвета крови. Parlak kırmızı, kanın rengi.

■ **Кумачовый:** Kumaç rengi

Имеющий цвет кумача; ярко-красный. Kumaç renginden olan; parlak kırmızı.

■ **Маковый:** Gelincik rengi

Имеющий цвет цветов мака, ярко-красный. Naşhaş çiçeği renginde olan parlak kırmızı.

■ **Малиновый:** Ahududu rengi

Имеющий цвет малины; красный с фиолетовым оттенком. Ahududu rengine sahip; pembe tonlu kırmızı.

■ **Огненный:** Ateş rengi

—Обладающий яркостью и цветом огня. Ateşin parlaklığına ve rengine sahip olmak.

■ **Огнистый:** Ateş rengi

Ярко-красный или оранжево-красный, цвета огня. Parlak kırmızı veya turuncu-kırmızı, ateşin rengi.

■ **Пунцовый:** Kırkırmızı

Насыщенного красного цвета, багровый, пурпурный. Zengin bir kırmızı renk

■ **Пурпуровый:** Çiçek rengi

Цвета пурпура, ярко-красный с фиолетовым оттенком. Mor, parlak kırmızı ve menekşe tonlarında renk.

■ **Розоватый:** Pembemsi

Имеющий розовый оттенок. Pembe bir renk tonunda.

■ **Рубиновый:** Yakut rengi

Имеющий цвет рубина. Yakutun renginde olan.

■ **Румяный:** Al kırmızı

Такой, у которого щёки имеют розовый или красный цвет (от прилива крови). Yanakları pembe veya kırmızı renkte olan kişi (kan hücumundan dolayı).

■ **Рыжеватый:** Az kırmızı

В некоторой, в определённой степени рыжий. Bazı açılardan, bir dereceye kadar, kırmızı olan.

■ **Свекольный:** Pancar rengi

Красно-синий, цвета красной свёклы. Kırmızı mavi, kırmızı pancar rengi.

■ **Червонный:** Saf altın rengi

Устар, красный, алый. Eskimiş, kırmızı, kızıl

2.2.5. Оранжевый

■ Апельсиновый: Portakal rengi

Имеющий цвет апельсина, оранжевый. Portakal renginde olan, turuncu.

■ Морковный: Havuç rengi

Имеющий цвет моркови; оранжевый. Havuç renginde olan, turuncu.

2.2.6. Зеленый

■ Болотный: Sarımsı

Тёмно-зелёного цвета с желтоватым оттенком, цвета болотной воды. Sarımsı bir renk tonuna sahip koyu yeşil, bataklık suyunun rengi.

■ Бутылочный: Şişe rengi

Бутылочно-зелёный, традиционно бутылки выдувались из зеленого стекла. Yeşil Şişe Rengi, Şişeler yeşil camdan yapılmıştır.

■ Горчичный: Hardal rengi

Цвета горчицы, коричнево-жёлтый. Hardalın renginde olan, kahverengimsi sarı.

■ Зеленоватый: Yeşilimsi

Слегка зелёный, с зелёным оттенком. Hafif yeşil, yeşil tonlu.

■ Защитный: Haki yeşili

Серовато-зелёный с коричневым оттенком; цвета хаки (о цвете ткани). Kahverengi tonlu grimsi-yeşil; haki (kumaş rengi).

■ Изумрудный: Zümrüt

Имеющий цвет изумруда; ярко-зелёный. Zümrüt renginde olan; parlak yeşil.

■ Малахитовый: Malakit yeşili

Зелёный, цвета камня малахита. Yeşil, malakit taşı renkleri

■ Салатный: Salatalık rengi

Имеющий цвет салата. Salata renginde olan.

■ Травяной: Ot rengi

Цвета травы. Otun rengi.

■ **Хаки:** Haki

Серовато-зелёный цвет с коричневым оттенком. Kahverengi tonlu grimsi yeşil bir renk.

2.2.7. Фиолетовый

■ **Аметистовый:** Ametist rengi

Имеющий цвет, похожий на цвет аметиста. Ametist rengine yakın olan bir renk tonu.

■ **Лиловатый:** Koyu leylak

Имеющий цвет фиалки или тёмных соцветий сирени. Menekşe veya koyu leylak renginde çiçek salkımının rengi.

■ **Лиловый:** Leylak

Имеющий цвет фиалки или тёмных соцветий сирени. Menekşe veya koyu leylak renginde çiçek salkımının rengi.

■ **Сиреневый:** Leylak

Имеющий цвет сирени. Leylağın renginde olan.

2.2.8. Чёрный

■ **Смородинный:** Frenk üzümü rengi

Цвета черной смородины, чёрный с лиловым оттенком. Siyah frenk üzümü rengi, bir miktar leylak rengi ile siyah.

■ **Черноватый:** Siyahımsı

В некоторой, в определённой степени чёрный. Bazı açılardan, bir dereceye kadar siyah.

2.2.9. Белый

■ **Белесоватый:** Hafif beyazımsı

В некоторой, в определенной степени белёсый. Bazı açılardan, bir dereceye kadar, bembeyaz.

■ **Белёсый (белёсый):** Beyazımsı

Тускло-белый, беловатый. Donuk beyaz, beyazımsı.

Лишённый яркости цвета, тусклый и светлый до белизны. Renk parlaklığından yoksun, donuk ve beyazlık noktasına kadar açık.

■ **Белоснежный:** Kar rengi

Белый, как снег, ослепительно белый. Kar gibi beyaz, göz kamaştırıcı beyaz.

■ **Жемчужный:** İnci rengi

Имеющий цвет белого жемчуга, перламутровый. Beyaz inci renginde, sedefli.

■ **Льняной:** Keten rengi

Цвёта высушенных стеблей льна. Kurutulmuş keten saplarının rengi.

■ **Молочный:** Süt rengi

Имеющий цвет молока; матово-белый. Süt renginde; mat beyaz.

■ **Сахарный:** Şeker rengi

Цветом напоминающий сахар. Rengi şekeri hatırlatır.

■ **Седой:** Saydam

Белесый, сероватый, бесцветный. Beyazımsı, grimsi, renksiz.

■ **Серебристый:** Gümüş rengi

Цветом и блеском напоминающий серебро. Gümüşü andıran bir renk ve parlaklığa sahiptir.

■ **Телесный:** Ten rengi

Имеющий бледно-розовый цвет. Soluk pembe bir renkte olan.

2.2.10. Серый

■ **Дымчатый:** Duman rengi

Цветом похожий на дым; пепельно-серый. Duman benzeri renkte; küllü gri.

■ **Мышастый:** Fare rengi

Цвета мыши, серый (о масти животных). fare rengi, gri (hayvanların derisi hakkında).

■ **Пепельный:** Kül rengi

Имеющий цвет пепла; седовато-серый, дымчатый. Kül renginde; grimsi-gri, dumanlı.

■ **Свинцовый:** Kurşun rengi

Цветом напоминающий свинец; тёмно-серый. Kurşunun rengi; koyu gri.

■ **Сероватый:** Grimsi

В некоторой степени серый. Bir dereceye kadar gri.

■ **Сивый:** Grimsi

Серый, серовато-сизый, серебристо-седоватый. Gri, grimsi-mavi, gümüş grimsi-gri.

■ **Сизоватый:** Mavimsi gri

В некоторой, в определённой степени сизый. Bazı açılardan, bir dereceye kadar, mavi.

■ **Стальной:** Çeliğimsi

Похожий на сталь цветом. Rengi çeliğe benzeyen.

■ **Оловянный:** Teneke Rengi

Имеющий цвет олова, тёмно-серый или светло-серый с тусклым отливом. Teneke, koyu gri veya donuk bir renk tonuna sahip açık gri renktedir.

■ **Пепельный:** Küllü kırmızı

Имеющий цвет пепла; седовато-серый, дымчатый. Kül renginde; grimsi-gri, dumanlı.

■ **Сизоватый:** Mavimsi

В некоторой, в определённой степени сизый. biraz, Belli bir dereceye kadar mavimsi.

■ **Сизый:** Mavimsi

Тёмно-серый с густым синеватым отливом. Koyu gri ve kalın mavimsi bir renk tonu.

■ **Стальной:** Çelik rengi

Похожий на сталь видом или цветом. Görünüm veya renk olarak çeliğe benzer.

2.2.11. Коричневый

■ **Бежевый:** Bej

Светлый цвет, среднее между жёлтым и светло-коричневым. Açık renk, sarı ve açık kahverengi arasında.

■ **Бронзовый:** Bronz

Имеющий цвет бронзы. Bronzun renginde olan.

■ **Бурый:** Kahve

Серовато-коричневый. Grimsi kahverengi.

Тёмно-коричневый с красноватым отливом. Koyu kahverengi, kırmızımsı bir renk tonu.

■ **Карий:** Ela

Коричневый (обычно о цвете глаз). Kahverengi (genellikle göz rengiyle ilgili)

■ **Каштановый:** Kestane

Коричневый, цвета каштана. Kahverengi, kestanenin rengi.

■ **Кофейный:** Kahve

Такой, как у жареного кофе (о цвете); имеющий такой цвет . Kavrulmuş kahve gibi (rengi hakkında); o renkte olan.

■ **Оливковый:** Zeytin rengi

Цветом напоминающий оливки; светло-коричневый с зеленоватым отливом. Zeytin benzeri renkte; yeşilimsi tonlu açık kahverengi.

■ **Ореховый:** Ceviz rengi

Имеющий мягкий красновато-коричневый оттенок. Yumuşak kırmızımsı kahverengi bir tona sahiptir.

■ **Ржавый:** Pas rengi

Цветом напоминающий ржавчину; красно-бурый. Pas benzeri renk; kırmızımsı kahverengi.

■ **Русый:** Açık kahverengi

Светло-коричневый с сероватым или желтоватым оттенком. Açık kahverengi, grimsi veya sarımsı bir ton.

■ **Табачный:** Tütün rengi

Похожий по цвету на табак, зеленовато-коричневый. Tütüne benzer renkte, yeşilimsi kahverengi.

■ **Терракотовый:** Toprağımsı

Имеющий цвет терракоты; красновато-коричневый. Pişmiş toprak renkli; kırmızımsı kahverengi.

■ **Шоколадный:** Çikolata rengi

По цвету, оттенку напоминающий шоколад. Renk olarak çikolatayı andıran bir ton.

2.3.TÜRK VE RUS DİLİNDE KULLANILAN RENK TONLARININ BENZERLİK VE FARKLILIKLARI

Doğasındaki özellikler nedeniyle direkt olarak açıklanıp, tanımlanamayan renkler ve tonlamalar, dolaylı yollardan nesnelerden, meyve ya da bitki isimleri ve renkleriyle bağdaştırılarak günümüze aktarılmıştır. Renkler ve tonlamalar karşıt ya da benzetmelerden, eş veya zıt anlamlılardan, açık ton, koyu tonlardan ve herhangi bir renge olan benzerliğinden yararlanılarak tanımlanabilmektedir.

Türk dili ve Rus dillerinde renklerin tonlamalarını ve bu tonlamalarının isimlerini nereden aldıklarını açıkladık. Genel olarak İki dilde de tonlamalar isimlerini herhangi bir şeye bağlı olmadan bir canlı ya da nesnelerin göründükleri renklerle çağrıştırılmasından dolayı olduğu sonucuna vardık. Aynı zamanda bu iki dilde de tüm renkler de ortak olarak açıklık ve koyuluk söz konusu olduğunu gözlemledik. Rus dilinde kullanılan bazı renk tonları Türk dilinde tonlama olmak yerine genel rengin tanımında kullanılan isim şeklindedir bu duruma en iyi örneklerden Молочный- Süt Rengi, Сахарный- Şekerrengigibi Rus dilinde kullanılan beyazın tonlamaları, Türk dilinde tonlama olarak kullanılmamaktadır. Diğer bir yandan bazı renk tonları ise hem taşıdıkları isim hemde açıklamalarıyla birebir benzerlikte olduğu gözlenebilir. Şöyle ki Her iki kültürde de апельсиновый- portakal rengiИмеющий цвет апельсина, оранжевый. Portakal renginde olan, turuncu.морковный-havuç rengiцвет моркови; оранжевый. Havuç renginde olan, turuncu. Tonlamaları birbirlerinin karşılığı niteliğindedir.

İki dilde de meyve ve bitkilerin doğal renklerinden kaynaklı olarak hem isimleri hem de renkleri diğer renklerle bağdaştırılarak kullanılmıştır. Bu renk tonlamaları herhangi bir çalışma olmadan doğanın insanlar için sunduğu nimetler ya da güzelliklerden ortaya çıktığını söylemek kaçınılmazdır. Bu duruma örnek olarak Türk dilinde mercan yeşili, kimyon rengi, çağla yeşili, havuç rengi, narçiçeği, limon rengi, nohut rengi gibi birçok tonlama gösterilebilir. Aynı durum sadece Türk dilinde değil tüm dünya dillerinde de aynı durumdadır. Aynı durum örneklerine Rus dilinde kullanılan tonlamalara bakacak olursak васильковый- peygamber çiçeği mavisi, гороховый –bezelye rengi,

брусничный- yaban mersini rengi, вишнёвый- vişne rengi, клюквенный- kızılıçık rengi, морковный-havuç rengi gibi birçok renk tonlaması örnek gösterilebilir.

Bir tonlamanın bir renge yakınlığı veya bir başka rengi anımsatmasıyla yapılan tanımlamalar için, birçok sıfat kullanılmaktadır. Bu tanımlarda çalan, çalar, arasında, arasındaki, andıran, yakın, tutmuş, benzer gibi anlatım kalıpları mevcuttur. Türk dilinde bu durumu karşılayan birçok renk tonu mevcuttur.

Gökçül: Mora yakın olan mavinin bir tonu. Bu tonlama ismi ise maviye çalan renk olarakta bilinmektedir.

Limonküfü: Yeşile çalan mavi sarı karışımı bu renk limonun çürümesiyle elde edilmiştir.

Maden mavisi: Kül rengine benzeyen parlak mavi olarak adlandırılan ton

Tirşe: Yeşil ile mavi arasında kalmış bir mavi tonudur.

Kehribar rengi: Turuncu ve altın rengi arasında olan bu renk tonu ismini saf bir kroma olan kehribardan almaktadır.

Yumurta sarısı: Turuncuya yakın koyu renkte olan sarı tonudur.

Nefti: Yeşilin siyaha çalan koyu tonlarından bir tanesidir.

Yukarı da belirttiğimiz örnekler dışında da örnekleri vardır.

Голубоватый:Mavimsi. Имеющий голубой оттенок, близкий к голубому цвету. Mavi renge yakın mavi bir renk tonuna sahip.

Табачный: Tütün rengi. Похожий по цвету на табак, зеленовато-коричневый.Tütüne benzer renkte, yeşilimsi kahverengi.

Шоколадный:Çikolata rengi. По цвету, оттенку напоминающий шоколад.Renk olarak çikolatayı andıran bir ton.

Дымчатый: Duman rengi. Цветом похожий на дым; пепельно-серый. Duman benzeri renkte; küllü gri.

Сахарный:Şekerrengi. Цветомнапоминающийсахар. Rengi şekerı hatırlatır.

Аметистовый: Amatist rengi. Имеющийцвет, похожийнацветаметиста. Ametist rengine yakın olan bir renk tonu.

Aynı kalıplarla açıklaması yapılmış olan renk tonlarına Rus dilinde ki tonlamalarda bakacak olursakbirçok renk tonunun bu dilde de var olduğunu her ne kadar dil yapıları,

alfabeleri birbirinden farklı olsa da benzer kurallar çerçevesinde iki dilde de ortak olarak gözlemleyebiliyoruz.

Başka bir benzerlik konusu ise belli bir dereceye kadar, belli bir rengi anımsatan ya da benzeyen renk tonlamaları. Her iki dilde de tonlamaları açıklarken bu durum kullanılmış ve tonlamalar bu durum sonucu isimlendirilmiştir.

Yeşilimsi: Yeşile benzeyen, bir dereceye kadar yeşil olan.

Mavimsi: Maviye benzeyen, bir dereceye kadar mavi olan maviyi anımsatan.

Ve benzeri tonlamalar Türk dilinde mevcuttur. Bu durum Rus dilinde Türk diline göre daha fazla kullanılmış ve tonlama sayısı olarak daha fazla olmasına sebebiyet vermiştir. Türk dilinde genel olarak ana ve ara renklerin tonlamalarında kullanılan bu tonlama çeşidi Rus dilinde ana ve ara renkler dışında nesne, bitki gibi birçok yerde kullanılmıştır. Bu duruma örnek olarak:

Терракотовый: Toprağımsı. Имеющий цвет терракоты; красновато-коричневый. Pişmiş toprak renkli; kırmızımsı kahverengi.

Сизый: Mavimsi. Тёмно-серый с густым синеватым отливом. Koyu gri ve kalın mavimsi bir renk tonu

Белесоватый: Hafif beyazımsı. В некоторой, в определенной степени белёсый. Bazı açılardan, bir dereceye kadar, bembeyaz.

Розоватый: Pembemsi. Имеющий розовый оттенок. Pembe bir renk tonunda

Ореховый: Ceviz rengi. Имеющий мягкий красновато-коричневый оттенок. Yumuşak kırmızımsı kahverengi bir tona sahiptir tonlamaları gösterilebilir. Aynı zamanda iki dilde de bazı renklerin birden fazla renk arasında kalıp bir renk tonlamasına ait olması göze çarpan farklı bir detaydır şöyle ki Türk dilinde **Camgöbeği:** Yeşil ve mavinin karışımından elde edilen bu tondur, Rus dilinde ise **Пурпуровый:** Çiçek rengi. Цвета пурпура, ярко-красный с фиолетовым оттенком. Mor, parlak kırmızı ve menekşe tonlarında renk. Bu duruma birer örnektir.

Yapmış olduğumuz bu incelemelere dayanarak her ne kadar birbirinden uzak farklı kültürler de olsa Türk ve Rus dillerinde yapılan benzetmeler, renklerin tonlamalarını açıklarken başvurulan yöntemler, tonların çeşitliliği benzerlik göstermektedir.

3. BÖLÜM

TÜRK VE RUS DİLLERİNDE KULLANILAN DEYİMLER

Giriş bölümünde belirtildiği gibi, renk, algısı, sözlü anlatımı ve sembolik anlamları ulusal-kültürel ve dini gelenekler tarafından belirlenir. Her halkın deyim birimleri, atasözleri ve sözleri aynı karaktere sahiptir. Bu yüzden birçoğunda renkli unsurları gözlemleyebiliriz. Türkçe ve Rusça dillerinin bazı kararlı kombinasyonlara bakalım.

Deyim, belli başlı durumları, olguları veya kavramları tanımlandırmak için kullanılan kısa kalıplaşmış ifadedir. Deyimler kalıplaşmış kısa olduklarından dolayı cümle içerisinde kullanılabilmektedir. Çoğunlukla deyimler gerçek anlamın dışında mecazı anlam içermektedir. Deyimler, cümle içerisinde kullanıldığı zaman eş anlamlı dahi olsa her hangi bir kelimeyi değiştirilemez. Deyimlerin amacı herhangi bir durumda kavramı çekici bir biçimde aktarmayı, belirtmeyi ve ortaya koymayı amaçlar. Bir dilde ki deyimlerin fazlalığı o dilin zenginliğini göstermektedir. Aynı dilde ki deyimler farklı kültür ve bölgelerde farklı sözcüklerle söylenebilmektedir.

Bir dil konuşulduğu zaman sadece kelimelerde değil, aynı zamanda kalıplaşmış söz grupları veya deyimlerden de faydalanılır. Ayrıca, konuşurken, bu deyimler o anda yaratılmayıp, tıpkı basit sözcükler gibi hazır kalıplar olarak kullanılır. Dil sistemi içerisinde birçok deyim, eş anlamlı oldukları sade sözcükler kadar çok kullanılmaktadır. Çünkü bazı deyimler olup bitenleri belirtmek için tek bir araç olma özelliğindedirler. Bir dilde kullanılan deyimler bilinmiyorsa, bu deyimleri oluşturan bütün sözcüklerin anlamı bilindiği halde bu deyimlerin gerçek anlamını kavramak imkânsızdır. Aynı kural Rusça için de geçerlidir. Rusça dilinin iyi bilinmesi ve konuşulması, sadece sözcüklerin değil, deyimlerin de iyi bilinmesiyle bağlantılıdır.

Deyimbilim (frazoloji) Sovyet dilbilimi bünyesinde ayrı bir dilbilim alanı olarak XX. yüzyılın 40'lı yıllarında ortaya çıkmıştır. Deyimbilim kuramıyla ilgili ilk görüşler A. A. Potebnya, İ. İ. Sreznevskiy, A. A. Şahmatov ve F. F. Fortunatov'un çalışmalarında yer almaktadır. Deyimbilimin gelişmesine ayrıca Fransız dilbilimci Ş. Bali'nin fikirleri de etki etmiştir (Stomatov, 2007, s. 6).

Deyimler, bir dilin sözcük sistemindeki eksikleri tamamlamak ve çoğunlukla bir nesneyi, olayı, durumu olduğundan daha etkileyici aktarmak, taşıdığı gerçek anlamın dışına çıkarak kendine has bir ifade haline getirmektedir. Deyimler bir dilin zenginliğin göstergesidir. Bir milletin, kültürü, tarihi ve yaşam kalitesi deyimlerle anlam kazanmaktadır. Rus Dilinde milli özellikler taşıyan deyimlerin yanı sıra dışarıda gelen yabancı kelimelerle birlikte uluslararası deyimlerde mevcuttur. " *Bazı deyimlerde eski çağların temsilcileri olan arkaik öğeler muhafaza edilmiştir*"(Stomatov, 2007:3).

Türkçe de deyimler sözcüğü Türkiye Türkçesinde ortaya çıkmıştır. Bu sözcükten önce deyimler kelimesinin yerine Arapça kökenli olan "tabir" sözcüğü kullanılmaktaydı.

"Öz Türkçe kökten gelen deyim sözcüğü, demek eyleminin de- kökünden, eylemden ad türeten -im yapım eki kullanılarak; y kaynaştırma harfi yardımıyla türetilmesiyle oluşmuştur. Terim anlamı dışındaki en yalın haliyle deyim "denen şey", "denmiş şey" anlamlarındadır" (Aksoy, 1998, s. 38-52).

Çalışmamızın bu kısmında Rus Dili ve Türk dillerinde kullanılan Tüm deyimsel ifadeleri değil, sadece renkleri içerisinde barındıran deyimleri incelemeye çalışacağız.

3.1. TÜRK DİLİNDE KULLANILAN DEYİMLER

3.1.1. Siyah (kara)

Çalışmamızın Türk dilinde renkler kısmında da belirttiğimiz gibi dilimizde siyah rengi kara olarakta kullanılmaktadır. Bu durum Türk dilinde ki deyimlerin siyah değil kara olarak ele alınmasına sebebiyet vermiştir.

- **Açlıktan gözü/gözleri kararmak:** Çok acıkmak, açlıktan ne yapacağını bilememek. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.
- **Ağzı kara:** Sürekli kötü ihtimaller veren, kötü haberler veren kimse. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.
- **Aralarına kara kedi girmek:** İyi anlaşılan iki kişinin aralarına soğukluk olması, anlaşmazlık yaşamaları durumu. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.
- **Alnının/Alnının/Alnın kara yazısı:** Kötü talihli, sürekli kötü şeyler yaşan kimse. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.

- **Siyahın içinde mutlaka bir beyaz vardır:** Bu, en karanlık yerlerde bile her zaman umut olduğu için korumak için kullanılır. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.
- **Aralarından kara kedi geçmek:** İyi anlaşılan iki kişinin aralarına soğukluk olması, anlaşmazlık yaşamaları durumu. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.
- **Ayağına/Ayaklarına kara su/sular inmek:** Çok yorulduğunu belirtmek için kullanılan deyim. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.
- **Bahtı kara, bahtı kara olmak:** Kötü talihli. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.
- **Başına karalar bağlamak:** Hüzünlü bir olay ya da yaşanan acı karşısında acı çekmek. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.
- **Baştankara gitmek:** Sonucunu düşünmeden bir işe girişmek. Hesapsız, kitapsız yaşamak. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.
- **Birine kara çalmak/sürmek:** Bir kimseye iftira atmak, suçlamak, suçlu durumuna düşürmek. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.
- **Gönlü kara:** Başkalarının kötülüğünü isteyen kimse. Bu deyim olumsuz anlamı vardır. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.
- **Gözleri/Gözü kararmak:** Herhangi bir olay karşısında baş dönmesi anlamında kullanılan deyim. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.
- **Gözü kara:** Cesur, hiçbir şeyden korkmayan kimse. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.
- **İki eli yağlı kara:** Başkalarına iftira atan, karalan kişi. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.
- **Kara babaya tutulmak:** Çaresi olmayan bir hastalığa yakalanmak. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.
- **Kara baht:** Kara yazı. Sürekli kötü şeyler yaşama durumu. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.
- **Kara borsaya düşmek:** Bir şeyi al altından alıp, satmak. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.
- **Kara bulut gibi:** Geldiği yere felaket, kötülük, karamsarlık getirme durumu. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.

- **Kara cahil:** Herhangi bir konuda hiçbir bilgisi olmayan, herkes tarafından çabuk kandırılabilen eğitimsiz, bilgisiz kişi. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.
- **Kara cümle:** Anlamsızca yazılmış cümle. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.
- **Karacılık yapmak:** Suçunu başkasının üzerine atmak. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.
- **Karaçalı:** İnsanların arasına girerek arabozan kişi. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.
- **Kara çalmak/sürmek:** İftira atmak. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.
- **Kara düşünmek:** Kötüyü çağırmak, kötü düşünmek. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.
- **Kara dün:** Kötü geçen gün, açılı gün. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.
- **Kara dün dostu:** Yaşanılan kötü durumlarda bir kimsenin yanında olan kişi. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.
- **Kara kan olmak:** Baştan aşağıya kana bulanmak. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.
- **Kara günlere kalmak:** Kötü günler geçirmek, atlatamamak. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.
- **Kara haber tez duyulur:** Hızlı duyulan kötü olaylar. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.
- **Kara haber:** Bir felaketi, acıyı ya da ölümü bildiren haber. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.
- **Kara kaplı kitap:** Çıkar sağlamak için yasa dışı yapılan işlemlerin tümü. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.
- **Kara liste:** Zararlı ya da cezalı kişilerin isimlerinin bulunduğu liste. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.
- **Kara maşa:** Zayıf, esmer minyon görünümlü kadın. Bu deyim olumlu ya da olumsuz bir anlamı yoktur. Betimleme yapmak amacıyla kullanılmaktadır.
- **Kara mizah:** Kötü espri. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.
- **Kara para:** İlegal yollarda kazanılmış para. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.

- **Kara sevdâ:** Çok büyük karşılığı olmayan umutsuz aşk. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.
- **Kara düşünmek:** Çok düşünmek, çok kötümser bir şekilde düşünceye dalmak. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.
- **Kara yer:** Mezar. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.
- **Kara yüz:** Yüz kızartıcı, utanç veren. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.
- **Karaca kurucu gönlüme göre:** Başkaları tarafında çirkin bulunan kişinin kendisi için aynı şeyi ifade etmediğini belirtmek. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.
- **Karalar bağlamak/giymek:** Yas tutmak, siyah giyinmek. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.
- **Başına karalar bağlamak:** Hüzünlü bir olay yaşamak, yas tutmak. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.
- **Kara giymek:** Büyük bir acı yaşadığından sonra bu durumu belli etmek. Siyah giyinmek. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.
- **Kazan kazana kara demiş (Tavanın da gülmeden aklı gitmiş):** Kişi kendi kusur ve hatalarına bakmadan başka insanları kınamak, onlarda kusur bulmak. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.
- **Kömür gibi olmak:** Kapkara olmak. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.
- **Kömürcü ile dost olanın eline kara bulanır:** Bir işi yapan kimsenin yanında dura dura o insana benzemek. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.
- **On parmağında on kara:** Herkesi lekelemek, o insanlara iftira atmak. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.
- **Sular kararmak:** Akşam karanlığı başlamak. Bu deyim olumlu ya da olumsuz bir anlamı yoktur. Durum bildirmek amacı ile kullanılmaktadır.
- **Tencere dibin kara seninki benden kara:** Kötülük ve kusur yönünden birbirinden farksız olmayan insanlar için kullanılır. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.
- **Yağlı kara sürmek:** Birine iftira atmak, lekelemek. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.
- **Yüreği kararmak:** Bir kimsenin kendini kötü hissetmesi, iç sıkıntı yaşaması. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.

- **Yüz karası:** Utanç verici, yüz kızartıcı bir şey. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.
- **Yüzü kara:** Kusur işlemiş kimse, utanılacak durumda olan.
- **Yüzünü kara çıkarmak:** Bir kimsenin güvenini boşa çıkarmak. Utandırmak, mahcup etmek. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.
- **Zifiri karanlık:** Çok karanlık. Bu deyim olum ya da olumsuz bir anlamı yoktur. Durum bildirmek amacı ile kullanılır.
- **Akla karayı seçmek:** Bir işi yaparken çok zorlanmak. Zorluklarla baş etmeye çalışmak, çaba sarf etmek. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.

3.1.2. Ak (beyaz)

- **Ak buzağı sade sizde mi var ki:** Sahip oldukları güzel şeyleri öven kişilere, sadece onlarda olmadığını belirtmek için kullanılır. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.
- **Ak dediğine kara demek:** Bir şeyin tam tersini söylemek. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.
- **Akım derken bokum demek:** Söylemek istediği şeyi düzgün bir biçimde dile getirememek, söyleyememek. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.
- **Ak ile karayı seçmek:** Bir iş karşısında güçlük çekmek zorlanmak. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.
- **Ak mı kara mı önüne düşünce görürsün:** bir durumun sonucunun düşündüğü gibi olup olmayacağını iş sonunda belli olacağını belirtmek için kullanılır. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.
- **Ak pak:** Tertemiz. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.
- **Aksakal kara sakal:** Herkes kendi başının çaresine baksın anlamında kullanılmaktadır. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.
- **Akı ak karası kara:** Beyaz tenli, kara gözlü, kara saçlı. Bu deyim olumsuz ya da olumsuz bir anlamı yoktur. Betimleme yapmak için kullanılır.
- **Akı kara karayı da ak göstermek:** Bir şey tam terdi olarak belirtmek, göstermek. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.

- **Akı karadan seçmek:** Bir işi başarana kadar çok çaba sarf etmek ve sıkıntılar yaşamak. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.
- **Akın adı karanın tadı:** Genel olarak beyaz tenli ve esmer tenli insanlar için kullanılır. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.
- **Akla karayı seçmek:** Çok zorlanmak. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.
- **Alını açık yüzü ak (olmak):** Herhangi bir utanılacak, saklayacak bir durumu olmayan tertemiz olan. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.
- **Alnının akıyla:** Herhangi bir durum karşısında utanılacak bir durum yapmadan o işten başarılı bir şekilde çıkmak. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.
- **Bet beniz kireç kesilmek:** Herhangi bir durum karşısında korkmak. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.
- **Bembeyaz kesilmek:** Beklenmedik herhangi bir durum karşısında şaşırarak, benzi atmak. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.
- **Beyaza çıkarmak:** Temizlemek. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.
- **Beyaz bayrak çekmek:** Savaş sırasında teslim olmak. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.
- **Beyaz sayfa açmak:** Geçmişte yaşananları unutarak her şeye yeniden başlamak. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.
- **(Birinin) ak dediğine kara demek:** Bir şeyin tam tersini iddia etmek, zıt olanı savunmak. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.
- **Ak yazılı:** Güzel kaderli. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.
- **Göğsünde ak kıllar bitsin:** Herhangi birine çok yaşaması için kullanılan bir deyim. Her ne kadar olumsuz bir yapıya sahip olsada bu deyim olumlu bir anlamı vardır.
- **İki cihanda yüzü ak olmak:** Dünya da doğru ve temiz yaşayıp sonucunu ahrette almak. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.
- **Saç sakal ağarmak:** Bir işte uzun süre çalışarak ustalaşmak. İş çok iyi yapmak. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.
- **Saçın ak mı kara mı önüne düşünce görürsün:** Bir şey için acele eden bir kimse için sonucu görünce anlayacağını belirtmek için kullanılan deyim. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.

- **Saçına ak düşmek:** Yaşlanmak, saçına beyazlar düşmesi. Bu deyim durum belirtmek için kullanılmıştır.
- **Sütten ak sudan pak:** Suçsuz günahsız, tertemiz. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.
- **Yüz aklıyla/yüzünün akıyla çıkmak:** Herhangi bir zorluk karşısında dimdik başarılı bir şekilde çıkmak, sonuç almak. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.
- **Yüzü ak olsun:** Tertemiz, suçsuz günahsız olsun anlamında kullanılan deyim. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.
- **Yüzü ak:** Herhangi bir suçu olmayan. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

3.1.3. Al (kızıl/kırmızı)

- **Al (kanlı) gömlek gizlenemez:** Herkesin dikkatini çeken bir şeyin, gizli kalmayacağını belirtmek. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.
- **Al elmaya taş atan çok olur:** Güzel olan bir şeyi elde etmek isteyen ve elde edemediğinde onu kötüleyen sataşan çok olur anlamında kullanılır. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.
- **Al giyen alınır:** Herhangi bir durum karşısında kusuru olanlar üzerine alınır anlamında kullanılır. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.
- **Al kanlara boyanmak:** Şehit olmak, ölmek. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.
- **Ala bulanmak:** Yaralanıp kana bulanmak. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.
- **Alaca bulaca:** Karışık renklerde olan. Bu deyim olumlu ya da olumsuz bir anlamı yoktur. Bir şeyi belirtmek amacıyla kullanılır.
- **Alaca karanlık:** Yarı karanlık.
- **Alayı karayı yağmak:** Olumsuz şeylerden bahseden kimseler için ağzını hayra aç anlamında kullanılan deyim. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.
- **Alı al moru mor:** Sinirlenmek, yorulmak, koşmak, heyecanlanmak gibi herhangi durumlar karşısında yüzünün kızarması. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.
- **Al kiraz üstüne kar yağmış:** Hiç olamayacağını düşünülen herhangi bir şeyinde olabileceğini anlatmak için kullanılan deyim. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.
- **Allı pullu:** Gösterişli kıyafetler. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

- **İki eli (kızıl) kanda olsa:** Her ne kadar zor durumda da olsa karşı tarafı yalnız bırakmamak ya da şartlar ne kadar zor görülse de o zorlukları aşmak anlamında kullanılır. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.
- **Kıpırmızı olmak:** Herhangi bir durum karşısında kızarmak. Bu deyim olumsuz
- **Kırmızı dipli mumla davet etmek:** Birini bir yere davet ederken çok istekli olmak, çok istemek. Yalvarmak. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.
- **Kırmızı gömlek al giymedim ki alınayım:** Söylenen durumla herhangi bir alakası olmadığından söylenenleri üzerine alınmadığını belirtmek. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.
- **Kırmızı halı sermek:** Birine özel davranmak. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.
- **Kırmızı oy:** Bir oylama karşısında karşı tarafın alındığını belirten oy. Bu deyim durum belirtmek için kullanılır.
- **Kızıl iblis:** Kötü ruhlu kimse. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.
- **Kızılca (kızıl) kıyamet koparmak/ kızıl kıyamet kopmak:** Ortılığı karıştırmak, kavga çıkarmak. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.
- **Loğusayı al basmak:** Yeni doğan çocuk hastalığını belirtmek için halk arasında kullanılan deyim. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.
- **Senin kanın benden kırmızı mı?:** Kimsenin birbirinden farksız olmadığını belirtmek için kullanılan deyim. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.
- **Tam takır kırmızı/kuru bakır:** Bomboş olan. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.
- **Yüzünü kızartmak:** Birinin utanacağı şeyler yapmak, utandırmak. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.

3.1.4. Mavi

- **Mavi boncuk dağıtmak:** Herkese gönlünü veren. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.
- **Mavi boncuk kimde? :** Herkese gönlünü veren, kendini herkes tarafından sevdiren, kimin yanında olduğu belli olmayan kişi. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.

3.1.5. Pembe

- **Dünyayı tozpembe görmek:** Kötü yaşanılacak durumlarda bile iyimser olmak. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.
- **Tozpembe görmek:** Her şeye iyimser yaklaşmak. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

3.1.6. Sarı

- **Kehribar gibi sarı:** Sapsarı. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.
- **Sarı çıyan:** Sinsi olan. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.
- **Sarı çizmeli mehmet ağa:** Kim olduğu belli olmayan. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.
- **Sarı damarı tutmak:** Huysuz bir hale bürünmek, sakinleştirilmesi zor bir hal almak. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.
- **Sarı yahudi:** Paraya düşkün kişi. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.

3.1.7. Yeşil

- **Karşıdan baktım yeşil türbe yanına vardım estağfurullah tövbe:** Bir şeyin uzaktan bakıldığı gibi olamayıp yakından bakıldığında iç yüzünü görmek. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.
- **Yeşil ışık yakmak:** Herhangi bir işin yapılmasına izin vermek ya da göz yummak. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.
- **Her boyayı boyadı fıstıkî yeşil (mi) kaldı?:** Bir işi tamamlamadan başka bir işe girişilmemesi için kullanılan bir deyim. Bu deyim öğüt verme yönlendirme amacıyla kullanılmaktadır. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

3.1.8. Turuncu

Bu renk Türk dilinde herhangi bir deyimde kullanılmamıştır.

3.2. RUS DİLİNDE KULLANILAN DEYİMLER

3.2.1. Черный

- **Черна корова, да бело молочко:** Несоответствие непривлекательной внешней формы и богатого внутреннего содержания. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Siyah inekten beyaz süt: Dışı çekici olamayan ama içeriği zengin olan şey. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

- **Черный день:** Тяжелое, мрачное время в чьей-либо жизни. Данный фразеологизм имеет отрицательное значение.

Kara gün: Birinin hayatında özlem, karanlık bir zaman. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.

- **Черная душа:** О человеке коварном, способном на низкие, предосудительные дела, поступки. Говорят о людях, обладающих целым комплексом негативных качеств. Данный фразеологизм имеет отрицательное значение.

Kara duman: Bir kişi hakkında sinsi, düşük, anlaşılır işler, eylemler yapabilen. Bir çok olumsuz niteliği olan insanlar hakkında konuşuyorlar. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.

- **Чёрным по белому:** Совершенно определенно, понятно, ясно, как черные чернила на белой бумаге. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Siyah beyaz: Kesinlikle, anlaşılır bir şekilde, açıkça. Beyaz kağıt üzerinde siyah mürekkep gibi. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

- **Видеть всё в чёрном цвете:** Видеть; видеться мрачным, хуже, чем есть на самом деле. Имеется в виду, что лицо, пребывая в беспокойном, нервном, унылом, угнетённом состоянии, воспринимает окружающее с пессимизмом, без надежды на улучшение. Данный фразеологизм имеет отрицательное значение.

Her şeyi siyahıyla görmek: Herhangi bir durumu kasvetli, gerçekte olduğundan daha kötü. Bu, huzursuz, gergin, umutsuz, ezilen bir durumda olan bir kişinin çevreyi karamsarlıkla, iyileşme umudu olmadan algıladığı anlamına gelir. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.

■ **Держать в чёрном теле:** Это выражение означает "держат в суровых условиях". Данный фразеологизм имеет отрицательное значение.

Siyahgövdedekalmak: Bu ifade "zorlu koşullardakalmak" anlamına gelir. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.

■ **Черная кошка пробежала (проскочила):** Между кем-либо произошла размолвка, ссора. Данный фразеологизм имеет отрицательное значение.

Kara kedi koştu (atladı): Herkes arasında bir kavga, bir tartışma olması. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.

■ **Черного кобеля не отмоешь добела:** Пословица о том, что если репутация человека была когда-то подмочена, то это очень трудно исправить. Черного кобеля не вымоешь (отмоешь) добела (иноск.) неисправимого не исправишь. Данный фразеологизм имеет отрицательное значение.

Kara köpek desenlerini değiştiremez: Bir kişinin itibarı bir zamanlar kararmışsa, bunu düzeltmek çok zordur. Kara köpek desenlerini değiştiremez (mürekkep) - düzeltilemez olanı düzeltemezsiniz. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.

■ **Чернее тучи:** Мрачный, хмурый, темнее, чем тяжелая дождевая туча. данный фразеологизм имеет отрицательное значение.

Buluttan daha siyah olan: Acımasız, çatık kaşlı, şiddetli bir yağmur bulutundan daha karanlık. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.

■ **Выдавать черное за белое:** Подменять понятия. Данный фразеологизм имеет отрицательное значение.

Siyahı beyaza çevirmek: Kavramları değiştirmek. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.

■ **Черная меланхолия:** Очень мрачное, подавленное настроение, гнетущая тоска. Данный фразеологизм имеет отрицательное значение.

Kara melankoli: Çok kasvetli, depresif ruh hali, baskıcı melankoli. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.

■ **Черное пятно:** Что-либо порочащее (темное пятно на светлой\ чистой одежде. Данный фразеологизм имеет отрицательное значение.

Kara leke: Küçük düşürücü, itibarsızlaştırıcı bir şey. (açık renkli temiz giysiler üzerinde koyu renkli bir leke. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.

■ **Личиком беленок, а душою чернешенек:** Личиком беленёк, да душой черненёк»; если человек внешне приятен, красив, то это вовсе не значит, что он в душе таков же (красив) и что его совесть чиста. Данный фразеологизм имеет отрицательное значение.

Yüzü beyaz ruhu ise kara olan: İyi bir insanın güzel olması gerekmez, yani başka bir deyişle, bir kişi dışı doğru hoş, güzelse, bu hiç de ruhta aynı (güzel) olduğu ve vicdanının temiz olduğu anlamına gelmez. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.

■ **Полюби-ка нас вчерне, а в беле-то (вкрасне) и всяк полюбит:** Постарайтесь принять нас такими, какие мы есть, со всеми нашими недостатками, проблемами, заботами. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Bizi siyahta, beyazda (kızarıklıkta) sevin ve herkes sevecek: Bizi siyah, beyaz olarak sevin ve o zaman herkes bizi tüm eksikliklerimizle, sorunlarımızla, endişelerimizle olduğumuz gibi kabul etmeye çalışacaktır. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

■ **Рисовать черными красками:** Представлять кого л. или что л. в неприглядном свете.⁴ Данный фразеологизм имеет отрицательное значение.

■ **Siyah boyalarla çizmek:** Birini veya herhangi bir şeyi çirkin bir ışıktaki sunmak. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.

■ **Черные списки:** Тайно составляемые списки на лиц чем-либо опороченных, неугодных власти, администрации с тем, чтобы в удобный момент с ними расправиться. Данный фразеологизм имеет отрицательное значение.

Kara liste: Zararlı olduğu düşünülen ya da cezalandırılmaları gereken kimseler için gizlice hazırlanmış liste. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.

Чёрные мысли: Мысли о негативе, или мысли о других в негативном ключе. Данный фразеологизм имеет отрицательное значение.

Kara Düşünceler: Olumsuzluk hakkındaki düşünceler veya başkaları hakkındaki olumsuz bir şekilde düşünceler. Bu ifadenin olumsuz bir anlamı vardır.

⁴<https://dic.academic.ru/dic.nsf/proverbs/27311>. Erişim Tarihi 02.12.2022 11:36

■ **Черное дело:** Плохое, нехорошее дело. Данный фразеологизм имеет отрицательное значение.

Siyah iş: Kötü, iyi olmayan iş. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.

■ **Черная неблагодарность:** Образное выражение, с помощью которого оцениваются ситуации совершения человеком зла в ответ на добро – на помощь, поддержку, заботу, оказание услуг и др.⁵ Данный фразеологизм имеет отрицательное значение.

Kara nankörlük: Haksızlık mecazi ifade, bir kişinin iyiliğe cevap olarak kötülük yapma durumlarının belirtildiği deyim yardımıyla - yardım, destek, bakım, hizmetlerin sağlanması vb. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.

■ **Время красит, а безвременье чернит:** Время быстротечно, и нужно распределять его разумно, чтобы не пришлось потом жалеть о бесцельно потраченном времени. Данный фразеологизм имеет отрицательное значение.

Zaman boyar zamansızlık ise karartır: Zaman geçicidir ve onu akıllıca dağıtmanız gerekir, böylece amaçsızca harcanan zamandan pişman olmak zorunda kalmazsınız. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.

■ **Черный юмор:** Особый вид юмора, в котором комический эффект достигается ниспровержением моральных ценностей, а смех вызывается тем, что в другой ситуации должно вызвать ужас. Данный фразеологизм имеет отрицательное значение.

Kara mizah: Komik etkinin ahlaki değerlerin devrilmesiyle elde edildiği ve kahkahanın başka bir durumda dehşete neden olması gereken şeyden kaynaklandığı özel bir mizah türü. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.

■ **С чёрного хода заходить:** Также перен: Действовать в обход законных путей.
⁶. Данный фразеологизм имеет отрицательное значение.

⁵ https://dic.academic.ru/dic.nsf/michelson_new/11797 Erişim Tarihi 02.12.2022 12:14

⁶(*Толковый словарь Ожегова (Ожегов С.И., Шведова Н.Ю., 1992 г.), "Чёрный"*) Erişim Tarihi 01.12.2022 02:06

Arka siyah kapıdan girmek: Ayrıca değiştirmek: Yasal yollardan atlatmak için hareket etmek. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.

- **Черная смерть (устар.):** Чума. Данный фразеологизм имеет отрицательное значение.

Kara ölüm (eskimiş): Veba Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.

- **Черная немочь (прост. устар.):** Падучая болезнь, эпилепсия. Данный фразеологизм имеет отрицательное значение.

Kara hastalık (basit modası geçmiş): Epilepsi, epilepsi .Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.

- **Работа черна, да денежка бела:** Означает, что работа часто бывает тяжела, зато результат, полученной от этой работы, сладок и приносит человеку удовольствие. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

İş siyah ama para beyaz: İşin genellikle zor olduğu anlamına gelir, ancak bu çalışmadan elde edilen sonuç tatlıdır ve bir kişiye zevk verir. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

- **Черный труд:** Незаконная работа. Данный фразеологизм имеет отрицательное значение.

Kara emek: Yasadışı iş. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.

- **Черные люди (ист.):** В Русском государстве XII–XVII вв. сельское население (черносошные крестьяне) и население посадов, платившее государственные налоги. Данный фразеологизм имеет нейтральное значение.

Siyah insanlar: (tarihi.) - XII-XVII yüzyılların Rus devletinde, kırsal nüfus karakulaklı köylüler) ve devlet vergileri ödeyen yerleşim yerlerinin nüfusu. Bu deyim nötr bir anlamı vardır.

- **Черная тропа (охота):** чернотроп. Данный фразеологизм имеет отрицательное значение.

Kara iz (avcılık): Kara mecaz. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.

- **Черная биржа:** Неофициальная биржа. Данный фразеологизм имеет отрицательное значение.

Kara borsa: Resmi olmayan takas. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.

■ **Черный рынок:** Неофициальный, тайный рынок. Данный фразеологизм имеет отрицательное значение.

Kara borsa: Resmi olmayan, gizli pazar. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.

■ **Черный глаз, карий глаз:** В поговорке «черный глаз, карий глаз, минуй нас» речь идет о сглазе, то есть о наведении порчи, проклятии. Данный фразеологизм имеет отрицательное значение.

Kara göz, kahverengi göz: Bizi paypas et: sözü nazarla ilgilidir, yani hasara neden olmak, lanetlemekle ilgilidir. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.

■ **Черные металлы:** Название железа и его сплавов (стали, чугуна). Данный фразеологизм имеет нейтральное значение.

Siyah demir metalleri: Demir ve alaşımlarının adı (çelik, dökme demir). Bu deyim nötr bir anlamı vardır.

■ **Черные земли (ист.):** Земельные владения черносошных крестьян и тяглого городского населения в Русском государстве XIV–XVII вв. Данный фразеологизм имеет нейтральное значение.

Kara topraklar (tarihi.): XIV-XVII yüzyılların Rus devletinde siyah saçlı köylülerin ve taslak kentsel nüfusun toprak mülkiyeti. Bu deyim nötr bir anlamı vardır.

■ **Черная ножка (бот.):** Болезнь растений, вызываемая паразитическими почвенными грибами и характеризующаяся почернением и загниванием корня. Данный фразеологизм имеет отрицательное значение.

Karabacak (bot.): Parazitik toprak mantarlarının neden olduğu ve kökün kararması ve çürümesi ile karakterize bir bitki hastalığı. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.

■ **Черные грибы:** Группа съедобных грибов, в которую входят березовики, маслята, моховики, подосиновики, темнеющие при сушке, в отличие от белых грибов. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Siyah mantarlar: Porcini mantarlarının aksine, kurduğunda kararan huş ağaçları, kelebekler, volanlar, titrete kavak mantarları içeren bir grup yenilebilir mantar. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

■ **Черное дерево:** Темноокрашенная или черная древесина некоторых видов тропических деревьев семейства эбеновых, а также древесина других деревьев

(например, дуба, граба), приобретшая твердость и темную окраску от отложений в ней различных веществ (например, соединений железа) или от долгого лежания в воде. Данный фразеологизм имеет нейтральное значение.

Kara ağaç: Karaçam ailesinin bazı tropikal ağaç türlerinin koyu renkli veya siyah ahşabının yanı sıra, içindeki çeşitli maddelerin birikintilerinden (örneğin, demir bileşikleri) veya suda uzun süre yatmaktan sertlik ve koyu renk kazanmış diğer ağaçların odunları (örneğin, meşe, gürgen). Bu deyim nörtr bir anlamı vardır.

■ **Черная буря:** Сильный сухой ветер, поднимающий поверхностный слой иссушенной почвы (главным образом черноземный) и несущий много пыли. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Kara fırtına: Kavrulmuş toprağın (çoğunlukla chernozem) yüzey tabakasını kaldıran ve çok fazla toz taşıyan güçlü bir kuru rüzgâr. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

■ **Черным-черно:** Очень черно, очень темно. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Karası kara: Çok siyah, çok karanlık. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.

■ **Черная доска:** Доска, на которую заносятся имена отстающих или провинившихся в чем-либо. Данный фразеологизм имеет отрицательное значение.

Kara tahta: Bir şeyin arkasında veya suçlusu olanların isimlerinin yazıldığı bir tahta. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.

■ **Черные шары:** Черные шары, означающие «против» во время процедуры избрания. Данный фразеологизм имеет отрицательное значение.

Siyah toplar: Seçim prosedürü sırasında "karşı" anlamına gelen siyah toplar. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.

■ **Черный порох:** Взрывчатая смесь из селитры, серы и древесного угля. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Siyah barut: Güherçile, kükürt ve odun kömürünün patlayıcı bir karışımı. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.

■ **Свой чёрный хлеб лучше чужих пирогов:** Говорит о том, что лучше иметь что-то свое, пусть не такое роскошное как у других, но заработанное честным своим трудом. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Siyah ekmek: Kendi kahverengi ekmeğiniz diğer insanların turtalarından daha iyidir. Bu atasözü, diğerleri kadar lüks olmasa bile, dürüst bir çalışmayla kazanılan kendi başınıza bir şeye sahip olmanın daha iyi olduğunu söylüyor. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

■ **Черным по белому:** Однозначно. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Beyaz üzerine siyah: Tek anlam. Bu deyim olumlu anlamı vardır.

■ **Черное духовенство:** Часть православного духовенства, связанная монашеским обетом (строгого воздержания, безбрачия), в отличие от белого духовенства. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Siyah din adamları: Beyaz din adamlarının aksine, manastır yeminiyle (katı yoksunluk, bekârlık) bağlı Ortodoks din adamlarının bir parçası. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

■ **Черный поп (устар.):** Монах, кто принял Священный сан. Это иеромонах. Для белого духовенства аналогично иерей. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Siyah Rahip (eski): Kutsal emirler almış bir keşiş. O bir hieromonk. Beyaz din adamları için, bir papaza benzer. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

■ **Черная магия:** Черная магия, культ «злых ведьм» в колониальной Америке. Данный фразеологизм имеет отрицательное значение.

Kara büyü: Amerika sömürge de ki "kötü cadılar" kültü. Deyimin olumsuz bir anlamı vardır.

■ **Черная кость:** О человеке, принадлежащем к низшему сословию. о человеке, принадлежащем к низшему сословию. Данный фразеологизм имеет отрицательное значение.

Kara Kemik: Alt sınıfa mensup bir kişiler için söylenir. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.

■ **На черный день:** В расчёте на более трудные времена (что-либо беречь, хранить, запасать). Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Kara günde: Daha zor zamanlara güvenmek (korunacak, saklanacak, saklanacak bir şey). Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

■ **Черная баня (изба):** Баня (изба), отапливаемая печью, не имеющей трубы. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Siyah banyo (kulübe): Sobayla ısıtılan ve borusu olmayan bir banyo (kulübe). Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

■ **Чёрный рыцарь:** Рыцарь в Средние века, который не имел при себе геральдических опознавательных знаков, что могло быть обусловлено либо отсутствием у рыцаря таковых, либо желанием скрыть собственную личность или личность своего сеньора. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Kara şövalye: Orta Çağ'da yanında hanedan amblemi olmayan bir şövalyeydi, bu da şövalyenin böyle olmamasından ya da kendi kimliğini ya da efendisinin kimliğini gizleme arzusundan kaynaklanıyor olabilir. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

■ **Чёрная душа:** Говорят о коварном, недобром человеке. Данный фразеологизм имеет отрицательное значение.

Kara Ruh: Sinsi, kaba bir insan için söylenir. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.

■ **Чёрная зависть:** Особенно ненавистное отношение к человеку, к его личным качествам, таланту, красоте, богатству. Именно чёрная зависть побуждает завистника делать злые поступки по отношению к этому человеку (например, Моцарт и Сальери). Данный фразеологизм имеет отрицательное значение.

Siyah Kıskançlık: Siyah kıskançlığı özellikle bir insana, kişisel niteliklerine, yeteneğine, güzelliğine, zenginliğine karşı nefret dolu bir tutumdur. Kıskanç kişiyi bu kişiye karşı kötü şeyler yapmaya motive eden siyah kıskançlıktır (örneğin, Mozart ve Salieri). Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.

■ **Чёрная каша:** Другое название: Русская каша, это круто сваренная гречневая каша. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Siyah yulaf lapası: Başka bir isim: Rus lapası, dik pişmiş karabuğday lapasıdır. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

■ **Чёрная книга:** Так в XVIII столетии называли арифметику из-за её трудности.

Данный фразеологизм имеет отрицательное значение.

Kara kitap: XVIII. Yüzyılda zorluğu nedeniyle aritmetik olarak adlandırıldı. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.

■ **Чёрная комедия:** Разновидность комедии, в которой едко высмеиваются злободневные, болезненные для общества и серьёзные темы. Данный фразеологизм имеет отрицательное значение.

Kara komedi: Tropikal, acı verici ve ciddi konuların nedensel olarak alay konusu olduğu bir komedi türüdür. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.

■ **Чёрная кость:** Очернить — оклеветать кого-либо. Данный фразеологизм имеет отрицательное значение.

Siyah kemik: Birine iftira atmak. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.

■ **Чёрная смерть:** О чуме, которая свирепствовала в средние века. Данный фразеологизм имеет отрицательное значение.

Kara Ölüm: Orta Çağ'da şiddetlenen veba hakkındadır. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.

■ **Чёрная страница:** Неудачное время или случай в жизни. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Siyah bir sayfa: Hayatta kötü bir zaman veya fırsattır. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

■ **Чернедь:** Чернь, простой народ. Данный фразеологизм имеет нейтральное значение.

Karakuş: Sıradan bir halktır. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

■ **Чернобог:** Божество у славян. Изображался в виде зверя. Данный фразеологизм имеет отрицательное значение.

Kara Tanrısı: Slavlar arasında bir tanrıdır. Bir canavar olarak tasvir edildi. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.

■ **Черноборец:** Сборщик чёрной дани на Руси; Данный фразеологизм имеет отрицательное значение.

Siyah güreşçi: Rusya'da siyah haraç koleksiyoncusu; Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.

■ **Чёрная дань:** Подушная подать. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Siyah bir haraç: Bir anket vergisidir. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

■ **Чёрное духовенство:** Монашествующие священники. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Siyah din adamları: Manastır rahipleri. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

■ **Чёрное золото:** О нефти. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Siyah altın: Maden ile ilgilidir. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

■ **Чёрное пятно:** О чём-либо порочащем человека. Данный фразеологизм имеет отрицательное значение.

Siyah nokta: Bir kişiyi karalayan bir şeyle ilgilidir. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.

■ **Черно книжие:** В старину: колдовство, основанное на знакомстве с нечистой силой. Колдун пользовался особыми, чёрными, колдовскими книгами. Черно книжник — тот, кто занимался чернокнижием. Данный фразеологизм имеет отрицательное значение.

Kara Kitap: Eski günlerde: kötü ruhlarla tanışmaya dayanan büyüçülük. Büyücü özel, siyah, büyüçülük kitapları kullanırdı. Bir büyüçü, kara kitabı yapan kişidir. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.

■ **Чёрные береты:** Обозначение бойцов особого подразделения милиции — отрядов специального назначения (ОМОН). Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Siyah bereliler: Özel polis biriminin savaşçılarının belirlenmesi - özel kuvvetler birimleri (OMON). Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

■ **Чёрные люди:** Тяглое население Руси, те, кто платил дань, тягло. Данный фразеологизм имеет отрицательное значение.

Siyah insanlar: Rusya'nın çeki nüfusu, haraç ve vergi ödeyenlerdir. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.

- **Чёрный рынок:** Торговля товарами и услугами, продажа которых запрещена или существенно ограничена.”⁷ Данный фразеологизм имеет отрицательное значение.

Kara borsa: Satışı yasaklanmış veya önemli ölçüde kısıtlanmış mal ve hizmet ticareti. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.

3.2.2. Белый

- **Белее белого:** Самый лучший. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

En beyaz: En fazla. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

- **Белый, как лилия:** Кристально честный, порядочный. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Zambak gibi beyaz: Kristal gibi temiz, dürüst. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

- **Маленькая белая ложь:** Мелкая ложь, невинная ложь во спасение. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Küçük beyaz yalan: Kurtulmak için söylemen masum küçük yalanlar. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

- **Белый рыцарь:** Волшебник, избавитель, неожиданный помощник. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Beyaz Şövalye: Büyücü, kurtarıcı, beklenmedik yardımcı. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

- **С белыми руками:** Честный, незапятнанный. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Beyaz elli: Temiz, Günahsız. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

- **Белый свет:** Непредвзятое, беспристрастное суждение; объективное освещение. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

⁷[https://ru.wikipedia.org/wiki/](https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%A7%D1%91%D1%80%D0%BD%D1%8B%D0%B9_%D1%86%D0%B2%D0%B5%D1%82)

%D0%A7%D1%91%D1%80%D0%BD%D1%8B%D0%B9_%D1%86%D0%B2%D0%B5%D1%82

Beyaz Işık: Tarafsız, tarafsız yargı; nesnel aydınlatma. Bu deyimın olumlu bir anlamı vardır.

■ **Белый слон:** Нечто бесполезное, обременительный предмет, требующий огромных финансовых затрат на свое содержание. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Beyaz fil: İşe yaramaz bir şey, onun için büyük finansal maliyetler gerektiren külfetli bir ürün içeriği. Bu deyimın olumlu bir anlamı vardır.

■ **Белые товары:** Крупногабаритная бытовая техника, напр. стиральная машина. Данный фразеологизм имеет нейтральное значение.

Beyaz eşya: Büyük boy ev ekipman, örneğin çamaşır makinesi. Bu deyimın nötr bir anlamı vardır.

■ **Белая вода:** Часть реки с быстрым течением. Данный фразеологизм имеет нейтральное значение.

Beyaz Su: Nehrin hızlı bir parçası. Bu deyimın nötr bir anlamı vardır.

■ **Черная коровка дает белое молочко:** Не суди по внешнему виду а суди что в внутри!. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Siyah inek beyaz süt verir: Görünüşle yargılamayın, içeride ne olduğuna karar verin!. Bu deyimın olumlu bir anlamı vardır.

■ **Бел снег, да ногами топчут, черен мак, да люди едят. Бел снег, да по нем собака бежит, черна земля, да хлеб родит:** Чистый душой, добрый. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Kar beyaz ama ayaklar altında çiğniyorlar, haşhaş siyah ama insanlar yiyor. Kar beyaz, ama köpek onun üzerinde koşuyor, dünya siyah ama ekmek doğuracak: Saf ruh, kibar, saf insan. Bu deyimın olumlu bir anlamı vardır.

■ **Разделять на белое и черное:** Отделить одно понятие от другого понятия, не путать их. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Beyaz ve siyahı ayırın: Bir kavramı başka bir kavramdan ayırın, karıştırmayın. Bu deyimın olumlu bir anlamı vardır.

■ **Белые места:** Земли Русского государства которые были освобождены от уплаты налога(тягла). Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Beyaz yer: Rus devletinin vergi ödemekten muaf olan toprakları (vergi). Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

■ **Белые пятна:** Неисследованные или малоисследованные районы; о неисследованном, нуждающемся в ответе. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Beyaz noktalar: Keşfedilmemiş veya keşfedilmemiş alanlar; keşfedilmemiş hakkında, bir cevaba ihtiyaç duyan. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

■ **Бела береза, да деготь черен:**Смысл пословицы «бела береза, да деготь чёрен» заключается в следующем: в мире нет абсолютности, в любом светлом есть что-то тёмное. Не бывает однозначно светлых, кристально чистых (при этом не рассматриваются заведомо отрицательные типажи). Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Beyaz göl, siyah katran: Atasözünün anlamı şöyledir: dünyada mutlaklık yoktur, herhangi bir ışıktaki karanlık bir şey vardır. Açıkça hafif, kristal berraklığında değildir (aynı zamanda, açıkça negatif tipler dikkate alınmaz). Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

■ **Белая ворона:** Не такой как все. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Beyaz karga: Herkes gibi olmayan. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

■ **Рубашка беленькая, да душа черненькая:** Внешняя привлекательная форма, но при этом отрицательное содержание. Данный фразеологизм имеет отрицательное значение.

Gömlek beyazdır, ancak ruh siyahtır: Dış çekici bir form, ancak aynı zamanda olumsuz bir içerik. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.

■ **Шито белыми нитками:** Неловко, грубо и неумело. Данный фразеологизм имеет отрицательное значение.

Beyaz iplikle dikilmiş: Garip, kaba ve beceriksiz. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.

■ **Сказка про белого бычка:** Повторение одного и того же с самого начала. Данный фразеологизм имеет отрицательное значение.

Beyaz boğanın hikâyesi: En başından beri aynı şeyi tekrarlamak. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.

- **Белый уголь:** Вода как источник энергии. Данный фразеологизм имеет нейтральное значение.

Beyaz Kömür: Bir enerji kaynağı olarak su. Bu deyim nötr bir anlamı vardır.

- **Белые мухи:** Падающий снег. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Beyaz Sinekler: Düşen kar. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

- **До белого света:** До рассвета, до самого утра. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Beyaz ışıktan önce: Şafaktan önce, sabaha kadar. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

- **Белые ночи:** Светлые ночи Белый свет клином не сошелся. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Beyaz geceler: Aydınlık geceler Beyaz ışık bir araya gelmedi. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

- **Белое духовенство:** Часть православного духовенства, которая не дает обетов строгого воздержания, безбрачия, в отличие от черного (монашествующего) духовенства. Данный фразеологизм имеет нейтральное значение.

Beyaz din adamları: siyah (manastır) din adamlarının aksine katı perhiz, bekârlık yemini etmeyen Ortodoks din adamlarının bir parçası. Bu deyim nötr bir anlamı vardır.

- **Белая гвардия:** Общее название контрреволюционных войск в период Гражданской войны в Советской России в 1918–1920 гг. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Beyaz Muhafız: 1918-1920 yıllarında Sovyet Rusya'daki İç Savaş sırasında karşı-devrimci birliklerin genel adı. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

- **Белый билет:** Свидетельство об освобождении от военной службы . Данный фразеологизм имеет нейтральное значение.

Beyaz bilet: Askerlikten muafiyet belgesi. Bu deyim nötr bir anlamı vardır.

■ **Белый флаг:** Капитулировать. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Beyaz bayrak: Teslim olmak. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

■ **Белый хлеб:** Средний класс, буржуазия. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Beyaz Ekmek: Orta sınıf, burjuva. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

■ **Белое вино:** Светлое виноградное вино. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Beyaz şarap: Hafif üzüm şarabı. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

■ **Белое мясо:** Курятина. Данный фразеологизм имеет нейтральное значение.

Beyaz et: Tavuk. Bu deyim nötr bir anlamı vardır.

■ **Белая горячка:** Тяжелое психическое заболевание, возникающее вследствие алкоголизма и сопровождающееся бредом и галлюцинациями. Данный фразеологизм имеет отрицательное значение.

Beyaz ateş: Alkolizm nedeniyle ortaya çıkan ve delir yum ve halüsinasyonların eşlik ettiği ciddi bir akıl hastalığıdır. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.

■ **Белый пластик:** Поддельные пластиковые карты. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Beyaz plastik: Sahte plastik kartlar. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

■ **Белые стихи:** Нерифмованные стихи. Данный фразеологизм имеет отрицательное значение.

Beyaz ayetler: Referanssız ayetler. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.

■ **Жена не рукавица:** За пояс не заткнешь, с белой ручки не стряхнешь .
Данный фразеологизм имеет отрицательное значение.

Karısı bir eldiven değil: Kemerinizi kapatamazsınız, beyaz sapı sallamazsınız. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.

■ **Белая олимпиада:** Зимние олимпийские игры. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Beyaz olimpiyatlar: Kış olimpiyat oyunları. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

■ **Белое железо:** Оцинкованное листовое железо. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Beyaz demir: Galvanizli sac. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.

■ **Попасть в белый свет, как в копеечку:** Грубо ошибиться, промахнуться. Данный фразеологизм имеет отрицательное значение.

Bir kuruş gibi beyaz dünyaya girin: Bir hata yapmak, iskalamak. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.

■ **Бела, румяна:** Ровно кровь с молоком – пышущая здоровьем. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Beyaz allık: Tam olarak sütlü kan – sağlıklı olmak. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

■ **Смотреть белыми глазами:** Смотреть недружелюбно, нередко равнодушно. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Beyaz gözlerle bakmak: Düşmanca bakmak, genelde kayıtsız kalmak. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.

■ **Белая лотерея:** Пустой лотерейный билет . Данный фразеологизм имеет отрицательное значение.

Beyaz piyango: Boş bir piyango bileti. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.

■ **Белая птица:** Лебедь. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Beyaz kuş: Kuğu. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

■ **Белая зависть:** Зависть без чувства досады, раздражения возможностями или успехами другого. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Beyaz kıskançlık: Başkasının olasılıkları veya başarılarından rahatsız, rahatsız hissetmeden kıskançlıktı. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

■ **Белая олимпиада:** Олимпиада, на которой спортсмены соревнуются в зимних видах спорта. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Beyaz olimpiyatlar: Sporcuların kış sporlarında yarıştığı bir Olimpiyattır. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

■ **Белые воротнички:** Обозначения, принятые в западной социологии для обозначения различных категорий лиц наемного труда. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Beyaz yakalı: Batı sosyolojisinde ücretli işçiliğin çeşitli kategorilerini göstermek için kabul edilen atamalar. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

■ **Белый слон:** Нечто бесполезное, обременительный предмет. Данный фразеологизм имеет отрицательное значение.

Beyaz fil: İşe yaramaz bir şey, külfetli eşya. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.

■ **Белый пояс:** Белый пояс (знак отличия новичка в карате). Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Beyaz kemer: Beyaz kemer (nişan karatede yeni başlayan). Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

■ **Белое вещество:** Белое вещество мозга. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Beyaz madde: Beynin beyaz maddesi. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

■ **Мыло серо, да моет:** Про помощь, сущность и наружность. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Beyaz sabun, yıkar: Yardım, özü ve görünümü hakkında. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

■ **Рука руку моет, и обе белы бывают:** Очень часто нечестные люди прикрывают друг друга и со стороны выглядят вполне благопристойно. Данный фразеологизм имеет отрицательное значение.

El eli yıkar, ikisi de beyaz olur: Çoğu zaman dürüst olmayan insanlar birbirlerini örter ve dışarıdan oldukça iyi görünürler. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.

■ **Ноша белого человека:** Миссия белого человека; идея о том, что представители европейских стран должны развивать образование, торговлю, здравоохранение в слаборазвитых странах. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Beyaz bir adamın yükü: Beyaz bir adamın misyonu; Avrupa ülkelerinin temsilcilerinin az gelişmiş ülkelerde eğitim, ticaret, sağlık hizmeti geliştirmesi gerektiği fikri. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

■ **Белая бровь:** Выдающийся. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Beyaz kaş: Olağanüstü. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

■ **Белая птица:** Лебедь. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Beyaz kuş: Kuğu. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

■ **Белая линия:** Белая линия на карте, которая обозначает некоторые районы в Токио. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Beyaz çizgi: Tokyo'daki bazı alanları gösteren haritadaki beyaz çizgidir. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

■ **Белая столица:** Столица Бельгии. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Beyaz başkent: Belçika'nın başkenti. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

■ **Белое духовенство:** Часть православного духовенства, которая не дает обетов строгого воздержания, безбрачия, в отличие от черного (монашествующего) духовенства. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Beyaz din adamları: Siyah (manastır) din adamlarının aksine, sıkı yoksunluk, bekârlık sözü vermeyen Ortodoks din adamlarının bir parçasıdır. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

■ **Белая гвардия:** Общее название контрреволюционных войск в период Гражданской войны в Советской России в 1918–1920 гг. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Beyaz Muhafız: Karşı devrimci birliklerin ortak adıdır Sovyet Rusya İç Savaşı sırasında 1918-1920'de. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

■ **Белую ворону и свои заклюют:** Изгой, также не похожий на других людей.⁸ Данный фразеологизм имеет отрицательное значение.

⁸<https://moiposlovicy.ru/frazeologizmy/708>

Beyaz karga ve onun gagaları: Dışlanmış, diğer insanların aksine. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.

- **Белая русь:** Вольная, свободная, неподчиненная. Данный фразеологизм имеет отрицательное значение.

Beyaz Rus: Özgür, özgür, itaatsiz. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.

- **Белая кость:** Ривилегированная часть традиционного казахского общества стоящая вне родоплеменного и жузового деления. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Beyaz kemik: Geleneksel Kazak toplumunun kabile ve bölünmesinin dışında duran ayrıcalıklı kısmı. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

- **Белый шар:** Избирательный шар, значение которого расшифровывалось как «за собрание». Это устаревшее выражение пришло к нам из обычая решать вопросы голосованием. Данный фразеологизм имеет позитивное значение (Валентина Х, *Символика цвета в русской фразеологии: белый цвет*. 2012). Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Beyaz küre: Anlamı “meclis için” olarak deşifre edilen oy sandığı. Bu eski ifade bize, meselelerin oylama yoluyla karara bağlanması geleneğinden gelmektedir. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

- **Белый лебедь серому гусю не товарищ:** Характеризует человека, который не действует заодно с негодьями (Лиши, М. 2021). Данный фразеологизм имеет отрицательное значение.

Beyaz kuğu gri kaz dost değildir: Alçaklarla birlikte hareket etmeyen bir adamı karakterize eder. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.

- **Бела овца, сера овца, а все один овечий дух:** На основании того, что речь идет о сходствах и различиях. Данный фразеологизм имеет отрицательное значение.

Beyaz koyun gri koyun ama hepsi aynı koyun ruhu: Bunun benzerlikler ve farklılıklar meselesi olduğu anlamında. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.

- **Ты ближе к делу, а он про козу белу:**⁹ Говорится в случаях, когда кто-то не хочет или не способен понять чего-либо. Данный фразеологизм имеет отрицательное значение.

Konuya daha yakınsınız ve o beyaz bir keçiden bahsediyor: Birisi bir şeyi anlamak istemediğinde veya anlayamadığında söylenir. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.

- **Белые ручки чужие труды любят:**¹⁰ Людям которые не любят работать всегда приятно смотреть как работают другие.
- 2. Человек, не приученный к работе живёт за счет других. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Beyaz eller başkalarının işlerini sever: 1.Çalışmayı sevmeyen insanlar her zaman başkalarının çalışmasını izlemekten zevk alırlar. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

2. Çalışmaya alışkın olmayan bir kişi başkalarının sırtından geçinir.

- **Дела как сажа бела:** Дела обстоят плохо. Данный фразеологизм имеет отрицательное значение.

Kurum beyaz olduğu için işler: İşler kötü gidiyor. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.

- **Белый танец:**¹¹Парный танец (на балу, танцевальном вечере, танцплощадке и т. п.), на который дамы приглашают кавалеров. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Beyaz dans: Bayanların taliplerini davet ettiği eşli dans (bir baloda, dans partisinde, dans pistinde vb.). Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

- **Свет бел, да люди черны:** В том, что нельзя изменить характер или натуру человека, но важно учитывать его сильные (отмеченные белым цветом) и

⁹<https://frazе.ru/index.php/poslovitsy-pogovorki/poslov-na-bukvu-t/ty-blizhe-k-delu> (Erişim tarihi: 17.01.2023 23:35)

¹⁰https://citatyok.ru/smisl_poslovic/belie_ruchki_smisl.html (Erişim tarihi: 17.01.2023 23:45)

¹¹[https://ru.wiktionary.org/wiki/](https://ru.wiktionary.org/wiki/%D0%B1%D0%B5%D0%BB%D1%8B%D0%B9_%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%B5%D1%86)

[%D0%B1%D0%B5%D0%BB%D1%8B%D0%B9_%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%B5%D1%86](https://ru.wiktionary.org/wiki/%D0%B1%D0%B5%D0%BB%D1%8B%D0%B9_%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%B5%D1%86)(Erişim tarihi: 17.01.2023 23:50)

слабые стороны (отмеченные черным цветом), то есть видеть людей такими, какие они есть. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Işık beyaz ama insanlar siyah: Bir insanın karakterini veya doğasını değiştiremeyeceğiniz, ancak güçlü yönlerini (beyaz ile işaretlenmiş) ve zayıf yönlerini (siyah ile işaretlenmiş) dikkate almanın, yani insanları oldukları gibi görmenin önemli olduğudur. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

■ **под белыми облаками:** Благо, источник силы и здоровья, чистоты; безбедность, отсутствие неудач; ясность; смех; доблесть и щедрость», символом чистоты (Ги, Ч. Е., ve Джин, Ч. (2020). Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

■ **Белые облака:** İyilik, güç ve sağlık kaynağı, saflık; fakirlik, başarısızlığın olmaması; berraklık; kahkaha; yiğitlik ve cömertlik, saflığın sembolü. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

■ **Не белые снега в чистом поле забелелись:**Отрицательные сравнения, которые особенно часто встречаются в народных произведениях. В них сопоставляются два сходных между собой предмета, но в то же время указывается, что эти предметы не одно и то же (отрицается тождество сходных предметов). Данный фразеологизм имеет отрицательное значение.

Temiz bir alanda beyaz olmayan karlar beyaza döndü: Özellikle popüler eserlerde yaygın olan olumsuz karşılaştırmalar. İki benzer nesneyi karşılaştırırlar, ancak aynı zamanda bu nesnelerin aynı olmadığına işaret ederler (benzer nesnelerin kimliğini inkâr ederler). Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.

■ **Белое море:** Белое море названо белым, потому что «большую часть года оно покрыто белыми льдами и снегом». Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Белый мор: Beyaz Deniz'e beyaz denmesinin nedeni "yılın büyük bir bölümünde beyaz buz ve karla kaplı olmasıdır". Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

■ **Пойду погулять, на белый свет позевать:**Смысл этой пословицы можно понять исходя из того, что она про труд и безделье.¹² Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Yürüyüşe çıkacağım, beyaz ışıktaki esneyeceğim: Bu atasözünün anlamı, çalışma ve tembellikle ilgili olmasından anlaşılabilir. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

■ **Белый свет (не мил):**Ничто не радует, всё угнетает, раздражает кого-либо (настолько, что жить не хочется). Данный фразеологизм имеет отрицательное значение.

Beyaz Işık. (Hoş olmayan):Hiçbir şey memnun etmez, her şey depresyona sokar, birini rahatsız eder (o kadar ki yaşamak istemezsiniz). Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.

■ **Бела, румяна, да правом упряма:** (Внешний и внутренний контраст: красота и отрицательная черта характера). Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Beyaz allık inatla kızarmak: Dış ve iç zıtlık: güzellik ve olumsuz bir karakter özelliği. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

■ **Горе косицу белит:** Горе омрачает человека, омрачает его лицо, даже делает его серым за одну ночь. Данный фразеологизм имеет отрицательное значение.

Keder örgüyü beyazlatır: Keder insanı karartır, yüzünü karartır, hatta bir gecede griye çevirir. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.

■ **Работа черна, да денежка бела:** Пословица, раскрывающая значение труда для человека (Смысл этой пословицы можно понять исходя из того, что она про труд и безделье). Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Kara iş ama para beyaz: Bir insan için çalışmanın anlamını gösteren bir atasözü (Bu atasözünün anlamı, çalışma ve tembellikle ilgili olmasından anlaşılabilir). Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

■ **Белая пресса:** означает правдивая, так как в жёлтой прессе ложь. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Beyaz basın: Sarı basının yalan söylediği gibi doğru anlamına gelir. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

¹²<http://igra1.com/poslovica/p/pojdu-pogulyat-na-byelyj-svyet-pozyevat.htm>

■ **Белый дом:** официальная резиденция президента США, расположенная в Вашингтоне (округ Колумбия); средневековый водный замок, расположенный в городе Кёльн (Северный Рейн-Вестфалия, Германия). Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Beyaz Saray: Beyaz Saray: Amerika Birleşik Devletleri Başkanı'nın Washington DC'de bulunan resmi konutu; Köln, Kuzey Ren-Vestfalya, Almanya'da bulunan bir ortaçağ su kalesi. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

■ **Белая магия:** Это божественная магия, направленная на добро, это магия, направленная на созидание, гармонию, излечение от обычных болезней и болезней, вызванных с помощью Чёрной магии. (Ткаченко, Ю. П. (1991). Белая магия). Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Beyaz büyü: Bu, iyiliği amaçlayan ilahi büyüdür, yaratmayı, uyumu, Kara büyü'nün neden olduğu yaygın hastalıkları ve hastalıkları iyileştirmeyi amaçlayan büyüdür. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

■ **Бел лицом, да худ отцом:** Это выражение применяют к человеку который красив собой внешне и про такого говорят, что он бел лицом. То есть сама чистота и ничего про него плохого не скажешь. А вот вторая часть этого выражения говорит о внутренней стороне этого человека - о его воспитании (худ отцом). Часто большую роль в воспитании оказывает отец и отсутствие отцовского воспитания портит человека.¹³ Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Beyaz yüz ama kötü baba: Bu ifade, görünüşü yakışıklı olan ve yüzünün beyaz olduğu söylenen bir adam için kullanılır. Yani, o saftır ve hakkında söylenecek kötü bir şey yoktur. Ancak ifadenin ikinci kısmı adamın içsel yönü, yetiştirilme tarzı, hakkında bilgi verir. Genellikle babanın yetiştirmede büyük bir rolü vardır ve baba terbiyesinin eksikliği kişiyi bozar. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

Toplanan materyal, "siyah" ve "beyaz" öğelerinin genellikle bir ifade biriminde bir veya başka bir özelliğin kutupsal tezahürleri olarak kullanıldığını göstermektedir. Aynı

¹³<http://www.bolshoyvopros.ru/questions/2220912-kak-raskryt-vyrazhenie-bel-licom-da-hud-otcom.html>

zamanda, hem kendi renklendirici anlamlarında hem de mecazi, mecazi anlamda kullanılabilirler.

3.2.3. Красный

■ **Красна девица:** Красивая, добрая, милая девушка. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Kırmızı kız: Güzel, kibar, tatlı bir kız. Bu deyim sağlıklı olan genç kızlar için kullanılmaktadır. Sağlıklı, temiz yüz, parlak deri vs. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

■ **Красно солнышко:** Дающее жизнь; Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Kızıl güneş: Hayat veren anlamında kullanılmaktadır. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

■ **Весна-красна:** Начало жизни; Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Bahar kırmızıdır: Hayatın başlamasını anlamına gelmektedir. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

■ **Красный петух:** Огонь, пожар. Данный фразеологизм имеет отрицательное значение.

Kırmızı Horoz: Bu deyim ateşe vermek anlamında kullanılmaktadır. Bu deyim olumsuzluk anlamı vardır.

■ **Красное словцо (слово):** Остроумное, меткое выражение, яркие выразительные слова. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Kırmızı Kelime: Espirili iyi niyetli ifadeler için kullanılan bir deyimdir. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

■ **Ради красного словца:** Остроумная речь, меткое изречение, выражение. Данный фразеологизм имеет отрицательное значение.

Kırmızı kelime uğruna: Konuşmanın iyi görünmesini sağlamak amaçlı kullanılan bir deyim. Olumsuzluk anlamı vardır.

■ **Красный угол:** Самое почетное место (в избе или комнате). Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Kırmızı köşe: En onurlu yerdir (kulübede veya odada). Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

■ **Рыжий да красный:** Человек опасный: Данный фразеологизм имеет отрицательное значение.

Kızıl kırmızı: Tehlikeli insan. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.

■ **Красна речь поговоркой:** Красна речь с пословицей. Красна речь красноречием. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Kırmızı konuşma bir sözdür: Bir atasözü ile kırmızı konuşma. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

■ **Красные похороны:** Когда муж жену хоронит. Данный фразеологизм имеет отрицательное значение.

Kırmızı cenaze: Bir koca karısını gömdüğünde. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.

■ **На миру и смерть красна:** Когда человек не один, все можно перенести, даже умереть не страшно. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Dünyada ve ölüm kırmızıdır: Bir kişi yalnız olmadığında her şeye katlanabilir, ölmek bile korkutucu değildir. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

■ **Красное каление:** Такая степень нагрева, при которой металлы начинают светиться красным светом. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Kırmızı ısı: Metallerin kırmızı renkte parlamaya başladığı ısınma derecesi. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

■ **Красная медь:** Чистая медь (без примесей). Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Kırmızı bakır: Saf bakır (katkısız). Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

■ **Красная цена:** Самая высокая цена, которую можно дать. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Kırmızı fiyat: Verilebilecek en yüksek fiyat. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

■ **Красный ряд (устар.):** Торговый ряд, в котором продавались ткани, мануфактура. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Kırmızı sıra (eski): Kumaşların satıldığı bir ticaret sırası, fabrikada. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

■ **Красный товар(устар.):** Ткани, мануфактуры . Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Kırmızı mallar(eski): Kumaşlar, fabrikalar. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

■ **Красная горка(устар.):** Первая неделя после пасхи, время свадеб в старину. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Kırmızı kaydırak(eski): Paskalya'dan sonraki ilk hafta, eski günlerde düğün zamanı. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

■ **Красная армия:** Название Советской армии с 1918 по 1946 гг. Данный фразеологизм имеет нейтральное значение.

Kızıl Ordu: 1918'den 1946'ya kadar Sovyet Ordusunun adı. Bu deyim nötr bir anlamı vardır.

■ **Красная гвардия:** Вооруженные рабочие отряды, которые были организованы в 1917–1918 гг. для борьбы с контрреволюцией и явились первоначальным ядром Красной армии. Данный фразеологизм имеет нейтральное значение.

Kızıl Muhafız: 1917-1918'de düzenlenen silahlı işçi müfrezeleri. Karşı devrime karşı savaşmak ve Kızıl Ordu'nun orijinal çekirdeğini oluşturmaktı. Bu deyim nötr bir anlamı vardır.

■ **Красная строка:** 1) Первая строка абзаца, начинающаяся с отступа; 2) Спец. заголовочная строка, имеющая с обеих сторон равные отступы. Данный фразеологизм имеет нейтральное значение.

Kırmızıçizgi: 1) Bir girinti ile başlayan paragrafın ilk satırı; 2) Özel her iki tarafta eşit girintili başlık satırı. Bu deyim nötr bir anlamı vardır.

■ **Красная доска:** Доска с именами и фотографиями лучших сотрудников. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Kırmızı pano: En iyi çalışanların isimlerini ve fotoğraflarını içeren bir pano. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

■ **Красный галстук:** Красная шейная косынка, завязываемая спереди узлом, обязательная часть костюма пионера . Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Kırmızı kravat: Öncü kostümünün vazgeçilmez bir parçası olan, öne bir düğümle bağlanmış kırmızı bir atkısı. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

■ **Красна река берегами, обед:** Пирогамы, сходка – головами . Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Kızıl nehir kıyıları, öğle yemeği: Turtalar, toplanma – kafalar. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

■ **Красное вино:** Вино из темных сортов винограда . Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Kırmızı şarap: Koyu üzüm çeşitlerinden yapılan şarap. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

■ **Красный лес:** хвойный лес . Данный фразеологизм имеет нейтральное значение.

Kızıl orman: İğne yapraklı orman. Bu deyim nötr bir anlamı vardır.

■ **Красное дерево:** Древесина некоторых деревьев, преимущественно тропических, употребляемая для изготовления высших сортов столярных изделий . Данный фразеологизм имеет нейтральное значение.

Kızılağaç: En yüksek dereceli doğramaların üretiminde kullanılan, çoğunlukla tropikal olan bazı ağaçların odunu. Bu deyim nötr bir anlamı vardır.

■ **Красный гриб:** Подосиновик. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Kırmızı mantar: Çörek. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

■ **Красный флот:** Название Советских военно-морских сил с 1918–1946 гг. . Данный фразеологизм имеет нейтральное значение.

Kızıl Filo: 1918-1946 yılları arasında Sovyet deniz kuvvetlerinin adı. Bu deyim nötr bir anlamı vardır.

■ **Красно-коричневые:** Крайне левые: . Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Kırmızı- kahverengi: Aşırı sol. Bu deyimın olumlu bir anlamı vardır.

- **Под красную шапку (попасть, угодить) (устар.):** В рекруты, солдаты
Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Kırmızı şapkanın altında (düşmek, memnun etmek) (eski): Acemilerde, askerlerde.
Bu deyimın olumlu bir anlamı vardır.

Красный билет: (Повестка в армию). Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Kızıl bilet: (Orduya çağrı). Bu deyimın olumlu bir anlamı vardır.

- **Красная икра:** Икра лососевых рыб (кеты, нельмы). Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Kırmızı havyar: Somon balığı havyarı (somon, nelma). Bu deyimın olumlu bir anlamı vardır.

- **Красная рыба:** Рыба семейства осетровых (белуга, осетр, севрюга). Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Kırmızı balık: Mersin balığı ailesinin balığı (beluga, mersin balığı, yıldız mersin balığı). Bu deyimın olumlu bir anlamı vardır.

- **Красная девица (устар.):** Красивая девушка. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Kızıl Kız: Güzel kadın. Bu deyimın olumlu bir anlamı vardır.

Красный зверь: Зверь, наиболее ценный для охотника (медведь, лось, куница).
Данный фразеологизм имеет отрицательное значение.

Kızıl canavar: Bir avcı için en değerli hayvan (ayı, geyik, sansar). Bu deyimın olumlu bir anlamı vardır.

- **Красная сборка:** (о вычислительной технике, собранной в СССР) Данный фразеологизм имеет нейтральное значение.

Kırmızı montaj: (SSCB'de monte edilen bilgisayar ekipmanı hakkında). Bu deyimın nötr bir anlamı vardır.

- **Красно-белые:** (О футболистах и фанатах команды клуба «Спартак») Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Kırmızı ve beyaz: (Spartak kulüb takımının futbolcuları ve taraftarları hakkında). Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

- **Красно говорит, а слушать нечего:** Значит что, говорит о том, что есть люди, которые очень много говорят ни о чем. Данный фразеологизм имеет отрицательное значение.

Kırmızı konuşuyor ama dinleyecek hiçbir şey yok: Herhangi bir şey hakkında çok konuşan insanlar anlamına gelir Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.

- **Красное словцо:** Остроумное, меткое выражение, яркие выразительные слова. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Kırmızı kelime: Esprili, doğruifade, canlı etkileyicikelimeler. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

- **На миру и смерть красна:** Когда человек не один, все можно перенести, даже умереть не страшно. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Dünyada ve ölüm kırmızıdır: Bir kişi yalnız olmadığında, her şey aktarılabilir, ölmek bile korkutucu değildir. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

- **Красная медь:** Чистая медь (без примесей). Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Kırmızı bakır: Saf bakır (safsızlık yok). Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

- **Красная цена:** Самая высокая цена, которую можно дать. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Kırmızı fiyat: Verebileceğiniz en yüksek fiyattır. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

- **Красна весна цветами:** Осень – снопами. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Kırmızı bahar çiçekleri: Sonbahar – demet. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

3.2.4. Голубой - Синий

- **Голубоглазый мальчик:** Любимец, в котором не замечают недостатков. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Mavi gözlü çocuk: Sevdığı kusurları görmeyen, fark etmeyen. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

■ **Немного голубого/синего неба:** Луч надежды. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Biraz mavi/mavi gökyüzü: Bir umut ışını. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

■ **Прополощенная голубым:** Ухоженная и активная(о пожилой женщине).
Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Mavi durulanmış: Bakımlı ve aktif (yaşlı bir kadın hakkında). Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

■ **Настоящий голубой/синий:** Истинный, подлинный. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Gerçek mavi/mavi: Doğru, otantik. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

■ **Синяя ленточка:** Высшего качества, первоклассный; специально подобранный. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Mavi kurdele: En kaliteli, birinci sınıf; özellikle toplandı. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

■ **Вокруг голубой/синий:** Чувствовать себя плохо. Данный фразеологизм имеет отрицательное значение.

Mavi/mavi etrafında: Kendini kötü hissetmek. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.

■ **Голубой экран:** Об экране телевизора, о телевизоре.. Данный фразеологизм имеет нейтральное значение.

Mavi ekran: Televizyon ekranı hakkında, televizyon hakkında. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

■ **Синяя полоска:** Говорить быстро, стремительно, неразборчиво. Данный фразеологизм имеет отрицательное значение.

Mavi şerit: Çok hızlı anlaşılardan konuşmak. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.

■ **Голубые фишки:** Акции ведущих компаний, наиболее популярные акции, имеющие высокий курс. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

■ **Mavi çipler:** Önde gelen şirketlerin hisseleri, en popüler promosyonlar, yüksek bir kursa sahip olmak. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

■ **Голубая кровь:** В современных словарях так называют людей, вышедших из знатных родов. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Mavi Kan: Modern sözcükte bu soylu ailelere mensup insanlara söylenen bir addır. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

■ **Голубая мечта:** Идиллическая, часто недостижимая мечта. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Mavi hayal: Ulaşılmaz zor olan hayaller için kullanılır. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

■ **Синий чулок:** О сухой, черствой, утратившей обаяние женщине, целиком поглощенной научными интересами, книгами. Данный фразеологизм имеет отрицательное значение.

Mavi çorap: Cazibesini kaybetmiş, tamamen bilimsel ilgilere, kitaplara dalmış kuru, duygusuz bir kadın hakkında. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

■ **Синяя птица:** Символ счастья, то, что воплощает для кого-либо высшее счастье. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Mavi kuş: Mutluluğun simgesidir, birisi için en yüksek mutluluğu temsil eden bir şeydir. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

■ **Гори все /он, оно и т.п./ синим /ясным огнем/ пламенем:** Выражение недовольства кем или чем-л; полного безразличия к тому, что может произойти, случиться, желания уклониться от участия в чем-л. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Her şeyi / o, o, vb. / mavi / açık ateş / alevle yakmak: Birinden veya bir şeyden memnuniyetsizliğin ifadesi; ne olabileceğine, olabileceğine tamamen kayıtsızlık, katılmadan geri çekilme arzusu. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

■ **Синяя борода:** Ревнивый муж, зверски обращающийся с женой. Данный фразеологизм имеет отрицательное значение.

Mavi sakal: Karısına acımasızca davranan kıskanç bir koca. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.

■ **Голубая кровь:** В современных словарях так называют людей, вышедших из знатных родов. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Mavi Kan: Modern sözcükte bu soylu ailelere mensup insanlara söylenen bir addır. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

3.2.5. Фиолетовый

- **Фиолетовое электричество:** Вспышка молнии. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Mor elektrik: Yıldırım flaşı. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

- **Фиолетовая трава:** Гартензия древовидная. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Mor Çim: Ağaç şeklindeki gartansiyon. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

- **Фиолетовый луч:** Ультрафиолет. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Menekşe ışını: Ultraviyole ışık. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

- **Фиолетовый дым:** Табачный дым. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Mor duman: Tütün dumanı. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

- **А мне фиолетово:** Все равно, безразлично. Данный фразеологизм имеет отрицательное значение.

Ben Morum: Umrumda değil, fark etmez. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.

3.2.6. Розовый

- **Розовые очки:** О человеке, который наивно воспринимает окружающих его людей и не замечает их недостатков. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Pembe Gözlük: Çevresindeki insanları safça algılayan ve eksikliklerini fark etmeyen bir kişi hakkında. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

- **В розовом свете:** О мечтательном человеке, который склонен приукрашивать действительность. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Pembe ışıktaki: Gerçeği süsleme eğiliminde olan rüya gibi bir kişi hakkında. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

- **Розовые сопли:** Неодобрительная оценка произведений литературы и искусства, описывающих нарочито нежные, оторванные от жизни

взаимоотношения, вызывающие жалость. Данный фразеологизм имеет отрицательное значение.

Pembe sümük: Acımaya neden olan, kasıtlı olarak hassas, temas dışı ilişkileri tanımlayan edebiyat ve sanat eserlerinin onaylanmayan değerlendirmesi .Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.

■ **Розовый оттенка розы:** Сентиментальный, душещипательный. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Pembe gül gölgesi: Duygusal, ruhsal. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

3.2.7. Желтый

■ **Жёлтая лихорадка:** Используется в качестве именной группы. Возбужденное состояние, суетливо-беспокойная деятельность, излишняя поспешность. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Sarıhumma: Bir isim tamlaması olarak kullanılmaktadır. Heyecanlı durum, telaşlı, huzursuz aktivite, aşırı acele durumlarını ifade etmek için kullanılmaktadır. Rus diline dışarıdan gelen bir deyimdir. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

■ **Желтая раса:** (Монголоидная раса). Данный фразеологизм имеет нейтральное значение.

Sarı ırk: (Moğol ırkı). Bu deyim nötr bir anlamı vardır.

■ **Желтые страницы:** Городские телефонные справочники. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Sarı Sayfalar: Şehir telefon rehberleri. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

■ **Желтая пресса:** Бульварная пресса. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Sarı basın: Magazin basını. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

■ **Желтый билет (устар.):** Паспорт на желтом бланке, выдававшийся проституткам в дореволюционной России. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Sarı bilet (eski): Devrim öncesi Rusya'da fahişelere verilen sarı formda bir pasaport. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

Желтый билет (устар.): Рублевый кредитный билет (по цвету бумаги) . Данный фразеологизм имеет нейтральное значение.

■ **Sarı bilet (modası geçmiş):** Ruble kredi bileti (kağıt rengine göre). Bu deyim nör bir anlamı vardır.

■ **Желтая лихорадка:** острая заразная болезнь, распространенная в тропических странах. Данный фразеологизм имеет отрицательное значение.

Sarı humma: Tropikal ülkelerde yaygın olarak görülen akut bulaşıcı bir hastalıktır. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.

■ **Желтый дом:** Устар. больница для душевнобольных . Данный фразеологизм имеет нейтральное значение.

Sarı ev: Modası geçmiş. Akıl hastası hastanesi. Bu deyim nör bir anlamı vardır.

■ **Желторотый птенец:** Юный, неопытный. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Sarı ağızlı civciv: Genç, deneyimsiz Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

■ **Желтое пятно:** Особенно чувствительное к свету место сетчатки глаза у выхода зрительного нерва. Данный фразеологизм имеет нейтральное значение.

Sarı nokta: Optik sinirin çıkışında retinanın özellikle ışığa duyarlı bir noktası. Bu deyim nör bir anlamı vardır.

■ **Желтей желта золота:** (Количественная характеристика) . Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Sarı altın: (Kantitatif özellik). Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

3.2.8. Зеленый

■ **Зелёная улица:** В переносном значении зеленая улица – это прямая, свободная дорога, беспрепятственная возможность реализации своих задумок. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Yeşil sokak: Mecazi anlamda, yeşil bir sokak düz, özgür bir yol, fikirlerinizi uygulamak için engelsiz bir fırsat anlamına gelmektedir. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

■ **Зелёный змий:** Аллегорическое обозначение алкоголя и всего с ним связанного. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Yeşil Yılan: Alkol ve onunla ilişkili her şey için alegorik bir isimdir. Bu deyimsel birimin olumsuz bir anlamı vardır..

- **Смотреть по-зеленому:** Смотреть с восхищением. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Yeşil bakmak: Hayranlıkla bakmak. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

- **Зеленый сигнал:** Знак одобрения. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Yeşil Sinyal: Onay işareti. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

- **Иметь зеленое дыхание:** Тяжело вздохнуть. Данный фразеологизм имеет отрицательное значение.

Yeşil nefese sahip olmak: Zor nefes almak. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.

- **Дать зеленую улицу:** Перен. разрешение выполнить действие, отсутствие препятствий. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Yeşil ışık verin: Transfer. eylemi gerçekleştirme izni, engel yok. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

- **Позеленеть от злости:** Прийти в состояние сильного раздражения, недовольства. Данный фразеологизм имеет отрицательное значение.

Öfkeyle yeşile dönüşmek: Güçlü bir tahriş, hoşnutsuzluk durumuna gelmek. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.

- **Зеленая скука:** Скука в высшей степени. Данный фразеологизм имеет отрицательное значение.

Yeşil can sıkıntısı: En yüksek derecede can sıkıntısı. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.

- **Зеленое золото:** Лес. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Yeşil altın: Orman. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

- **Зеленая женщина:** Молодая женщина. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Yeşil kadın: Genç Kadın. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

- **Зеленый мужчина:** Молодой мужчина. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Yeşil adam: Genç adam. Bu deyim in olumlu bir anlamı vardır.

- **Зеленые и маленькие годы:** Молодой человек. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Yeşil ve küçük yıllar: Genç insan. Bu deyim in olumlu bir anlamı vardır.

- **Зеленая весна:** Молодость: весна жизни. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Yeşil bahar: Gençlik, hayatın baharı. Bu deyim in olumlu bir anlamı vardır.

- **Зеленый год:** Молодой человек, юноша. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Yeşil yıl: Genç insan, gençlik. Bu deyim in olumlu bir anlamı vardır.

- **Зеленое вино:** (Народно-поэт., прост.) водка. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Yeşil şarap: (Halk şairi, sade) votka. Bu deyim in olumlu bir anlamı vardır.

- **Зеленый змий:** Пьянство. Данный фразеологизм имеет отрицательное значение.

Yeşil yılan: Sarhoşluk. Bu deyim in olumsuz bir anlamı vardır.

- **Зеленый горошек:** Незрелые семена гороха, используемые в пищу в свежем, вареном и консервированном виде в качестве гарнира.¹⁴ Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Yeşil bezelye: Garnitür olarak taze, haşlanmış ve konserve formda yiyecek olarak kullanılan olgunlaşmamış bezelye tohumlarıdır. Bu deyim in olumlu bir anlamı vardır.

- **Вдыхать и выдыхать зеленое:** В подавленном настроении. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Yeşili solumak ve nefes vermek: Depresif bir ruh halinde. Bu deyim in olumsuz bir anlamı vardır.

- **Зеленая трава:** Зеленый, незрелый, неопытный. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Yeşil çim: Yeşil, olgunlaşmamış, deneyimsiz. Bu deyim in olumlu bir anlamı vardır.

¹⁴Словарь русского языка: В 4-х т. / РАН, Ин-т лингвистич. исследований; Под ред. А. П. Евгеньевой. — 4-е изд., стер. — М.: Рус. яз.; Полиграфресурсы, 1999.

■ **Зеленый конвейер:** Система планового производства зеленых сочных кормов для непрерывного снабжения ими скота в течение всего пастбищного сезона .
Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Yeşil Konveyör: Mera mevsimi boyunca sürekli canlı hayvan tedariki için planlı yeşil etli yem üretimi için bir sistem. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

■ **Зеленое сукно:** карточные столы, карточные игры. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Yeşil örtü: Kart masaları, kart oyunları. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

■ **Зеленый стол:** Стол (сукно) для игры в карты, на котором производится запись счета . Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Yeşil masa: Skorun kaydedildiği oyun kartları için bir masa (bez) . Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

■ **Елки зеленые (экспрес.):** Выражает поражунние, узумление, недоумение, досаду, разгневание или иную сильную эмоцию. Данный фразеологизм имеет отрицательное значение.

Yeşil Noel ağaçları (ekspres): Şaşkınlık, kibir, sıkıntı, öfke veya diğer güçlü duyguları ifade eder. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.

■ **Зеленое мыло:** Жидкое мыло зеленовато-бурого цвета, употребляемое для специальных целей. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Yeşil sabun: Özel amaçlar için kullanılan yeşilimsi-kahverengi sıvı sabun. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

■ **Зеленая карта:** Вид на жительство в США . Данный фразеологизм имеет нейтральное значение.

Yeşil kart: ABD oturma izni. Bu deyim nötr bir anlamı vardır.

■ **Зеленая улица (прост. устар.):** Наказание в дореволюционной России, состоявшее в том, что наказываемого прогоняли сквозь строй стоявших лицом друг к другу солдат, наносивших удары шпидерутенами . Данный фразеологизм имеет отрицательное значение.

Yeşil sokak (basit eskimiş): Devrim öncesi Rusya'da, cezalandırılanların birbirine bakan askerlerin saflarında sürüldüğü ve eldivenlerle vurulduğu gerçeğinden oluşan bir ceza. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır.

■ **Зеленый бамбук:** Молодой бамбук. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Yeşil bambu: Genç Bambu. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

■ **Зеленый корень:** Конопля. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Yeşil Kök: Kenevir. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

■ **Зеленый шар:** Сапфир. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Yeşil balon: Safir. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

3.2.9. Оранжевый

■ **Оранжевый плавник:** Молодая форель. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Turuncu yüzgeç: Genç alabalık. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

■ **Оранжевая книга:** Отчет Министерства земледелия (в оранжевом переплете). Данный фразеологизм имеет нейтральное значение.

Turuncu Kitap: Tarım bakanlığı raporu (turuncu bağlayıcı). Bu deyim nötr bir anlamı vardır.

3.2.10. Серый

■ **Серый кардинал:** Закулисный деятель. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Gri kardinal: Sahne arkası figürü. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır

■ **Ночью все кошки серы:** Ситуация, при которой ничего не зависит от выбранного варианта. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Bütün kediler geceleri gridir: Hiçbir şeyin seçili seçeneğe bağlı olmadığı bir durum. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır

■ **Серая кобыла лучше:** Жена, которая верховодит в доме. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Gri kısırak daha iyidir: Evde dizeler yazan bir eş. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır

- **Серая спина:** Солдат армии южан (во время Гражданской войны в Америке 1861–1865 гг.) Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Gri sırt: Güney ordusunun askeri (İç Savaş sırasında Amerika'da 1861-1865). Bu deyim olumlu bir anlamı vardır

- **серая шинель:** Солдат в серой шинели. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Gri paltı: Gri paltolu asker. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır

- **Белый лебедь серому гусю не товарищ:** Что те, кто отличается, не могут быть вместе. Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Beyaz kuğu gri kazla dost değildir: Farklı olanların bir arada olamayacağı. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

- **Не за то волка бьют, что сер, а за то, что овцу съел:** Судить кого угодно не из-за внешности, а из-за того, что они сделали. Данный фразеологизм имеет отрицательное значение.

Kurdu gri olduğu için değil, koyunu yedikleri için dövdüler: Herhangi birini görünüşünden dolayı değil, yaptıklarından dolayı yargılamak. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

- **Серое вещество:** Мозг . Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Gri madde: Beyin. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

- **Серая скотинка:** Солдаты Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Gri sığır: Askerler Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

- **Серая литература:** Малоизвестная или маловостребованная литература (ведомственные отчеты). Данный фразеологизм имеет позитивное значение.

Gri edebiyat: Az bilinen ya da az talep edilen edebiyat türü. (department raporlar). Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.

3.3.TÜRK VE RUS DİLLERİNDE DEYİMLERİN BENZERLİK VE FARKLILIKLARI

Deyimsel ifadelerin çoğunun uzun zaman önce ortaya çıkmaktadır ve bu nedenle eski renk ifadelerini içermektedir. Deyimsel ifadelerin genellikle, ilk bölümde anlatılan ulusal kültürde, kültürde sabitlenmiş renklerin sembolik anlamlarını kullandığını söyleyebiliriz.

Türk dilinde Siyah renkte birçok deyim kullanılmaktadır. Siyah rengin kasvetinden ve çağrıştırdığı durum, rengin deyimlerde olumsuz anlamlarda kullanılmasına sebebiyet vermiştir fakat olumsuz anlamlar dışında “Kara Gün Dostu”deyimi diğerlerinin dışında olumlu bir anlam taşıırken “zifiri karanlık ve Sular karmak” deyimi olumlu ya da olumsuz bir anlam dışında durum bildirmek amacıyla kullanılmıştır. Bunların yanı sıra Kara maşa deyimi ise betimleme yapmak için kullandığımız deyimlerdendir. Rus Dilinde ise bu renkte deyimler Türk dilinde olduğu gibi zengin bir şekilde kullanılmıştır. Olumlu ya da olumsuz deyimlerin yanı sıra bu dilde bir tanımda söz konusudur. “Черные грибы (Siyah mantarlar), Черное дерево(Siyah ağaç), Черный лес(Kara orman), Черное море(Kara Deniz)” deyimlerinde bu durumu görebiliriz. Aynı zaman da her ne kadar farklı kültür, farklı coğrafya, dil, din ve ırk farkı olsa da bu rengin kullanıldığı birçok deyimlerin benzerlik gösterdiği gözlenmektedir. Bu benzerliğe örnek olarak

Черные списки: Kara liste

Черное пятно: Kara leke

Черная биржа: Kara borsa

Черное дело: Kara iş

Черный юмор: Kara büyü

Черная магия: Kara Mizahgibi birçok deyimler iki kültürde de aynı anlamları taşımaktadır. Bunun sonucunda siyah rengin her iki dilde de kullanılan deyimlere genel anlamda olumsuzluk anlamı kattığı sonucuna varabiliriz.

Beyaz renk taşıdığı sembolik anlamlarla birlikte saflık, temizlik, barış, sevgi gibi bir güzel hissiyat ve duyguları iki dilde de kullanılan deyimlerde varlığını sürdürmüştür.

Deyimler gerçek anlamlarının yanı sıra mecaz anlamlarıyla da birçok deyimde görülmektedir. Her ne kadar farklı kültür olduğunu daha önceden de belirtmiş olsak ta gerek sembolik anlam gerek ise deyimlerde kullanıldıkları anlamlarda ortak bir payda da buluşulmuştur. Türk dilinde kullanmış olduğumuz “Beyaz yalan”deyimi Rus dilinde karşımıza Маленькая белая ложь(küçük bir beyaz yalan) olarak karşımıza çıkmaktadır. Aynı benzerlik Türk dilinde Teslim olmak anlamında kullanılan Beyaz bayrakçekmek deyimi Rus Dilinde Белый флаг (Beyaz bayrak) olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu deyimler hem anlamsal hem de kelime olarak birebir benzerlik göstermektedir.

Beyaz ve siyah renklerin yanı sıra diğer bir rengimiz olan kırmızı rengi her ne kadar Türk kültürün de kutsal bir renk kabul ediliyor olsada bu durum deyimlerde sadece olumlu anlamlarda kullanılması için yeterli olmamıştır. Türk dilinde ki deyimlerde kırmızı renk olumlu anlamlardan daha çok olumsuz anlamları temsil etmiştir. Bunların yanı sıra sadece olumlu ve olumsuz anlamlarla sınırlı kalmayıp, durum bildiren deyimleri de barındırmıştır. Örnek olarak “Alaca bulaca ve Alaca karanlı” gibi deyimler durum bildirmektedir. Rus dilinde ise bu renk olumlu ve olumsuz anlamların dışında Türk dilinden farklı olarak tanım şeklinde de karşımıza çıkmaktadır. Красная Медь (Kırmızı Bakır), Красное каление (Kırmızı Potasyum), Красная сборка (Kırmızı Montaj) gibi birçok deyim bu duruma örnek olarak gösterilebilecek niteliktedir. Aynı zamanda Türk dilinde olduğu gibi durum bildiren deyimlere de rastlamak mümkündür. Şöyle ki Красно-кричевые (Kırmızı- Kahverengi)gibi birçok deyim ise bu duruma örnek olabilir. Aynı zamanda Türk dilinde kullandığımız Kırmızı Çizgi deyimi anlam bakımından bir insanın dışarıdan gelecek olan olaylara karşı kendini korumak için koyduğu görülmeyen bir çizgi anlamı taşıırken bu deyim Rus dilinde Красная строка: 1) Первая строка абзаца, начинающаяся с отступа; 2) Спец. заголовочная строка, имеющая с обеих сторон равные отступы Данный фразеологизм имеет позитивное значение. (Kırmızıçizgi 1 bir girinti ile başlayan paragrafin ilk satırı; 2) özel her iki tarafta eşit girintili başlık satırı. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır.) şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Bu durum her iki dilde de her ne kadar benzerlikler olsada farklılıklarda mevcut olacağını sonucuna varmamıza olanak sağlamıştır.

Mavi renk huzurun, sonsuzluğun, denizin rengidir. Renkler arasında en derin ve soğuk olanıdır. Mavi genel olarak insanların üzerinde sakinleştirici bir yapıya sahiptir. Türk dilinde mavi rengi barındıran çok fazla deyim bulunmamaktadır. Her ne kadar insan psikolojisinde olumlu çağrışımlara sahip olsada deyim bakımından mavi zengin değildir. Aynı zamanda kullanılan deyimler de mavi olumsuz olarak karşımıza çıkmaktadır. Rus dilinde ise bu durum tam tersidir. Rus kültüründe Mavi renk birçok deyimde karşımıza birden fazla anlamla çıkmaktadır. Şöyle ki Rusça da bir tek çatı altında toplanmayıp Голубой – Синий olarak iki ye ayrılmış ve farklı anlamlar içermiştir. Bizler çalışmamızın deyimler kısmında da olduğu gibi bu grubu ayrı ayrı olarak değil bir bütün şeklinde açıklayıp bu kısımda da birlikte inceleyeceğiz. Şöyle ki Rus kültüründe soylu aile mensupları için söylenen asıl kan deyimini mavi renkle yapılmıştır. Bu durum bizlere Rus kültüründe mavi rengin ne kadar önemli bir yere sahip olduğunun göstergesidir. Mavi Renk Türk kültürde hayallerin rengi olarak karşımıza çıksa da devimbilimde kullanılmamıştır. Aynı şekilde Rus kültüründe de hayalleri temsil eden mavi renk deyimlerde ise karşımıza ulaşılması zor olan hayaller olarak gelmektedir. Голубая мечта: Идиллическая, часто недостижимая мечта. Данный фразеологизм имеет позитивное значение. Mavi hayal: Ulaşılması zor olan hayaller için kullanılır. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır. Bu kültürde mutluluğu da simgelediği düşünülene Mavi renk deyimlerde de karşımıza bu anlamda çıkmaktadır. Her ne kadar Mavi rengin yansıttığı olumlu hissiyat ve düşünceleri söylemiş olsakda Rus dilinde taşıdığı birçok olumsuz anlamlı deyimlerde mevcuttur. Синяя борода – ревнивый муж, зверски обращающийся с женой. Данный фразеологизм имеет отрицательное значение. Mavi sakal - karısına acımasızca davranan kıskanç bir koca. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır. Mavi sakal deyimini bu duruma örnek niteliktedir. Aynı zamanda sadece olumlu ve olumsuz anlamlarla sınırlı kalmayan Mavi renk Rus dilinde karşımıza betimleme yapmak için kullanılan deyimler şeklinde de gelmektedir. Şöyle ki yaşlı bir kadın hakkında konuşurken bakımlı ve aktif olduğunu belirtmek için прополощенная голубым deyimini kullanılmaktadır. Rus dilinde kullanılan deyimler de mavi renk genel olarak Türk diline nazaran daha fazla ve anlamsal olarak daha zengin bir şekilde karşımıza çıkmaktadır.

Karşılıksız sevgi, koşulsuz bağlılık, empati duygusu gibi bir çok güzel ve samimi duyguları simgeleyen pembe renk insanların rahatlatıcı etkisine inanıldığından dolayı anne rengi olarak bilinmesini sağlamıştır. Türk kültüründe genellikle kız çocuğu rengi olarak kullanılan bu renk deyimlerde de çok fazla kullanılmamıştır. Türk kültüründe herhangi bir olumsuz duyguları yansıtmadığı bilinen pembe renk deyimlerde karşımıza Toz Pembe Görmek: Her şeye iyimser yaklaşmak şeklinde çıkmaktadır. Bu renk Rus dilinde de taşıdığı olumlu anlamlarla karşımıza çıkmaktadır. В розовом свете- О мечтательном человеке, который склонен приукрашивать действительность . Данный фразеологизм имеет позитивное значение. Pembe ışıktadır - Gerçeği süsleme eğiliminde olan rüya gibi bir kişi hakkında. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır. Розовые очки - О человеке, который наивно воспринимает окружающих его людей и не замечает их недостатков . Данный фразеологизм имеет позитивное значение. Pembe gözlük: Çevresindeki insanları safça algılayan ve eksikliklerini fark etmeyen bir kişi hakkında. Bu deyim olumlu bir anlamı vardır. Bunların yanı sıra olumsuzluk anlamı taşıyan deyimde mevcuttur. Розовые сопли: Неодобрительная оценка произведений литературы и искусства, описывающих нарочито нежные, оторванные от жизни взаимоотношения, вызывающие жалость. Данный фразеологизм имеет отрицательное значение. Pembe sümük acımaya neden olan, kasıtlı olarak hassas, temas dışı ilişkileri tanımlayan edebiyat ve sanat eserlerinin onaylanmayan değerlendirmesi. Bu deyim olumsuz bir anlamı vardır. Pembe renk tıpkı mavi renk gibi Türk dilinde kullanılan deyimlerin yanı sıra sayısal veriler olarak Rus dilinde daha fazladır. Türk dilinde sadece anlam bakımından birbirine benzer iki olumlu deyim mevcutken Rus dilinde ise bu durum olumlu deyimler ile birlikte olumsuz deyimlerinde var olması bu durumun göstergesidir.

Türk dilinde sarı rengin içinde barındırdığı deyimlerde genellikle olumsuz anlamlar içeren deyimler kullanılmıştır. Rus dilinde ise bu renk Türk dilinin tam tersi bir şekilde genel olarak olumlu anlamlarda ve olumlu ve olumsuz anlamların dışında tanım şeklinde de karşımıza çıkmıştır. Şöyle ki желтый дом, желтое пятно gibi bir çok deyim nötr şekilde karşımıza çıkmaktadır. Aynı zamanda Rus dilinde genç ve deneyimsiz olan insanlar için kullanılan deyim желторотый птенец sarı renkle bağdaştırılmıştır.

Türk kültüründe birçok alanda kullanılan yeşil renk deyimlerde çok fazla kullanılmamıştır. Genel olarak Türk dilinde kullanılan deyimler olumlu anlamdadır. Yeşil renk gençliği, tazeliği, büyümeyi simgelediğinden dolayı Rus dilinde birden fazla deyimde kullanılmıştır. Türkçe çevirisine bakıldığı zaman yeşil kadın, yeşil adam, Yeşil bahar gibi birçok deyim bulunmaktadır. Aynı zamanda hem olumlu hem de olumsuz anlam olarak birçok deyim isim vermiş olan yeşil renk Rus dilinde ve Kültüründe önemli bir yere sahiptir.

Turuncu renk Türk dilinde sembolik anlam barındırmadığı gibi deyimler de kullanılmamıştır. Rus dilinde ise bu renk bir olumlu ve bir de nötr anlamli olmak üzere iki tane deyimde kullanılmıştır. Bu durum sonucunda her iki dilde de bu renge insanlar tarafından fazla anlam yüklenmediği ve bu durum sonucunda nesilden nesle aktarılan deyimlerde çok fazla yer almadığı kanısına varabiliriz.

SONUÇ

Kültür, bir toplumun yaşam tarzı, sosyo-ekonomik durumu ve daha birçok unsuru yansıtan bir olgudur. Farklı coğrafyalardaki kültürleri incelediğimizde, bu kültürler arasında farklılıkların yanı sıra kaçınılmaz bir şekilde benzerlikler de bulunmaktadır. Toplumlar da ki renk kavramına bakıldığında ise renklerin insanlar üzerinde bıraktığı etki birbirinden farklı değildir. Şöyle ki yaşanan dönem ve günümüze kadar aktarılan pek çok kaynak aracılığıyla renklerin her kültürde benzer algılara sahip olduğu, farklılıkların ise benzer sebeplerle olduğu kanısına varabiliriz. Aynı zamanda renklerin toplumun konuşmakta oldukları dilin zenginliğini belli eden deyimlerde de fazlasıyla kullanılması renklerin hayatımızın her alanında var olduğunun bir göstergesidir. Deyimsel ifadelerin çoğu uzun zaman önce ortaya çıkmıştır ve bu nedenle eski renk ifadelerini içermektedir. Bu ifadeler genellikle ulusal kültürde yerleşik olan sembolik anlamlara sahip renkleri kullanarak anlatılır. Rus ve Türk toplumlarında renklerin insanlar üzerinde bıraktığı etkilerde benzerlikler gözlenmektedir. Bu duruma örnek olarak kırmızı rengi aşk duygusunu, beyaz rengi saflığı ve temizliği simgelemesi gösterilebilir. Bu iki farklı kültürde mavi renk umudun, hayallerin rengidir. Fakat benzer duygular çağrıştırdığı kadar farklılıklarda mevcuttur. Simgesel olarak Türk bayrağına rengini veren kırmızı savaşlarda kaybedilen şehitlerin kanını simgelerken Rus kültüründe bu renk cesaret, mertlik yiğitliği temsil etmektedir. Aynı şekilde beyaz rengi anlamsal olarak aynı duyguyu çağrıştırıyor olsada simgesel olarak birbirinden bağımsızlık göstermiştir. Tür kültüründe geceleyin şehitlerin kanının üzerine ay ve yıldız simgeleyen beyaz Rus kültüründe ise Asilliği ve soyluluğu simgelemektedir. Türk ve Rus dillerinde ki renklerin sembolik anlamları, dil ve kültürler arasında ortak bir paydada buluşmuştur. Beyaz renk, saflık, temizlik, barış ve sevgi gibi duyguları ifade etmek için iki dilde de kullanılan deyimler içermektedir. Deyimler, gerçek anlamlarının yanı sıra mecaz anlamlarıyla da birçok ifadede kullanılmaktadır. Çalışmamızın diğer bir kısmında ele aldığımız renk tonlamaları ise her iki dilde de gerek anlamsal gerek ise kullanım şekli olarak birçok ortak noktada buluşmaktadır. Her ne kadar bu tarz benzerlikler söz konusu olsa da aynı zamanda farklılıklar da

gözlenmektedir. Şöyle ki Türk dilinde kullanmış olduğumuz Kahverengi ismini ve rengini coffea cinsli ağaçtan elde edilen meyveni çekirdeğinin rengiyle anılırken aynı renk tonu Rus dilinde корица- tarçın ağacının rengiyle bağdaştırılarak коричневый ismiyle kahverengi olarak dil olarak Türkçeye geçmiştir. Türk ve Rus dillerinde ki renklerin sembolik anlamları, dil ve kültürler arasında ortak bir paydada buluşmuştur. Beyaz renk, saflık, temizlik, barış ve sevgi gibi duyguları ifade etmek için iki dilde de kullanılan deyimler içermektedir. Deyimler, gerçek anlamlarının yanı sıra mecaz anlamlarıyla da birçok ifadede kullanılmaktadır. Çalışmamız çerçevesinde renklerin kültürler aracılığıyla farklı bir dil oluşturduğu düşünülse de evrensel bir paydada buluşmuş olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Her iki dilde de deyimler benzer şekilde renkler aracılığıyla tanımlayıcı ifadeler oluşturmuştur.

Çalışmanın sonucunda, Rus ve Türk kültürlerinde renk adlarının sembolik anlamlarında benzerlikler ve farklılıklar tespit ettik. Örneğin, her iki kültürde de kırmızı renk genellikle aşk, tutku, tehlike ve savaşla ilişkilendirilirken, mavi renk Türk kültüründe genellikle mutluluk ve huzur, Rus kültüründe ise hüznün ve melankoli ile ilişkilendirilmektedir. Ayrıca, Türk kültüründe bazı renklerin sembolik anlamları değişkenlik gösterebilmektedir. Örneğin, Türk kültüründe sarı renk bazen kıskançlık ve karamsarlıkla ilişkilendirilirken, bazen de bereket ve zenginlikle ilişkilendirilirken, Rus kültüründe ise sarı renk genellikle tehlike ve ihanetle ilişkilendirilmektedir.

Çalışmamız Rus ve Türk kültürlerinde renk adlarının sembolik anlamları ve kullanımları açısından önemli benzerlikler ve farklılıklar ortaya koymuştur. Bu benzerlikler ve farklılıklar, kültürlerin farklı özellikleri, tarihleri ve coğrafi konumları ile ilgili ipuçları sunmaktadır. Kültürler arasındaki farklılıkların ve benzerliklerin ortaya çıkarılması, dil ve kültür arasındaki ilişkiyi anlamak için önemlidir. Edebiyat alanında da Türk ve Rus yazarlarının eserlerinde sıklıkla renk kullanımına başvurdukları görülmüştür. Bu çalışma, iki dildeki renk kullanımının yanı sıra, renklerin sembolik anlamlarını da açıklamaktadır. Çalışmamız hem dil hem de kültür arasındaki ilişkiyi anlamak hem de edebiyatta renk kullanımının önemini vurgulamak açısından önemlidir. “Türk ve Rus Dillerinde Koloratifler” adlı araştırmanın yapılmasındaki temel amaca uygun bir şekilde, yapısal, kültürel olarak birbirinden farklı olan iki dilde renklerin

kullanım şekillerinin inceledik. Aynı zamanda Türk ve Rus dillerinde kullanılan deyimlere renklerin nasıl geçtiği bu deyimlerin kullanım amaçlarında ki benzerlik ve farklılıklarının belirledik.

Renk isimlendirmelerinin ve renklendiricilerin kullanımının ana dili konuşanların kültürüne ve dinine nasıl bağlı olduğunu göstermek, Rusçadan Türkçeye yapılan edebi çeviriler üzerinde çalışırken faydalı olabilecek, Türkçedeki karşılıklarını gösteren kısa bir Rusça renk adlandırmaları sözlüğü oluşturduk. Bu çalışma, dilbilim alanında kültürler arası araştırmalar yapmak isteyen araştırmacılar için de önemli bir örnek teşkil etmektedir.

KAYNAKÇA

- Belikurov, A. (2001-2022). Kulturu pismennoy reči. Erişim Tarihi: 22.10.2022. <http://grammar.ru/RUS/?id=7.18vepage>
- Başbuğ, Z. (2020). Renk Teorilerinin Yansımaları Ve Resim Sanatı Üzerine Değerlendirmeler. *Ulakbilge Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(46), 230-239.
- Bell, J.C. (1993). “Zaccolini’s Theory of Color Perspective”, *The Art Bulletin*, 75(1), 91-112.
- Bláha, J. D., ve Štěrba, Z. (2014). Colour contrast in cartographic works using the principles of Johannes Itten. *The Cartographic Journal*, 51(3), 203-213..
- Dostoyevski, F. (2017). Beyaz Geceler. İstanbul: *Varlık Yayınları*.
- Ergin, M. (Haz.) (2009). Orhun Abideleri. İstanbul: *Boğaziçi Yayınları*.
- Ergüven, M. (1992). Yoruma Doğru. İstanbul: *Yapı Kredi Yayınları*.
- Genç Larousse (1993). Larousse des Jeunes, 11. cilt. İstanbul: *Gerçek Yayıncılık*.
- Gi, Ç. E., Djin, Ç. (2020). Simbolika svetooöoznaçeniy vı ruskiy i koreyskiy bırajeniya b perevod. *Vestnik Sankt-Peterburgskovo universteta. Vostakovodeniye i afrikanstika*, , 12(3), 332-347
- Gülyaprak, G. *Bizans İmparatorluğunun ilk kadın hükümdarı İrene (752-803)* (Master's thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- H., V. (2012, yanvarya 24). Simbolika sveta b ruskoy frezeologiy: beliy svet. [Blog post]. Erişim Tarihi: 20.02.2023. <https://blog.tutoronline.ru/simvolika-cveta-v-russkoj-frazeologii-belyj-cvet>
- İnan, A. (1987). *Makaleler ve İncelemeler* (Cilt 1, 2. Baskı). Ankara.
- Kuyumcu, E. (2020). Renk kavramının Türkçedeki ifade özellikleri. *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi*, 7(1), 513-538.

- Lişi, M. (2021). Simbolşçeskiy obraz lebedya vı ruskoy lingvokulture. İzvestiya Volgogradskovo gasudarstvennovo pedagogičeskovo, (7 (160)), 113-117.
- Mir frazeologizmov . (2023). Ty blizhe k delu. Erişim tarihi: 17.01. 2023 <https://www.fraze.ru/index.php/poslovitsy-pogovorki/poslov-na-bukvu-t/ty-blizhe-k-delu>
- Muharrem Ergin (Ed.). (2009). Orhun Abideleri (2. Baskı). İstanbul: *Boğaziçi Yay.*
- Ojerov, C.İ., Svedova, N.U. (1992). Tolskiy slovar ojerova [Ozhegov's Explanatory Dictionary].ErişimTarihi:01.12.2022, <https://dic.academic.ru/dic.nsf/ozhegov/16699>
- Ögel, B. (1991). Türk Kültür Tarihine Giriş. C. VI. Ankara: *Kültür Bakanlığı Yayınları.*
- Özcan, B. A. (2018). Türk ve Slav Kültüründe Siyah Renk. *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi*, 5(18), 269.
- Per, M. (2012). Renk teorilerine tarihsel bir bakış. *Yedi: Sanat, Tasarım ve Bilim Dergisi.*
- Ran, İn-t lingvistich. issledovaniy. (1999). Slovar' russkogo yazyka: V 4-kh tomakh [Russian language dictionary: In 4 volumes]. (A. P. Yevgenyeva, Ed.). (4-e izd., ster.). Moskva: Rus. yaz.; Poligrafresursy.
- Rayman, H. (2010). Âşık huzûrî. Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, 0(3). Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ataunitaed/issue/285>
- Tkanchenko, E. (2022). Programa kognitivniy analiz funkcionirovaniya ruskikh kolerem vı iskusstvovedçeskom diskurse na materiale monografi Dmi triyevoy Na Van Gog. Çelovek i hudoşnik.
- Turgenyev, I. (2014). Babalar ve oğullar. İstanbul: Can Yayınları.
- Uslum, E. (2016, 15 Mayıs). Yüzyıllar İçinde Şişmanlık [Blog yazısı]. Erişim tarihi: 11.12.2022. <https://www.haberturk.com/yasam/haber/1239790-yuzyillar-icinde-sismanlik>
- Yambulatova O. B., Permiyakova, N. P., Lısova, O. V., ve Abdullina, A. Ş. (2020). frazeologizmi so slovam" çörnıy" v ruskom i mariskiy yazıkah.

Yildirim, E. (2012). Türk kültüründe renkler ve ifade ettikleri anlamlar. *İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul*, (s 116).

Zavyalova, N. A. (2011). Frazеologicheskie edinitsey s kolorativnym komponentom kak sostavlyayushchaya diskursa povsednevnosti Yaponii, Velikobritanii i Rossii [Phraseological units with a colorative component as a constituent of the discourse of everyday life in Japan, Great Britain and Russia]. Izdatel'stvo Ural'skogo universiteta.

Wiktionary. (2023, Ocak 17). Belliy tanes. İçinde Wikipedia. Erişim tarihi: 17.01.2023. https://ru.wiktionary.org/wiki/белый_танец

EK 1. RENKLER SÖZLÜĞÜ

MAVİ	ГОЛУБОЙ / СИНИЙ
❖ Mavimsi: Rengi maviye çalan, belli bir dereceye kadar mavi olan. Maviyi andıran.	❖ Синеватый: В некоторой, в определенной степени синий. Mavimsi: Biraz, bir dereceye kadar mavi.
❖ Açık mavi: Mavi rengine bir miktar beyaz renk elde edilen bir ton olan açık mavi gökyüzünü temsil etmektedir. ❖ Buz mavisi: Suyun donması sonucunda içinde oluşturduğu kristal şekillerinin aldığı renk tonu	❖ Светло-синий: В некоторой, в определённой степени синий. Açık mavi: Bir dereceye kadar mavi. ❖ Голубой: Имеющий голубой оттенок, близкий к голубому цвету. Açık Mavi: Mavi renge yakın, mavi bir renk tonuna sahip. ❖ Очень светлый голубой, ледяной цвет. Çok açık mavi, buzlu bir renk
❖ Boncuk mavisi: Mavinin birçok tonunu içinde barındıran boncuk mavisi genellikle ortada bir tondur. Geleneksel olarak, böyle bir boncuk olumsuz etkilere karşı bir koruma sembolü, kötü bir göz, neredeyse her zaman parlak mavi renkte yapılır.	❖ Ярко-синий: Parlak mavi
❖ Turkuaz mavisi: Mavi ye yeşilin karışımında mavi rengin fazla olması turkuaz tonunu ortaya çıkarır.	❖ Бирюзовый: Имеющий цвет бирюзы (голубой, зеленовато-голубой). Turkuaz: Turkuaz renkte olan (mavi, yeşilimsi mavi)
❖ Gökyüzü mavisi: İsmi gökyüzünden alan mavi tonu ❖ Gökçe: Mavinin açık tonlamalarından bir tanesidir. Gök rengi anlamına da gelmektedir. ❖ Havai: Bu renk bulutsuz gökyüzü rengidir. Yeşil ile menekşe arasında mavinin bir tonudur.	❖ Лазоревый, Лазурный: Имеющий цвет лазурный. Gök mavisi Masmavi renkte olan ❖ Небесный: Имеющий цвет неба, небес; светло-голубой. Göksel: Gökyüzü rengine sahip olan. Gökyüzü rengi. Açık mavi.
❖ Пейгamber çiçeği mavisi: İsmi bir bitkinin yapraklarından alan renk tonu.	❖ Васильковый-Ярко-синий, цвета василька. Peygamber Çiçeği Mavisi: Parlak mavi, peygamber çiçeği rengine.
❖ Gökçül: Mora yakın olan mavinin bir tonu. Bu tonlama ismi ise Maviye çalan renk olarakta bilinmektedir. ❖ Maden mavisi: Kül rengine benzeyen parlak mavi olarak adlandırılan ton.	❖ Сизый: Тёмно-серый с густым синеватым отливом, природный цвет оперения голубя. Güvercin Rengi: Yoğun mavimsi bir renk tonuna sahip koyu gri, güvercin tüylerinin doğal rengi. ❖ Сизоватый: В некоторой, в определённой степени сизый.
❖ Safir mavisi: İsmi mavi rengine olan safir taşından alan bu renk mavinin doygun bir tonudur. Birçok rengi içinde barındırmasına rağmen safir mavi renkle bağdaştırılmıştır.	❖ Сапфирный: Связанный, соотносящийся по значению с существительным сафир, цвет этого камня – глубокий темно-синий. Safir rengi: Anlam olarak safir ismiyle ilişkili olan bu taşın rengi koyu lacivettir.

❖ Lacivert: Mavi ve biraz kırmızısının karışımında elde edilen bu tonlama eski Türklerde gök ile betimlenmiştir. Günümüzde bu durum gökyüzü mavisi olarak gelmiştir.	❖ Тёмно-синий: Иногда с красноватым оттенком. Koyu mavi: Bazen kırmızimsı bir renk tonu var.
❖ Tirşe: Yeşil ile mavi arasında kalmış bir mavi tonudur.	❖ Купоросный: Цвет медного купороса (сульфата меди), едкий зеленовато-голубой. Vitriol: Bakır sülfatın rengi, yeşilimsi mavi.
❖ Süt mavisi: Mavinin çok açık bir tonlaması olan bu renk bulutsuz açık gökyüzü ile bağdaştırılmıştır.	❖ Молочно-голубой: цвет, средний между белым и голубым, нежно-голубой Süt mavisi: renk, beyaz ve mavi arasında orta, narin bir mavi
❖ Çamgöbeği: Yeşil ve mavinin karışımından elde edilen bu tondur. Bu renk mavi ladin iğnelerinin rengine karşılık gelir.	❖ Сине-зелёный: Этот тон получается из смеси зеленого и синего цветов.
❖ Çivit mavisi: Mavinin koyu bir tonlarında olan bu renk Mor ve Mavi arasında bir renktir.	❖ Индиго синий: Этот цвет, представляющий собой темный оттенок синего, является цветом между фиолетовым и синим. Çivit mavisi: Mavinin daha koyu bir tonu olan bu renk, mor ile mavi arasında bir renktir.
❖ Deniz mavisi: İsmi denizin rengine olan bir mavi tonudur.	❖ Цвет морской волны: Это насыщенный цвет между синим и зеленым. Deniz dalgası rengi: Mavi ve yeşil arasında doymuş bir renktir.
❖ Okyanus mavisi: Mavi ve yeşil renkleri arasında olan derin bir renktir	❖ Океанская синева: Глубокий цвет между синим и зеленым. Okyanus mavisi: Mavi ve yeşil arasında derin bir renk.
❖ Gece mavisi: Güneş battıktan sonra ay ışınlarının deniz üzerinde oluşturduğu bir renktir.	❖ Черно-синий, цвет ночи: Это цвет, образуемый лунными лучами на море после захода солнца. Siyah mavi, gecenin rengi: Gün batımından sonra ay ışınlarının deniz üzerinde oluşturduğu renktir.
❖ Limonküfü: Yeşile çalan mavi sarı karışımı bu renk limonun çürümesiyle elde edilmiştir.	❖ Желто-синий: неприятный цвет. Sarı-mavi: hoş olmayan bir renk.
❖ Petrol mavisi: İçinde laciverti, siyahı, maviyi içinde barındıran mavinin bir tonlamasıdır.	❖ Бензиновый синий: Это оттенок синего, в котором присутствуют темно-синий, черный и голубой цвета Petrol Mavisi: Koyu mavi, siyah ve mavi renkleri bir araya getiren bir mavi
SARI	ЖЕЛТЫЙ

❖ Açık sarı: Sarı renginin daha açılmış bir tonudur. ❖ Sarımsı: Sarımtırak sarıyı andıran.	❖ Светло-желтый: более светлый оттенок желтого цвета. Аçık sarı: Sarının daha açık bir tonu. ❖ Желтоватый: В Некоторой, в определённой степени жёлтый; слегка, немного жёлтый, не вполне жёлтый. Sarımsı: Biraz, bir dereceye kadar sarı; hafif sarı, tam sarı değil.
❖ Altın sarısı: İsmi altın madeninden alan, sarının bir tonudur. ❖ Hint sarısı: Altın madenine yakın olan bu renk tonu Hintlilerin geleneksel kıyafetleriyle bütünleşmesi sonucu Hint sarısı olarak adlandırılmaktadır. Sarının bir tonudur.	❖ Золотой, Золотистый: Цветом похожий на золото, блестяще-жёлтого отлива, оттенка. Altın rengi, Altınimsı: Altın benzeri renkte, parlak sarı tonlu ❖ Индийский желтый: Этот оттенок близок к золотому минералу. Hint sarısı: altın madenine yakın bir tondur.
❖ Kehribar rengi: Turuncu ve altın rengi arasında olan bu renk tonu ismini saf bir kroma olan kehribardan almaktadır.	❖ Янтарный: Прозрачно-жёлтый, цвета янтара. Kehribar Rengi: Şeffaf sarı, kehribarın rengi.
❖ Hardal rengi: Turpgillerden olan sarıçiçekler açan bu bitki rengi sarının tonlamalarından biridir. Bu renk ismini Hardal sosundan almaktadır. ❖ Kavuniçi: Kavun meyvesinin olgunlaştıktan turuncuya kaçan sarımtırak bir renk tonudur ❖ Yumurta sarısı: Turuncuya yakın koyu renkte olan sarı tonudur. ❖ Krem rengi: Sarının pastel tonlarında olan, soluk sarı.	❖ Горчичный: Цвета горчицы (порошка или соуса). Hardal rengi: Hardal rengi (toz veya sos). ❖ Розовата-желтоватый: Желтоватый оттенок, переходящий в оранжевый. Pembemsi-sarımsı: Turuncuya dönüşen sarımsı bir renk tonudur. ❖ Яичный желток: темный оттенок желтого цвета, близкий к оранжевому. Yumurta sarısı: Turuncuya yakın, sarının daha koyu bir tonu. ❖ Кремовый: Белый с оранжевым оттенком; бледно-жёлтый. Krem rengi: Turuncu tonlu beyaz; soluk sarı renkte
❖ Limon rengi: İsmi limon meyvesinden alan sarının bir tonudur. ❖ Limon sarısı: Limon renginin daha açık bir tonu olan sarının tonlamasıdır.	❖ Лимонный: Цвета лимона, светло-жёлтый. Limon rengi: Limonun rengi, Açık sarı renkli.
❖ Bal rengi: Kahverengi ve sarı karışıyla oluşan ismini baldan alan sarının bir tonudur ❖ Kirli sarı: Açık kahverengi tonlarını içinde barındıran sarı renktir. ❖ Kum Rengi: İsmi kumdan alan sarının kahverengiye yakın tonlamalarından bir tanesidir.	❖ Медовый цвет: Оттенок коричневого-желтым. Bal rengi: Kahverengi-sarı arası bir ton. ❖ Грязно-желтый: Желтый цвет со светло-коричневыми оттенками. Kirli sarı: Açık kahverengi tonları olan sarı bir renktir. ❖ Песочный: Цвета песка, коричневато-жёлтый. Kum rengi: Kumun rengi, kahverengimsi sarı.
❖ Kanarya sarısı: Kanatlıgillerden olan kanaryanın canlı sarı tonlamalarındandır.	❖ Канареечный: Имеющий цвет оперения канарейки; ярко-жёлтый. Kanarya rengi: Bir kanaryanın tüylerinin rengi; parlak sarı.

❖ Saman rengi: Açık kahverengi ve kanarya Sarısı renkleri arasında olan bu renk ekinlerin kuruduktan sonra ki aldığı renk tonudur. ❖ Açık saman rengi: Soluk sarı renk anlamına gelen bir tonlamadır ❖ Buğday rengi: Buğday başağının rengi, çok açık ve altın rengi (saçlar, kaşlar, kirpikler için kullanılır.) ❖ Kumral: Sarı ve kahverenginin arasında olan ve açık bir sarı tonudur. Bu renk tonu kumral ten rengiyle de bağlantılıdır. Bu renk tonu ismini bu durumdan almaktadır	❖ Соломенный: Имеющий цвет соломы; светло-жёлтый. Saman rengi: Samanın rengi. Açık sarı renkte olan. ❖ Светло-соломенный: Оттенок, означающий бледно-желтый цвет. Açık saman: Soluk sarı anlamına gelen bir ton. ❖ Пшеничный: Цвета колоса пшеницы, очень светлый с золотистым оттенком (о волосах, бровях, ресницах). Buğday: Buğday başağının rengi, çok açık ve altın rengi (saçlar, kaşlar, kirpikler hakkında) ❖ шатенный: Светло-русый. Светлый оттенок желтого между желтым и коричневым. Kumral: Açık sarı. Kahverengi ve sarı arasında
❖ Saz rengi: Soluk bir sarı tonu olan bir renk. Bu renk ismini çalgı olan sazdan almaktadır.	❖ Рыжий: Красновато-жёлтый естественный цвет или оттенок чего-либо. Solmuş Sarı: Bir şeyin kırmızımsı sarı doğal rengi veya tonu.
❖ Civciv sarısı: Sarı rengin parlak tonlamalarından olan bu renk tonu ismini sarı renkte olan civcivlerden almıştır.	❖ Цыплячье-желтый: насыщенный нежно-желтый цвет нововылупившихся цыплят. Civciv sarısı: Yumurtadan yeni çıkmış civcivlerin zengin, narin sarı rengi.
❖ Ela: Sarının Yeşil renge kaçan açık bir tonlamasıdır. ❖ Fıstık rengi: Yeşilimsi olan bu renk sarının parlak tonlamalarındandır. Bu renk ismini fıstıktan almaktadır. ❖ Kazboku: Kaz hayvanının besinleri sindirdikten sonra boşaltımını gerçekleştirdiğinde ki dışkının rengidir. Yeşilimsi kirli sarı. ❖ Bezelye rengi: Bezelye meyvesinin rengi; yeşil tonlu grimsi sarı.	❖ Карий: Это светлый оттенок желтого цвета, переходящий в зеленый. Ela: Sarının Yeşil renge kaçan açık bir tonlamasıdır. ❖ Фисташковый: Цвет ядра фисташки. Fıstık Rengi: Fıstığın rengi. ❖ Грязно-зелёно-желтый: Yeşilimsi kirli sarı. ❖ Гороховый: Имеющий цвет плодов гороха; серовато-жёлтый с зелёным оттенком. Bezelye rengi: Bezelye meyvesinin rengi; yeşil tonlu grimsi sarı.
❖ Tahin rengi: Susamadan elde edilen bu çeşni sarının hafif kirli bir tonlamasıdır. ❖ Safran Rengi: Kurutulmuş safran filizi tozunun	❖ Цвет кунжута: Грязно-желтовата оттенок цвета. Susam Rengi: Kirli sarı renk tonu. ❖ Шафранный, шафрановый: Цвета порошка из высушенных рылец шафрана, ярко-желтый. Safran Rengi: Kurutulmuş safran filizi tozunun renkleri, parlak sarı.
❖ Koyu sarı: Sarı renginin kapalı bir tonudur.	❖ Тёмно-Желтый: Приглушенный оттенок желтого цвета. Koyu sarı: Sarı renginin kapalı bir tonu.
KIRMIZI	КРАСНЫЙ

❖ Açık kırmızı: Açık renkte olan kırmızı renktir. ❖ Kırmızımsı: Kırmızı rengi anımsatan. Belli bir dereceye kadar kırmızı.	❖ Светло-красный: Светлый оттенок красного цвета. Аçık kırmızı: Kırmızı rengin açık tonlaması. ❖ Рыжеватый: В некоторой, в определённой степени рыжий. Az kırmızı: Bazı açılardan, bir dereceye kadar, kırmızı olan. ❖ Красоватый: Слегка, немного красный. Kırmızımsı: Biraz, hafif kırmızı ❖ Аловатый: Слегка алый; имеющий алый оттенок. Kırmızımsı: Hafif kırmızı; kırmızı renk tonuna sahip.
❖ Алев rengi: İçinde açık sarı ve beyaz rengi barındıran kırmızının tonudur. Bu renk tonu Ateş yandığında oluşan renk cümbüşünü temsil eden alevin rengidir. İsmi alevden almıştır. ❖ Firfiri: Parlak kızıl renk. Önceki dönemlerde dikenli salyangoz ve iskerlet diye adlandırılan deniz yumuşakçasından elde edilmiş olan boya rengidir.	❖ Огненный: Обладающий яркостью и цветом огня. Атеş rengi: Атеşin parlaklığına ve rengine sahip olmak. ❖ Огнистый: Ярко-красный или оранжево-красный, цвета огня. Атеş Rengi: Parlak kırmızı veya turuncu-kırmızı, ateşin rengi.
❖ Güvez: Koyu mora çalan kırmızının bir tonudur. Bu renk ismini Vişne cürüğünden almaktadır. ❖ Kiraz rengi: Kırmızının koyu bir tonudur. Mor renge yakın olan bu renk kirazla bağdaştırılmıştır. ❖ Kardinal rengi: İsmi kardinal kuşundan olan bu renk kırmızının canlı tonlarından bir tanesidir. Aynı zamanda Katolik kiliselerinde kardinaller bu renkte cübbe giymesiyle de renk ismiyle bağdaştırılmıştır.	❖ Цвета гнилой вишни: Это оттенок красного, близкий к темно-фиолетовому. Vişne Çürüğü rengi: Koyu mora yakın kırmızının bir tonudur. ❖ Вишнёвый: Имеющий цвет вишни. Vişne rengi: Vişnenin rengine olan. ❖ Пурпуровый: Цвета пурпура, ярко-красный с фиолетовым оттенком. Çiçek Rengi: Mor, parlak kırmızı ve menekşe tonlarında renk.
❖ Kızıl: Kırmızı rengin parlak tonlamalarından bir tanesidir. ❖ Çin kırmızısı: Zincifre adında bir minerale üretilen bu renk parlak bir kırmızı tonudur. ❖ Gelincik rengi: İsmi gelincik çiçeğinden alan bu renk tonu kırmızının koyu, parlak renklerinden. ❖ Mercan Rengi: İsmi deniz canlısından alan bu renk tonu kırmızının parlak tonlarından.	❖ Клюквенный: Имеющий цвет клюквы. Kızılçık rengi: Kızılçık rengine olan ❖ Брусничный: Имеющий цвет брусники. Yaban Mersini rengi: Yaban mersinin rengine olan. ❖ Маковый: Имеющий цвет цветов мака, ярко-красный. Gelincik Rengi: Haşhaş çiçeği rengine parlak kırmızı. ❖ Коралловый: Имеющий цвет красного коралла; ярко-красный. Mercan Rengi : Kırmızı mercan rengine; parlak kırmızı. ❖ Кумачовый: Имеющий цвет кумача; ярко-красный. Kumaç Rengi: Kumaç rengine olan; parlak kırmızı. ❖ Червонный: Устар., рег. красный, алый. Saf altın Rengi: Eskimiş, kırmızı, kızıl

❖ Ahududu rengi: İsmi ahududu bitkisinin meyvesinden alan pembemsi kırmızı renkte tondur. ❖ Fuşya: Kırmızı ve mavinin eşit oranda karıştırıldığında elde edilen bir kırmızı tonudur. ❖ Pancar Rengi: Pancar sebzесinin rengidir. Kırmızının koyu tonlarından olan bu renk Morumsu kırmızı tonlamalarındandır. ❖ Yakut Rengi: Yakut madeninin rengi	❖ Малиновый:Имеющий цвет малины; красный с фиолетовым оттенком. Ahududu Rengi: Ahududu rengine sahip; pembe tonlu kırmızı. ❖ Цветфуксии:сиреневато-малиновый. Fuşya: Lila ve kıpkırmızı renk. ❖ Свекольный: Красно-синий, цвета красной свёклы. Pancar Rengi : Kırmızı mavi, kırmızı pancar rengi. ❖ Рубиновый: Имеющий цвет рубина. Yakut rengi: Yakutun rengine olan.
❖ Koyu kırmızı: Kırmızın kapalı tonudur. ❖ Şarap rengi: Kırmızının koyu tonlarından biri olan bu renk pembe ve ağırlık olarak kırmızı renkten elde edilir. ❖ Tavşankanı: İsmi kan renginden alan koyu kırmızı tonlamasıdır. ❖ Bordo: Kırmızının koyu tonlamalarından olan bu renk tonu. Siyah ve kırmızının karışımı ile elde edilmektedir.	❖ Алый:Ярко-красный.Кıpkırmızı:Койу kırmızı. ❖ Тёмно-красный:Приглушенный оттенок красного цвета. Koyu kırmızı: Kırmızı rengin kapalı tonu. ❖ Винный: Цвет красного вина. Şarap Rengi: Kırmızı şarabın rengi. ❖ Кровавый:Ярко-красный, цвета крови. Kan rengi: Parlak kırmızı, kanın rengi. ❖ Пунцовый: Насыщенного красного цвета, багровый, пурпурный. Кıpkırmızı: Zengin bir kırmızı renk ❖ Багровый, багряный: Насыщенного красного цвета, цвета крови. Kan rengi: Zengin bir kırmızı renk, kanın rengi. ❖ Бордовый:Имеющий цвет красного вина; тёмно-красный, бордо. Bordo: Kırmızı şarap rengine sahip; koyu kırmızı, bordo.
❖ Narçiçeği: İsmi nar meyvesinin henüz olgunlaşmamış halinden alan bu renk turuncu ve pembe renkleri arasında kırmızının bir tonudur. ❖ Pas rengi: Herhangi bir metalin uzun süre kullanılmaması sonucu oluşan durumdan ismini alan pas rengi kırmızı kahverengi ve turuncu renklerinin karışımından elde edilen kırmızının bir tonudur.	❖ Красно-оранжевый: Цвет цветов граната. Кırmızımsı-turuncu: Nar çiçeği rengine. ❖ Ржавый: Цвет ржавчины на металле, красно-кирпичный. Paslı: Metal üzerindeki pas, kırmızımsı tuğla rengi.
❖ Al kırmızı: Kızarmış yüz rengi (kan hücumundan dolayı).	❖ Румяный: цвет покрасневшегося лица (от прилива крови).Al kırmızı: Kızarmış yüz rengi (kan hücumundan dolayı)
TURUNCU	ОРАНЖЕВЫЙ
❖ Açık Turuncu: Turuncunun açık renkli tonlamasıdır ❖ Kazayağı:İsmi kazayağından alan turuncunun açık tonu.	❖ Светло-оранжевый:Светлый оттенок оранжевого цвета.Açık Turuncu: Turuncunun açık tonudur.
❖ Koyu Turuncu: Turuncu rengin kapalı bir tonlamasıdır.	❖ Тёмно- оранжевый:Темный оттенок оранжевого цвета. Koyu Turuncu: Turuncu rengin kapalı bir tonlamasıdır.
❖ Ördekgaşası: Turuncu ve kahverengi arasında olan bir turuncu tonlamasıdır.	❖ Оранжево-коричневый: кирпичный, терракотовый. Turuncumsu kahverengi: tuğla, pişmiş toprak.

❖ Portakal rengi: Bu renk ismini portakaldan alan turuncu tonlamalarından bir tanesidir. ❖ Havuç rengi: İsmi havuç meyvesinin renginden alan bir renk tonudur. ❖ Şeftali rengi: Şeftali meyvesinin rengi olan bu renk tonu Turuncu, sarı, kırmızı renkleri arasındadır.	❖ Апельсиновый: Имеющий цвет апельсина, оранжевый. Portakal rengi: Portakal renginde olan, turuncu ❖ Морковный: Имеющий цвет моркови; оранжевый. Havuç rengi: Havuç renginde olan, turuncu. ❖ Персиковый: Цвет персика. Şeftali rengi: Şeftalinin rengi.
❖ Gurup rengi: Bu renk ismini gün batımında gökyüzünün almış olduğu renkten almıştır. Turuncunun tonlamalarındandır.	❖ Цвет заката: Цвет заходящего солнца. Gün batımı rengi: Gün batımının rengi.
❖ Turuncumsu: Turuncu rengi anımsatan, turuncu renge benzeyen renk tonu.	❖ Оранжеватый: В некоторой, в определённой степени оранжевый. Turuncumsu: Belli bir dereceye kadar turuncu.
YEŞİL	ЗЕЛЁНЫЙ
❖ Yeşilimsi: Yeşile benzeyen , bir dereceye kadar yeşil olan.	❖ Зеленоватый: Слегка зелёный, с зелёным оттенком. Yeşilimsi: Hafif yeşil, yeşil tonlu.
❖ Güvelâ: Sarı ve Mavi renklerinin karışımından elde edilen bu renk tonu yaprakların rengidir. ❖ Tavus yeşili: Erkek Tavusların kuyruğunda görülen renk. ❖ Çağla yeşili: İsmi kayısı ve baden meyvelerinin olgunlaşmamış halinden alan yeşilin tonudur.	❖ Травяной: Цвета травы. Ot rengi: Otun rengi. ❖ Павлиний зелёный: цвет хвоста самцов павлинов. Tavus kuşu yeşili: erkek tavus kuşlarının kuyruk rengi. ❖ Цвет недозрелый плод: Olgunlaşmamış meyve rengi.
❖ Koyu yeşil: Yeşilin kapalı tonudur. ❖ Nefti: Yeşilin siyaha çalan koyu tonlarından bir tanesidir. ❖ Orman yeşili: Yeşilin koyu tonlarından biri olan renktir. ❖ Safra yeşili: Siyahımsı yeşil bir koyu renktir ❖ Çam yeşili: İsmi çam ağacından alan yeşilin koyu tonlarındandır. ❖ Ördekbaşı: İsmi ördeğin tüylerinden alan yeşilin tonlamalarındandır. Yeşilin koyu tonlarındandır.	❖ Тёмно-зелёный: Приглушенный оттенок зелёного цвета. Koyu Yeşil: Yeşilin kapalı bir tonlaması. ❖ Черновато-зелёный: Тёмно-зелёного цвета. Siyahımsı-yeşil: Koyu siyah renk. ❖ Болотный: Тёмно-зелёного цвета с желтоватым оттенком, цвета болотной воды. Sarımsı: Sarımsı bir renk tonuna sahip koyu yeşil, bataklık suyunun rengi ❖ Бутылочный: Бутылочно-зелёный, традиционно бутылки выдувались из зеленого стекла. Şişe rengi: Yeşil Şişe Rengi, Şişeler yeşil camdan yapılmıştır
❖ Hâki: Yeşile çalan kahverengimsi bir tonlamadır. ❖ Kimyon rengi: Kimyon bitkisinin rengi olan bu ton kahverengimsi yeşil bir renktir.	❖ Защитный: Серовато-зелёный с коричневым оттенком; цвета хаки (о цвете ткани). Haki yeşili: Kahverengi tonlu grimsi-yeşil; haki (kumaş rengi). ❖ Коричневато-зелёный: Цвет растения кумин.
❖ Zümrüt yeşili: İsmi zümrüt madeninden alan yeşilin parlak tonlarındandır. ❖ Petrol yeşili: içinde kahverengi yeşil ve sarı renklerin barındıran petrol madeninin rengidir.	❖ Изумрудный: Имеющий цвет изумруда; ярко-зелёный. Zümrüt: Zümrüt renginde olan; parlak yeşil. ❖ Малахитовый: Зелёный, цвета камня малахита. Malakit Yeşili: Yeşil, malakit taşı renkleri.

❖ Açık yeşil: Yeşil rengine beyaz karıştırılması sonucu elde edilen açık bir tondur. ❖ Filiz rengi: Bitkilerin tohumdan çıktıktan sonra ki süreçte ki ismini alan bu renk açık bir tonlamadır. ❖ Küf yeşili: Yeşilin açık tonlamalarından olan bu renk küfün rengidir. ❖ Salata Rengi: İsmi salata sebzelerinden alan. Yeşilim açık tonlarındandır. ❖ Mercan yeşili: İsmi mercandan alan yeşil tonlamasıdır.	❖ Светло- зелёный: светлый оттенок зелёного цвета. Аçık Yeşil: Yeşil rengin açık tonu. ❖ Цвет ростков: Светлый оттенок зелёного цвета. Filiz rengi: Yeşil rengin açık tonu. ❖ Плесень зелёного цвета: Светло оттенком зелёного, цвет плесени. Küf yeşili: Yeşilin açık tonlamalarından olan bu renk küfün rengidir. ❖ Салатный: светло-зелёный, имеющий цвет салата Salata rengi: Açık sarı , salata renginde olan. ❖ Очень Светло-Зелёный: цвет зелёного колрала. Çok açık yeşil: Yeşil mercan rengi.
❖ Turkuaz yeşili: Yeşil ve mavi renklerin karışımından elde edilen bu renk yeşilin tonlamalarındandır.	❖ Бирюзово-зелёный: Этот цвет, полученный из смеси зелёного и синего цветов, является одним из оттенков зелёного. Turkuaz yeşili: Yeşil ve mavinin karışımından elde edilen bu renk, yeşilin bir tonudur.
MOR	ФИОЛЕТОВЫЙ
❖ Açık Mor: Mor rengin beyaz karıştırılarak elde edilen tonu. ❖ Eflatun: Bu renk tonu Mor rengin açık tonlarının genel adıdır.	❖ Светло- фиолетовый: светлый оттенок фиолетового цвета. Açık mor: Mor rengin açık tonu.
❖ Koyu Mor: Morun kapalı bir tonlaması.	❖ Тёмно- фиолетовый: Приглушённый оттенок фиолетового цвета. Koyu mor: Morun kapalı bir tonlaması.
❖ Morumsu: Mora benzeye, bir dereceye kadar mor olan renk tonu.	❖ Фиолетоватый: В некоторой, в определённой степени фиолетовый. Morumsu: Mora benzeye, bir dereceye kadar mor olan renk tonu.
❖ Lila rengi: Kırmızı, mavi ve beyaz renklerin kullanımından elde edilen mor rengin tonlamalarındandır. ❖ Menekşe rengi: İsmi menekşe çiçeğinden alan bu ton maviye çalan mor olarakta bilinir. ❖ Sıklemen rengi: İsmi sıklemen çiçeğinden alan bu mor tonlaması kırmızımsı mor olarakta adlandırılmaktadır.	❖ Лиловатый: Светло-фиолетовый. Lilamsı: Açık mor renginde. ❖ Фиалковый: Имеющий цвет фиалки или тёмных соцветий сирени. Koyu Leylak: Menekşe veya koyu leylak renginde çiçek salkımının rengi. ❖ Цикламеновый: Светло-розово-сиреневый, цвет цветов цикламена. Siklamen: Açık pembe ve leylak rengi, siklamen çiçeklerinin rengi
❖ Leylak rengi: Leylak çiçeğinin genel rengini temsil eden morun soluk bir tonudur.	❖ Сиреневый: Имеющий цвет сирени. Leylak: Leylağın renginde olan. ❖ Лиловый: имеющий цвет фиалки или тёмных соцветий сирени. Leylak: Menekşe veya koyu leylak renginde çiçek salkımının rengi.
SİYAH	ЧЕРНЫЙ

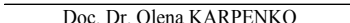
❖ Esmer: Siyah rengin çok açık tonlaması olan esmer genel olarak insanların ten rengini belirtirken kullanılır. Esmer kişinin ten renginin diğer insanlara oranla daha koyu olduğunu belirtmek için kullanılan bir tondur. ❖ Karaşın: Rengi siyaha çalan esmer insanlar için kullanılan renk tonu. ❖ Siyahımsı: Siyah rengi anımsatan, bir dereceye kadar siyah olan renk tonu.	❖ Брюнетка: Брюнет, который является очень светлым оттенком черного цвета, обычно используется для обозначения цвета кожи людей. Брюнет - это тон, используемый для обозначения того, что цвет кожи человека темнее, чем у других людей. Esmer: Siyahın çok açık bir tonu olan esmer, genellikle insanların ten rengini ifade etmek için kullanılır. Esmer, bir kişinin ten renginin diğer insanlarınkinden daha koyu olduğunu belirtmek için kullanılan bir tondur. ❖ Черноватый: В некоторой, в определённой степени чёрный. Siyahımsı: Bazı açılardan, bir dereceye kadar siyah.
❖ Kara: Siyahın koyu tonlarından bir tanesidir. ❖ Kuzguni: İsmi bir kuşun renginden alan bu renk kara renktedir. ❖ Kömür rengi: Siyahın kapalı tonlamalarından olan bu renk tonu ismini kömür madeninin	❖ Черный: Самый густой оттенок черного цвета. Koyu siyah: Siyahın kapalı bir tonlaması. ❖ Цвет воронова крыла: Черный с синим отливом цвет. Karga kanadı rengi: Mavi tonlu siyah ❖ Угольный: Цвет угля, густо-черный: Kömür
❖ Zeytin rengi: İsmi zeytin meyvesinin olgunlaşmış halinden alan siyah.	❖ Цвет оливок: Синевато- или коричневаточерный, назван в честь спелого плода оливы. Zeytin rengi: Mavimsi veya kahverengimsi siyah, adını olgun zeytin meyvesinden alır. ❖ Сморodinный: Цвета черной смородины, черный с лиловым оттенком. Frenk Üzümlü Rengi: Siyah frenk üzümü rengi, bir miktar leylak rengi ile siyah.
BEYAZ	БЕЛЫЙ
❖ Ak: Beyazın diğer bir ismi. ❖ Ekru: Bu renk tonu bej rengine benzeyen hafif sarımsı beyazdır. ❖ Kemik rengi: Bu renk tonu tam anlamıyla beyaz ya da krem rengi olmayı aralarında bir ton olmasıyla beyaza yakındır.	❖ белёсый (белёсий): Тускло-белый, беловатый. Beyazımsı: Donuk beyaz, beyazımsı. ❖ белесоватый: В некоторой, в определенной степени белёсый. Hafif Beyazımsı: Bazı açılardan, bir dereceye kadar, bembeyaz. ❖ Перен. лишённый яркости цвета, тусклый и светлый до белизны. Renk parlaklığından yoksun, donuk ve beyazlık noktasına kadar açık.
❖ Kar beyaz: Bembeyaz olan parlak kar rengidir. ❖ Süt beyaz: Bu renk porselen beyazı rengindedir. ❖ Şeker rengi: Beyazımsı kristal renkte olan.	❖ Белоснежный: Белый, как снег, ослепительно белый. Kar Rengi: Kar gibi beyaz, göz kamaştırıcı beyaz. ❖ Молочный: Имеющий цвет молока; матово-белый. Süt Rengi: Süt rengine; mat beyaz. ❖ Сахарный: Цветом напоминающий сахар. Şeker rengi: Rengi şekeri hatırlatır.

❖ Fildişi: İsmi fildişinden alan bu renk beyazın içine az miktarda sarı eklenmesiyle elde edilir.	❖ Жемчужный: Имеющий цвет белого жемчуга, перламутровый. İnci Rengi: Beyaz inci renginde, sedefli.
❖ Kır: Beyaz rengin içine karıştırılan az siyahla elde edilen renk tonu.	❖ Льняной: Цвета высушенных стеблей льна. Keten rengi: Kurutulmuş keten saplarının rengi.
❖ Rakı Beyazı: Anason bitkisinden elde edilen alkollü saydam renkte olan içeceğin su ile temasından sonra aldığı	❖ Мутно-белый: Прозрачно-белый. Bulanık-beyaz: Şeffaf beyaz.
❖ Porselen beyazı: Beyaz rengin hafif grimsi halidir.	❖ Фарфоровый: Очень белый, светящийся цвет. Porselen rengi: Çok beyaz, parlak bir renk.
GRİ	СЕРЫЙ
❖ Barut rengi: Barut madenden ismin alan bu renk siyahımsı gri olması sonucunda grinin tonlarından bir tanesidir. ❖ Demir: İsmi demir madeninden alan grinin tonlamalarındandır. ❖ Gümüş grisi: Gümüş madenin rengidir. Gri renge yakın olduğundan dolayı gri renk tonları arasına girmektedir. ❖ Saydam: Beyazımsı, grimsi, renksiz.	❖ Оловянный: Имеющий цвет олова, тёмно-серый или светло-серый с тусклым отливом. Teneke Rengi: Teneke, koyu gri veya donuk bir renk tonuna sahip açık gri renktedir. ❖ Стальной: Похожий на сталь цветом. Çeliğimsi: Rengi çeliğe benzeyen ❖ Серебристый: Цветом и блеском напоминающий серебро. Gümüş Rengi: Gümüşü andıran bir renk ve parlaklığa sahiptir. ❖ Седой: Перен. белесый, сероватый, бесцветный. Saydam: Beyazımsı, grimsi, renksiz.
❖ Duman rengi: Siyah ve beyaz renklerin karışımıyla elde edilen bu renk tonu grinin beyaza çalan rengidir. Bu bu renk tonunun açıktan koyuya gidecek şekilde bir çok tonu vardır. ❖ Füme: Bu renk duman renginin koyu tonu olarakta bilinir.	❖ Дымчатый: Цветом похожий на дым; пепельно-серый. Duman Rengi: Duman benzeri renkte; küllü gri. ❖ Копченый: Тёмно-дымчатый, темный оттенок цвета дыма. Füme: Koyu duman rengi.
❖ Koyu gri: Gri rengin daha koyulaştırılmış bir tonudur.	❖ Тёмно-серый: более темный оттенок серого цвета. Koyu gri: Gri rengin koyu tonu.
❖ Kül rengi: Odunun yanması sonucunda elde edilen kül renk bakımından siyah ve beyaz arasında gri renktedir. ❖ Kurşun grisi: Koyu kül rengi olan bu ton grinin tonlamalarındandır. İsmi Kurşundan almıştır. ❖ Fare Rengi: Fare rengi, gri (hayvanların derisi).	❖ Пепельный: Имеющий цвет пепла; седовато-серый, дымчатый. Kül Rengi: Kül renginde; grimsi-gri, dumanlı. ❖ Свинцовый: Перен. цветом напоминающий свинец; тёмно-серый. Kurşun Rengi: Kurşunun rengi; koyu gri. ❖ Мышастый, Мышиный: Цвета мыши, серый. Fare Rengi: Fare rengi, gri (hayvanların derisi hakkında).

❖ Açık gri: Gri renge beyaz eklenmesi sonu elde edilen ton. ❖ Grimsi: Gri, grimsi-mavi, gümüş grimsi-gri. ❖ Kum grisi: Kahverenginin açık grimsi olan tonudur. İsmi kum renginden almıştır	❖ Светло-серый: ❖ Сероватый: В некоторой степени серый.Grimsi: Bir dereceye kadar gri. ❖ Бурый: Серовато-коричневый. Кahve: Grimsi kahverengi. ❖ Сивый: Серый, серовато-сизый, серебристо-седоватый. Grimsi: Gri, grimsi-mavi, gümüş grimsi-gri.
KAHVERENGİ	КОРИЧНЕВЫЙ
❖ Bronz: İsmi bronz madeninden alan bu renk tonu kahverenginin metalik, kırmızımsı tonlamalarındandır.	❖ Бронзовый: Имеющий цвет бронзы.Bronz: Bronzun renginde olan
❖ Tarçın Rengi: İsmi tarçından alan kahverenginin tonlaması. ❖ Kestane Rengi: Kahverenginin doğal tonlamalarından olan bu renk tonu ismi kestane meyvesinden almıştır.	❖ Каштановый Коричневый, цвета каштана.Kestane: Kahverengi, kestanenin rengi. ❖ Кофейный: Такой, как у жареного кофе (о цвете); имеющий такой цвет. Кahve: Kavrulmuş kahve gibi (rengi hakkında); o renkte olan.
❖ Açık kahverengi: Kahverenginin beyaz ile karışımından elde edilen renk tonu. ❖ Ceviz rengi: İsmi Ceviz meyvesinin olgunlaşmış kabuklarından alan yumuşak kırmızımsı kahverengi renk tonu. ❖ Bej: Krem rengi ve açık kahverengi arasında bir renk tonu.	❖ Светло-коричневый: Оттенок цвета, получаемый при смешивании коричневого с белым. Açık kahverengi: Kahverenginin beyaz ile karışımından elde edilen renk tonu. ❖ Ореховый: Имеющий мягкий красновато-коричневый оттенок.Ceviz rengi: Yumuşak kırmızımsı kahverengi bir tona sahiptir. ❖ Русый: Светло-коричневый с сероватым или желтоватым оттенком. Açık kahverengi: Açık kahverengi, grimsi veya sarımsı bir ton. ❖ Бежевый: Светлый цвет, среднее между желтым и светло-коричневым. Bej: Açık renk, sarı ve açık kahverengi arasında
❖ Tütün rengi: Tütüne benzer renkte, yeşilimsi kahverengi.	❖ Табачный: Похожий по цвету на табак, зеленовато-коричневый.Tütün rengi: Tütüne benzer renkte, yeşilimsi kahverengi.
❖ Yanık toprak rengi: Morumsu kahverengi. İsmi işlenmiş topraktan alan renk tonu. ❖ Kil rengi: Kil maddesinin rengi. Kahverenginin tonudur.	❖ Терракотовый: Имеющий цвет терракоты; красновато-коричневый.Toprağımsı: Pişmiş toprak renkli; kırmızımsı kahverengi.

❖ Koyu kahverengi: Kahverenginin kapalı tonudur. ❖ Çikolata rengi: kahverenginin, çikolatayı anımsatan koyu bir tonu.	❖ Тёмно-коричневый:Закрытый оттенок коричневого цвета. Koyu kahverengi: Kahverenginin kapalı tonudur. ❖ Шоколадный: По цвету, оттенку напоминающий шоколад.Çikolata rengi: Renk olarak çikolatayı andıran bir ton.
--	---

EK 2. ORJİNALLİK RAPORU FORMU

	ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ YÜKSEK LİSANS / DOKTORA TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU
ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ RUS DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞI'NA	
Tarih: 29/08/2023	
Tez Başlığı : Türk ve Rus Dillerinde Koloratifler Yukarıda başlığı gösterilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 96 sayfalık kısmına ilişkin, 19/07/2023 tarihinde şahsım/tez danışmanım tarafından Turnitin adlı intihal tespit programından aşağıda işaretlenmiş filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 9 'tür. Uygulanan filtrelemeler: 1- ☒ Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç 2- ☒ Kaynakça hariç 3- ☒ Alıntılar hariç/dâhil 4- ☒ 5 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç Ardaahan Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği'nde belirtilen azamibenzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunubeyan ederim. Gereğini saygılarımla arz ederim. 29.08.2023 Adı Soyadı: Umutcan TEMİZ Öğrenci No: 200080004 Anabilim Dalı: Rus Dili Ve Edebiyatı Programı: Rus Dili Ve Edebiyatı Statüsü: ☒ Yüksek Lisans ☐ Doktora	
<u>DANIŞMAN ONAYI</u> UYGUNDUR. Doç. Dr. Olena KARPENKO	

EK 3. ETİK KOMİSYON MUAFİYET FORMU

	ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ TEZ ÇALIŞMASI ETİK KOMİSYON MUAFİYETİ FORMU
ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ RUS DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞINA	
Tarih: 29/08/2023	
Tez Başlığı: Türk ve Rus Dillerinde Koloratifler Yukarıda başlığışösterilen tez çalışmam: 1. İnsan ve hayvan üzerinde deney niteliğı taşımamaktadır, 2. Biyolojik materyal (kan, idrar vb. biyolojik sıvılar ve numuneler) kullanılmasını gerektirmemektedir. 3. Beden bütünlüğüne müdahale içermemektedir. 4. Gözlemsel ve betimsel araştırma(anket, mülakat, ölçek/skala çalışmaları, dosya taramaları, veri kaynakları taraması, sistem-model geliştirme çalışmaları) niteliğinde değildir. Tez çalışmamın yürütülebilmesi için herhangi bir Etik Kurul/Komisyon'dan izin alınmasına gerek olmadığını;aksi durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğı kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunubeyan ederim. Gereğini saygılarımla arz ederim. 29.08.2023 Adı Soyadı: Umutcan TEMİZ Öğrenci No: 200080002 Anabilim Dalı: Rus Dili Ve Edebiyatı Programı: Rus Dili Ve Edebiyatı Statüsü: ☒ Yüksek Lisans ☐ Doktora	
<u>DANIŞMAN GÖRÜŞÜ VE ONAYI</u> Doç. Dr. Olena KARPENKO Detaylı Bilgi: https://www.ardahan.edu.tr/birim.aspx?id=1002003 Telefon: 0-4782117522 Faks: 0-4782117523 E-posta: sbe@ardahan.edu.tr	

ÖZ GEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Umutcan Temiz

Doğum Yeri ve Tarihi :

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi : Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi

Y ü k s e k L i s a n s : Ardahan Üniversitesi

Öğrenimi

Bildiği Yabancı Diller : Rusça, İngilizce

Bilimsel Faaliyetleri :

İş Deneyimi

Stajlar :

Projeler :

Çalıştığı Kurumlar : Gurok Turizm Ve Madencilik,
Ünal Akpınar İnş. Tur. Mad.

İletişim

E-Posta Adresi

Tarih :